

z dnia....., zgłoszony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W BIELSKU-BIAŁEJ**

z dnia ..... r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata
2021-2030”**

Na podstawie art. 7 ust. 2 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834), art. 9 ust. 1 oraz art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920, Dz. U. z 2021 r. poz. 1038, 1834), art. 16b ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, Dz. U z 2021 r. poz. 794, 803)

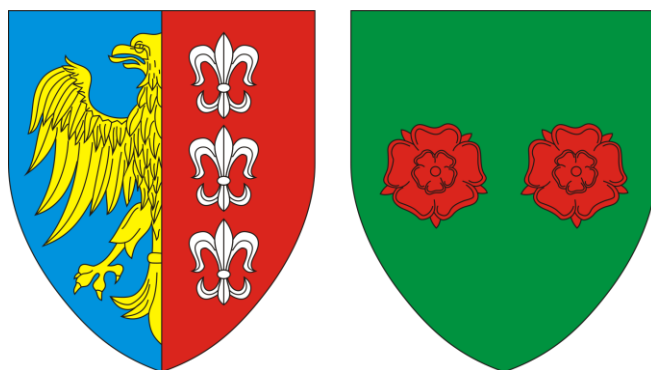
**Rada Miejska
p o s t a n a w i a**

§ 1. Przyjąć „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030” w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bielska-Białej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Bielsku-Białej
z dnia 2021

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA BIELSKA-BIAŁEJ NA LATA 2021 - 2030

Bielsko-Biała 2021

***Autorzy kierują szczególne podziękowania w stronę wszystkich osób
i instytucji, które aktywnie włączyły się do przygotowania
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030***

Opracował:

RICHPEX Ryszard Polaszek
Al. Wolności 21
34-100 Wadowice
www.strateg24.pl

Spis treści

Metodologia prac	6
1. Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz odniesienie do dokumentów strategicznych wyższych szczebli	8
1.1. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej	10
1.1.1. Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030	10
1.1.2. Strategia UE w Dziedzinie Narkotyków na lata 2021-2025	11
1.2. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym	11
1.2.1. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	11
1.2.2. Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia	12
1.2.3. Krajowy Program Reform – Europa 2020	13
1.2.4. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji	14
1.2.5. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	14
1.2.6. Program Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+	15
1.2.7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej	15
1.3. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa śląskiego	16
1.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie	16
1.3.2. Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030	17
1.3.3. Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023	18
1.4. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Miasta Bielska-Białej	18
2. Charakterystyka miasta Bielska-Białej	20
2.1. Pomoc społeczna, rehabilitacja społeczna i zawodowa, wspieranie rodziny, piecza zastępcza oraz rynek pracy	22
2.2. Ochrona Zdrowia	28
2.3. Edukacja	37
2.4. Kultura, sport i rekreacja	41
2.5. Bezpieczeństwo	45
2.6. Organizacje Pozarządowe	47
3. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Bielska-Białej	47
3.1. Struktura ludności	47
3.2. Rynek pracy i bezrobocie	57

3.3. Charakterystyka zjawisk i problemów społecznych	64
3.3.1. Długotrwała lub ciężka choroba	67
3.3.2. Niepełnosprawność.....	69
3.3.3. Ubóstwo	74
3.3.4. Bezrobocie.....	75
3.3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	76
3.3.6. Uzależnienia	78
3.3.7. Potrzeba ochrony macierzyństwa	83
3.3.8. Bezdomność	84
3.3.9. Wybrane zagadnienia w zakresie występowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Bielska-Białej.....	85
3.3.9.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej	86
3.3.9.2. Badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej	88
3.3.9.3. Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej	89
3.4. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	90
3.4.1. Wspieranie rodziny	91
3.4.2. System pieczy zastępczej.....	93
3.4.3. Wydatki ponoszone przez Miasto Bielsko-Biała w ramach systemu pieczy zastępczej	97
3.5. System pomocy społecznej Bielska-Białej w ujęciu instytucjonalnym.....	101
3.6. Wnioski z diagnozy czynników społeczno-ekonomicznych.....	106
4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych Bielska-Białej na lata 2021-2030.....	108
4.1. Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia	109
4.2. Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą.....	110
4.3. Prognoza zmian związanych z niepełnosprawnością	112
4.4. Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem	113
4.5. Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia ...	114
4.6. Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	116
4.7. Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z alkoholizmem	117
4.8. Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa	119
4.9. Analiza SWOT	120

5. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji.....	125
5.1 Wizja i misja przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	126
5.2. Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki	127
5.3. Wartości referencyjne mierników.....	149
6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe	162
7. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	170
Spis tabel	172
Spis schematów.....	175
Spis wykresów	175

Metodologia prac

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 została opracowana na podstawie art. 17 i 19 w związku z art. 16b Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ponadto Strategia powstała w odpowiedzi na zachodzące zmiany w obszarach: społecznym i ekonomicznym Miasta Bielska-Białej. Niniejszy dokument został przygotowany przy aktywnym uczestnictwie Członków Zespołu, powołanego Zarządzeniem nr ON.0050.1753.2021.PS Prezydenta Miasta Bielska-Białej z dnia 10 marca 2021 roku w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030. W skład Zespołu weszły następujące osoby:

1. Przewodnicząca Zespołu: Agnieszka Moroń - p.o. Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej.
2. Członkowie Zespołu:
  - 1) Aneta Wojtusiak - Główny Specjalista - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej,
  - 2) Ewa Swatek - Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej,
  - 3) Jadwiga Kopel - Główny Specjalista - Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej,
  - 4) Aleksandra Podsiadlik - Naczelnik Wydziału Strategii i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej,
  - 5) Marek Hetnał - Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej,
  - 6) Joanna Brzozowska-Papuga - Dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy „PODKOWA” w Bielsku-Białej,
  - 7) Anna Olszowska - Dyrektor Zespołu Placówek dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL” w Bielsku-Białej,
  - 8) Agnieszka Kowalska - przedstawiciel organizacji pozarządowej,
  - 9) Katarzyna Sitek - przedstawiciel organizacji pozarządowej,
  - 10) Jarosław Warzecha - przedstawiciel organizacji pozarządowej.

Strategia zawiera opis zasobów społecznych i instytucjonalnych, które stanowią bazę dającą możliwość podejmowania działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie miasta. W tej części dokumentu zostały omówione m.in. obszary: pomocy społecznej i rynku pracy, ochrony zdrowia, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, bezpieczeństwa oraz sektora organizacji pozarządowych.

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w mieście oraz dokonano ich analizy biorąc pod uwagę skalę i intensywność występowania. Diagnoza została wykonana w oparciu o analizę dokumentów zastanych (desk research), na które składały się m. in.:

- sprawozdania z realizacji programów branżowych w obszarach pomocy społecznej i rynku pracy,
- Oceny Zasobów Pomocy Społecznej,
- Raporty o Stanie Miasta.

Ponadto do sporządzenia diagnozy posłużono się danymi statystycznymi pochodzącymi z następujących źródeł:

- statystyka publiczna,
- dane przekazane przez jednostki organizacyjne Miasta oraz organizacje pozarządowe,
- badanie ankietowe prowadzone na grupie pracowników socjalnych i asystentów rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej.

Diagnoza problemów społecznych Bielska-Białej objęła okres od 2013 do 2020 roku. W jej zakres wchodziły zagadnienia związane m. in. z: demografią, funkcjonowaniem rynku pracy i bezrobociem. Został ponadto przedstawiony profil mieszkańców miasta korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem zjawisk takich jak: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, potrzeba ochrony macierzyństwa i bezdomność. Omówione zostało również zjawisko przemocy w rodzinie i scharakteryzowano działania na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Diagnoza została podsumowana wnioskami, które posłużyły do konstruowania celów i zadań przyjętych w Strategii w perspektywie do końca 2030 roku. W trakcie opracowywania diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej w Bielsku-Białej zostały również wzięte pod uwagę wnioski i spostrzeżenia wyływające z dokumentu pt. „Opracowanie zintegrowanej diagnozy dla miasta Bielsko-Biała - Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”, który swoimi badaniami obejmuje okres od 2013 do 2018 roku. Uwzględniono ponadto dokument pt. „Diagnoza problemów alkoholowych, używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Bielska-Białej oraz postaw, opinii i zachowań wobec tych szkodliwych zjawisk społecznych w środowisku lokalnym”, który został opracowany w grudniu 2018 roku.

Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe kierunki działań, w celu rozwiązywania problemów społecznych, dotyczących mieszkańców miasta. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz mierników pokazujących ich efektywność. Ponadto w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały nakreślone ramy finansowe na lata 2021-2030. Są one prezentowane w powiązaniu z wdrożonymi programami długoterminowymi, stanowiącymi płaszczyznę do realizacji działań ujętych w Strategii. W trakcie prac nad dokumentem zostały również określone wartości bazowe i referencyjne dla poszczególnych mierników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Strategii. Ponadto przyjęta została reguła okresowego przeprowadzania ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, proces ten będzie dawał podstawy do wnikliwej oceny rezultatów działań. Ewaluacja może również wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań. Dzięki temu zostanie wprowadzony mechanizm elastycznego dostosowywania SRPS do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

Część prac nad dokumentem miała charakter warsztatowy, w ich trakcie zostały wyznaczone cele strategiczne i operacyjne na kolejne lata. Uczestniczyli w nich Członkowie Zespołu roboczego, będący jednocześnie przedstawicielami i pracownikami: Urzędu

Miejskiego w Bielsku-Białej, miejskich jednostek pomocy i integracji społecznej, rynku pracy, jak również organizacji pozarządowych. Został ponadto przeprowadzony cykl spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami: wydziałów Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej, jednostek organizacyjnych Miasta, samorządu terytorialnego, rad osiedli oraz organizacji pozarządowych. W trakcie tych spotkań poddano analizie projekt macierzy celów i zadań, który stanowi integralną część Strategii. Uczestnicy spotkań wnosili uwagi, bazując na swoich doświadczeniach w obszarach, w których pracują na co dzień.

W trakcie prac, opierając się na głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak również czynniki ryzyka zagrażające możliwości osiągnięcia zakładanych rezultatów.

W końcowej fazie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których projekt dokumentu został udostępniony szerokiemu gronu pomiotów, instytucji oraz mieszkańcom Bielska-Białej.

1. Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz odniesienie do dokumentów strategicznych wyższych szczebli

Miasto jako jednostka samorządu terytorialnego została zobligowana do okresowego opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to jest określone w art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jako własne, w powiązaniu z art. 16 b cytowanej ustawy. Dokument strategiczny, zgodnie z normą prawa określoną w art. 16 b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, w swoich celach i projektowanych działaniach, nawiązuje do dokumentów strategicznych opracowywanych na różnych szczeblach samorządowych. Stanowi ona element kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. Zgodnie z zapisami ustawowymi opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych odbywa się ze szczególnym

uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 jest zgodna z założeniami polityki społecznej, określonej w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej i samorządowej. Działania przyjmowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym;
- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym;
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych;
- Ustawy z dnia 23 października 2018 roku o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Ponadto Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 nawiązuje do następujących dokumentów:

- ustanowionej przez Sejm RP Karty Praw Osób Niepełnosprawnych, która jest aktem o charakterze deklaratoryjnym. Jej głównym celem jest potwierdzenie prawa osób niepełnosprawnych do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, nieograniczonego dostępu do dóbr i usług, opieki medycznej, edukacji i zatrudnienia¹;

¹ Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, źródło:
<http://www.niepelnospawni.gov.pl/p,121,informacje-o-realizacji-karty-praw-osob-niepelnospawnych>
(dostęp w dniu 7.10.2021 r.).

- Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która w art. 26 uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności²;
- Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, która uznaje dyskryminację ze względu na niepełnosprawność za pogwałcenie godności i wartości człowieka³;
- Europejskiej Karty Społecznej, która w preambule stwierdza, że państwa członkowskie Rady Europy są „[...] zdecydowane podjąć wspólnie wszelkie wysiłki dla podnoszenia poziomu życia i popierania dobrobytu społecznego, zarówno ludności miejskiej, jak i wiejskiej, za pomocą odpowiednich instytucji i działań”⁴.

Sygnatariusze EKS przyjęli za cel realizację praw i zasad, których zakres obejmuje m.in. funkcjonowanie ich obywateli na rynku pracy; szkolenia zawodowe, rehabilitację oraz readaptację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych; dostęp do pomocy społecznej i ochrony zdrowia. EKS także gwarantuje prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia pełnego rozwoju rodziny.

1.1. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej

1.1.1. Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030

Celem Strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030 „[...] jest poprawa życia osób z niepełnosprawnościami w nadchodzącej dekadzie w UE i poza nią”⁵. Strategia zwraca uwagę, aby osoby niepełnosprawne dysponowały m.in. równymi szansami w dostępie do uczestnictwa z życiu społecznym i gospodarczym, bez ograniczeń w przemieszczaniu się na terenie UE – niezależnie od ich potrzeb w zakresie wsparcia oraz nie doświadczały dyskryminacji⁶. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 nawiązując do powyżej opisywanego dokumentu przyjmuje cel operacyjny zdefiniowany jako: Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami.

² Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej, źródło:

http://oide.sejm.gov.pl/oide/?option=com_content&view=article&id=14428&Itemid=422
(dostęp w dniu 7.10.2021 r.).

³ Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, źródło:

<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/index.php?c=article&id=49&print=1> (dostęp w dniu 18.09.2021 r.).

⁴ Europejska Karta Społeczna, sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz. U. z 1999 roku, nr 8, poz. 67 z późn. zm.), s. 278.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Unia Równości: Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030, Bruksela dnia 3.03.2021 r., s. 2

⁶ Komisja Europejska, źródło: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=pl>,
(dostęp w dniu 17.09.2021 r.)

1.1.2. Strategia UE w Dziedzinie Narkotyków na lata 2021-2025

Celem Strategii jest m.in. ochrona i promowanie zdrowia publicznego „[...] oraz zwiększenie kompetencji zdrowotnych. W strategii przyjęto oparte na dowodach, zintegrowane, zrównoważone i multidyscyplinarne podejście do zjawiska narkotyków na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym”⁷. Jednym z obszarów przyjętych w strategii jest ograniczanie popytu na narkotyki: profilaktyka, leczenie i usługi związane z opieką. Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 wpisuje się w tenże obszar głównie za sprawą przyjętego w niej celu strategicznego, sformułowanego jako: Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków.

Ponadto na podstawie Strategii UE w Dziedzinie Narkotyków na lata 2021-2025 został przyjęty Plan działania UE w zakresie narkotyków na lata 2021-2025. Realizuje on „[...] założenia i cele strategii, jest zgodny z podejściem w niej przyjętym oraz opiera się na tych samych dokumentach i informacjach. Plan działania opiera się na zasadach, wartościach i przepisach prawnych, które leżą u podstaw strategii. Wdrażając strategię, plan działania uwzględnia obecne i zmieniające się wyzwania związane ze zjawiskiem narkotyków, uwzględniając wnioski wyciągnięte z pandemii COVID-19 i przyjmując przyszłościowe podejście do przewidywania wyzwań”⁸. Wśród priorytetów strategicznych planu, do których odnosi się Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030, należałoby wskazać przede wszystkim: zapewnienie dostępności i poprawa leczenia i usług opieki.

1.2. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym

1.2.1. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 184/2020 z dnia 14 grudnia 2020 r. Dokument dąży do lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Dzięki przyjętym założeniom Polska powinna stać się miejscem atrakcyjnym pod względem inwestycyjnym, głównie za sprawą tworzenia dobrych warunków do: życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, czego konsekwencją ma być lokowanie na terenie kraju nowych inwestycji i tworzenie trwałych miejsc pracy. Istotnym jest przy tym zapewnienie wysokiego poziomu edukacji formalnej i poza formalnej, odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej, przebudowa systemu wsparcia osób w podeszłym wieku. Kluczowe są również: przeciwdziałanie ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu. Ponadto stwarzanie warunków do poprawy dietności jest kluczową kwestią dla rozwoju kapitału ludzkiego, zwłaszcza biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Ważna jest również rola ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw,

⁷ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, nr C 102 I/01 z dnia 24.03.2021 r. Strategia UE w dziedzinie narkotyków na lata 2021-2025, s. 1.

⁸ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, nr C 272/02 z dnia 8.07.2021 r. Plan Działania UE w zakresie narkotyków na lata 2021-2025, s. 3.

jako istotnych czynników sprzyjających ograniczaniu społecznych skutków kryzysu i budowaniu wspólnych wartości społeczno-gospodarczych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 zakłada przyjęcie czterech głównych celów, które obejmują:

1. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;
2. Poprawę zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej;
3. Wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
4. Redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 odnosi się do powyżej wskazanych celów SRKL 2030 głównie za pośrednictwem następujących celów strategicznych:

1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców;
3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia;
4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej.

1.2.2. Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia

Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia uwzględnia m.in. kierunki polityk realizowanych przez Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Daje podstawy do inicjowania zadań mających na celu m.in. promocję zatrudnienia, ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia oraz wspieranie aktywizacji społecznej. Określa on zarazem cele i kierunki działań, zgodnie z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy, a także zawiera wytyczne, na które orientują się samorzady na szczeblu wojewódzkim przygotowując corocznie regionalne plany działań na rzecz zatrudnienia. W planach tych określone są priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia szczególnym wsparciem na regionalnym rynku pracy⁹.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 odnosi się do Krajowego Planu Działania na Rzecz Zatrudnienia głównie za pośrednictwem celu strategicznego pn. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia.

⁹ Ministerstwo Rozwoju i Technologii, źródło: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/rada-ministrow-przyjela-uchwale-w-sprawie-krajowego-planu-dzialan-na-rzecz-zatrudnienia-na-rok-2021> (dostęp w dniu 7.10.2021 r.).

1.2.3. Krajowy Program Reform – Europa 2020

Głównym dążeniem autorów Krajowego Programu Reform było stworzenie silnego systemu ochrony socjalnej, odpowiadającego na potrzeby wszystkich ludzi niezależnie od wieku, opartego na zasadach solidarności i podziału ryzyka. Jednocześnie zwraca się uwagę, że potrzebne są dalsze działania w kierunku rozwoju systemu ochrony zdrowia i opieki długoterminowej.

„W zakresie opieki zdrowotnej, w celu optymalizacji udzielania świadczeń zdrowotnych kontynuowane są prace na rzecz utworzenia nowego modelu organizacyjnego opieki koordynowanej POZ+. Mając na uwadze słabe wyniki leczenia onkologicznego w Polsce kontynuowane są prace nad zmianą modelu organizacyjnego opieki onkologicznej. Ponadto planowane jest uruchomienie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach Dziennych Domów Opieki Medycznej, gdzie przebywać będą osoby wymagające dalszej opieki po przebytej hospitalizacji”¹⁰.

Podjęmowane są również inicjatywy w kierunku rozwoju sektora ekonomii społecznej, przejawiające się w działaniach ukierunkowanych na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez wspieranie ich zatrudnienia i redukcję skali ubóstwa.

„Mając na uwadze trudności z jakimi spotykają się na co dzień osoby starsze i niepełnosprawne uruchomiono program Dostępność Plus 2018-2025, który ma na celu włączenie wszystkich aspektów dostępności do każdej polityki publicznej, przyczyniając się tym samym do wzrostu jakości życia tych osób i reszty obywateli. Dzięki jego realizacji do porządku prawnego wprowadzono ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, nakładającą na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym”¹¹.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 odnosi się do Krajowego Programu Reform – Europa 2020 głównie za pośrednictwem następujących celów strategicznych:

1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców;
3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia;
4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej.

¹⁰ Krajowy Program Reform – Europa 2020 (Aktualizacja 2020/2021) Przyjęty przez Radę Ministrów 28 kwietnia 2020 r. s. 62.

¹¹ Ibidem.

1.2.4. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji

Celem tego Programu jest zapewnienie trwałości osiągniętego rezultatu w zakresie redukcji liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie, również w przypadku trudnej sytuacji gospodarczej oraz dalsza redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego¹². Opierając się na wyżej opisanym celu głównym, przyjęto sześć priorytetów obejmujących następujące obszary:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży;
- Aktywna integracja społeczności lokalnej;
- Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych;
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności;
- Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 odnosi się, za pośrednictwem wszystkich przyjętych w niej celów strategicznych, do Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji.

1.2.5. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025

Narodowy Program Zdrowia jest dokumentem strategicznym dla zdrowia publicznego, a więc podstawą działań w tym zakresie. Przyjęcie Narodowego Programu Zdrowia było jednym z głównych założeń ustawy o zdrowiu publicznym, która weszła w życie 3 grudnia 2015 roku. Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Cele operacyjne tego Programu obejmują:

- Profilaktykę nadwagi i otyłości;
- Profilaktykę uzależnień;
- Promocję zdrowia psychicznego;
- Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne;
- Wyzwania demograficzne¹³.

Wskazane powyżej cele Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 znajdują swoje odzwierciedlenie w następujących celach strategicznych SRPS Miasta Bielska-Białej:

- Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym;

¹² Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji (M.P. z 2014, poz. 787), s. 42.

¹³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, s. 2-4.

- Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców;
- Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej;
- Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków.

1.2.6. Program Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+

Program Solidarność Pokoleń obejmuje szerokie spektrum inicjatyw, których celem jest lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 i więcej lat. Zakłada, że działania w tym zakresie podejmowane będą na wielu poziomach. Począwszy od działań rządu, przez inicjatywy władz regionalnych i lokalnych oraz pracodawców. Niezbędne są również chęci poszczególnych osób do tego, aby wydłużać okres swojej aktywności. Jest to szczególnie istotne obecnie, gdy znaczna część środków, a zatem i działań w obszarze polityki rynku pracy, pozostaje w gestii władz regionalnych. Celem Programu Solidarność Pokoleń jest osiągnięcie w perspektywie do 2020 r. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata na poziomie 50%.

Głównym beneficjentem i adresatem Programu są osoby powyżej 50-tego roku życia. Działania kierowane będą jednak również do szerszego grona osób w różnym wieku, zarówno do osób w wieku 60+, jak i do osób, które dopiero za kilkanaście lub kilkadziesiąt lat wchodzić będą w wiek przedemerytalny (szczególnie do grupy 45+). Adresatami Programu są również określone grupy i podmioty, takie jak przedsiębiorcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy, samorządy terytorialne i instytucje administracji rządowej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 odnosi się głównie, za pośrednictwem celu strategicznego pn. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia, do programu Solidarność Pokoleń - Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+.

1.2.7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Program ten stanowi element polityki rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem sektora ekonomii społecznej. Jest on rozwinięciem i doprecyzowaniem działań wynikających z Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Realizacja tego Programu została oparta o cel długofalowy strategiczny pn. „Ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego”¹⁴.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 odnosi się głównie, za pośrednictwem celu strategicznego pn. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia, do Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku.

¹⁴ Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej, źródło:
https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/download/files/EKONOMIA_SPOLECZNA/KPRES.pdf
(dostęp w dniu 7.10.2021 r.).

1.3. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa śląskiego

1.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie

Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 19 października 2020 roku przyjął Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie. Kluczowe cele strategiczne i operacyjne, z którymi wykazuje zbieżność Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej zostały zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 1 - Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, s. 121.

Najistotniejsze zagadnienia, z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej, są poruszane w obrębie *celu strategicznego B - Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca*. Przywołując pierwszy z celów operacyjnych - *Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych*, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na następujące działania:

- Podnoszenie kwalifikacji kadr i dostosowanie do aktualnych potrzeb systemu pomocy społecznej.
- Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie.
- Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym opieki wytchnieniowej nad osobami zależnymi.
- Rozwój sektora srebrnej gospodarki oraz rozwój, integracja i koordynacja usług wspierających funkcjonowanie osób niesamodzielnych.

Natomiast w zakresie drugiego celu operacyjnego - *Aktywny mieszkaniec*, należałoby przywołać następujące działania:

- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
- Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Promocja i wsparcie podmiotów ekonomii społecznej.
- Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
- Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.

1.3.2. Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030

Na szczelbu województwa śląskiego w dniu 16 listopada 2020 roku została przyjęta Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030. Głównymi celami strategicznymi przyjętymi w dokumencie są:

1. Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym.
2. Rozwój warunków sprzyjających aktywnemu i pełnemu uczestnictwu osób starszych w życiu społecznym. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
3. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej.
5. Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych.
6. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 w całości charakteryzuje się zbieżnością z powyżej zaprezentowanymi celami i kierunkami działań przyjętymi na szczelbu województwa śląskiego w zakresie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie oraz w Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030.

1.3.3. Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023

Misją Programu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu mieszkańców województwa śląskiego oraz wspieranie samorządów lokalnych w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska. Cele strategiczne, operacyjne i działania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 korespondują m.in. z następującymi celami Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023:

1. Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.
2. Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.
3. Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.
4. Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
5. Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

1.4. Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Miasta Bielska-Białej

Należy nadmienić, iż prace nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku oraz nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 trwały równolegle. SRPS wykazuje zbieżność z projektem Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku, który według stanu na 12 lipca 2021 roku uwzględniał m.in. obszar interwencji pn. „Życie”. W jego ramach został wskazany cel strategiczny pn. „Bielsko-Biała miastem wygodnym do życia, stwarzającym możliwości dla realizacji aspiracji swoich mieszkańców”.

Odwołując się do projektu Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku warto przytoczyć, że „Interwencja publiczna sformułowana w niniejszym Obszarze Strategii koncentruje się na umożliwieniu wszystkim grupom społecznym, włącznie z grupami szczególnie wrażliwymi, równego dostępu do podstawowych usług publicznych, świadczonych przez miasto, takich jak edukacja, usługi społeczne, opieka zdrowotna i kultura, a tym samym na tworzeniu porównywalnych warunków życia na całym obszarze Bielska-Białej. [...] Jednym z wyznaczników jakości życia w mieście są możliwości jakie stwarza ono dla najstarszych spośród swoich mieszkańców. Dlatego w Strategii przewidziano działania służące nie tylko wzmocnieniu systemu opieki nad seniorami, ale przede wszystkim umożliwieniu im jak najdłuższej i najpełniejszej aktywności. [...] Niezwykle istotnym problemem, wymagającym pilnego rozwiązania, są działania z zakresu profilaktyki, leczenia i interwencji kryzysowej w zakresie zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i dorosłych”¹⁵. Dlatego też

¹⁵ Projekt Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku, według stanu na 12 lipca 2021 roku, s. 27-28.

w projekcie Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku przyjęto m.in. kierunki działań, które bezpośrednio korespondują z zagadnieniami poruszonymi w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wśród najistotniejszych z punktu widzenia SRPS należy wskazać:

1. Skuteczne zarządzanie zmianami demograficznymi i migracyjnymi oraz ich konsekwencjami dla rozwoju miasta;
2. Stworzenie włączającego systemu usług społecznych;
3. Zwiększanie dostępności oraz jakości usług opiekuńczo-wychowawczych oraz edukacyjnych;
4. Wspieranie działań na rzecz zwiększania bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców¹⁶.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 nawiązuje również do obszaru interwencji „Ekonomia”, który został przyjęty w projekcie Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku. W ramach niniejszego obszaru wskazany został cel strategiczny pn. „Bielsko-Biała wiodącym ośrodkiem gospodarczym województwa śląskiego, rozwijającym się w oparciu o lokalne zasoby”. Głównymi kierunkami działania, do których odnosi się SRPS są:

1. Rozwój wykwalifikowanej kadry jako fundamentu innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki Bielska-Białej;
2. Innowacyjna, konkurencyjna oraz zielona gospodarka efektywnie wykorzystująca endogeniczne zasoby Bielska-Białej;
3. Wspieranie rozwoju uczelni wyższych jako zaplecza innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki Bielska-Białej¹⁷.

Podobnie, jak miało to miejsce w przypadku odniesienia do Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2020 roku, również powyżej zacytowane kierunki działań przyjmowanych w perspektywie do 2030 roku w istotny sposób poruszają kluczowe zagadnienia w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. Szczegółowe ich rozwinięcie i poszerzenie zawiera Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030, która nawiązuje do omawianych powyżej dokumentów za pośrednictwem następujących celów strategicznych:

1. Podnoszenia jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym,
2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia,
4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej.

¹⁶ Projekt Strategii Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku, op. cit., s. 29-30.

¹⁷ Ibidem, s. 51; 53-54.

2. Charakterystyka miasta Bielska-Białej

Miasto Bielsko-Biała zajmuje powierzchnię 124,5 km² i jest położone w południowo-wschodniej części województwa śląskiego, jednocześnie jest miastem na prawach powiatu. Miasto leży nad rzeką Białą na skraju Pogórza Śląskiego na styku Beskidów: Śląskiego oraz Małego, w bezpośrednim sąsiedztwie Kotliny Żywieckiej. Takie położenie czyni go bardzo atrakcyjnym pod względem dostępności do zróżnicowanych form uprawiania turystyki. Bardzo bliska odległość od Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego stwarza, mieszkańcom Bielska-Białej i turystom do niego przyjeżdżającym, dogodne warunki dla spędzania wolnego czasu w sposób aktywny. „Bielsko-Biała jest jednym z piękniejszych miast na południu Polski. Jego największymi atutami są zabytki architektury i położenie. Każdy znajdzie tutaj coś dla siebie. Zwiedzających zainteresowanych turystyką miejską zachwycą liczne zabytki wzorowane na architekturze wiedeńskiej. [...] Beskidy. Góry, które warto odwiedzić o każdej porze roku. Można przemierzać je pieszo, na rowerze górskim, czy na coraz popularniejszych po latach zapomnienia nartach ski-tourowych”¹⁸. „Dzisiejsze Bielsko-Białą tworzą dwa niegdyś odrębne organizmy miejskie, a także 11 dawnych wiosek, przyłączanych stopniowo do miasta od 1925 do 1977 roku. Położone na Śląsku Cieszyńskim, założone w średniowieczu Bielsko od 1327 roku należało do królestwa Czech, z którym w 1526 roku przeszło pod władanie austriackich Habsburgów. Od 1572 roku było centrum feudalnego tzw. państwa stanowego, w połowie XVIII wieku podniesionego do rangi udzielnego księstwa. Małopolska Biała, powstała w połowie XVI wieku na przeciwległym brzegu rzeki, w Małopolsce, prawa miejskie otrzymała w 1723 roku, a w 1772 roku znalazła się w zaanektowanej przez Austrię Galicji. W granicach wielonarodowościowej monarchii naddunajskiej, przekształconej w 1804 roku w Cesarstwo Austriackie, a w 1867 roku w Austro-Węgry, oba miasta pozostawały do 1918 roku. Likwidacja funkcjonującej przez ponad trzy stulecia granicy państwowej na rzece Białej zapoczątkowała proces zrastania się obu miast: już od połowy XIX wieku mówiono i pisano o «Bielsku-Białej» podkreślając zwłaszcza w odniesieniu do przemysłu, że tworzą one nierozdzieloną całość”¹⁹.

Bielsko-Biała znajduje się w sąsiedztwie aglomeracji śląskiej oraz wielu szlaków komunikacyjnych m.in. dróg ekspresowych: S1 i S52 oraz drogi krajowej DK 52. Ogromną zaletą położenia miasta Bielska-Białej jest stosunkowo niewielka odległość od granicy z Czechami i Słowacją, co stwarza dogodne warunki dla rozwoju gospodarczego.

Miasto Bielsko-Biała graniczy z dwoma powiatami: bielskim i cieszyńskim, przy czym znakomita większość linii granicznej tworzona jest na styku z powiatem bielskim. Bezpośrednimi sąsiadami miasta Bielska-Białej są następujące gminy: Brenna (powiat cieszyński) oraz Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Kozy, Szczyrk, Wilamowice, Wilkowice, które wchodzą w skład powiatu bielskiego. Według danych GUS (stan na koniec pierwszego półrocza 2020 roku) Bielsko-Białą zamieszkiwało ogółem 170.303 mieszkańców.

¹⁸ Turystyczna Inicjatywa Klastrowa Bielska-Białej - Lokalna Organizacja Turystyczna BESKIDY, źródło: <https://www.visitbielsko.pl/o-bielsku-bialej>, (dostęp w dniu 24 lipca 2021 r.).

¹⁹ Oficjalna strona Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej, źródło: <https://bielsko-biala.pl/historia-miasta>, (dostęp w dniu 24 lipca 2021 r.).

Schemat nr 2 – Usytuowanie miasta Bielska-Białej względem powiatów sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie Portalu geostatystycznego GUS,
źródło: <https://geo.stat.gov.pl/imap/> (dostęp w dniu 24 lipca 2021 r.)

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Bielska-Białej końcem pierwszego kwartału 2021 roku widniało w rejestrze REGON łącznie 27.155 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne). Najliczniejszą grupę stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników – 25.960 podmiotów. W sektorze prywatnym na terenie Bielska-Białej w analizowanym okresie zarejestrowanych było 26.123 firm, z czego 18.627 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Bielska-Białej z uwzględnieniem klasyfikacji działalności PKD wskazuje, że dominującym sektorem jest handel hurtowy i detaliczny. Kolejną pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, czyli skupiająca przedstawicieli wolnych zawodów tj. prawników, architektów, księgowych, doradców podatkowych. Trzecią z kolei grupę stanowią podmioty działające w sektorze budownictwa. Warto jednak podkreślić, że to właśnie podmioty działające w sektorach: przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa w 2019 roku tworzyły 42% miejsc pracy na terenie Bielska-Białej.

2.1. Pomoc społeczna, rehabilitacja społeczna i zawodowa, wspieranie rodziny, piecza zastępcza oraz rynek pracy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Celem działalności MOPS jest udzielanie wsparcia i pomocy, przy uwzględnieniu indywidualnych zasobów i możliwości osób i rodzin potrzebujących, która sprzyjać będzie ich usamodzielnieniu. Przedmiotem działalności podstawowej MOPS w Bielsku-Białej jest realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, która obejmuje następujący zakres²⁰ :

- realizacja pracy socjalnej,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi: matką ojcem lub rodzeństwem,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych oraz usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- dożywanie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- prowadzenie ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki nad osobami ubezwłasnowolnionymi,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, a także upowszechnianiu informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

²⁰ Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, Załącznik do Uchwały Nr XVII/314/2016 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 26 kwietnia 2016 r., s. 3-4, źródło: <https://www.mops.bielsko.pl/strona/status-prawny-i-organizacja>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.).

Przedmiotem działalności dodatkowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest m.in.:

- realizacja zadań z zakresu ustalania, przyznawania i wypłacania dodatków mieszkaniowych,
- realizacja zadań w zakresie ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych,
- przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobom uprawnionym oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- realizacja indywidualnych spraw z zakresu pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów,
- dofinansowanie świadczeń z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- realizacja zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- realizacja zadań z zakresu przyznawania i wypłacania dodatku energetycznego,
- realizacja zadań przypisanych gminie i powiatowi w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, dotyczących finansowania pobytu dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców, umieszczonych w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej i dochodzenie zwrotu poniesionej opłaty²¹.

Domy Pomocy Społecznej

Na terenie Bielska-Białej funkcjonują cztery domy pomocy społecznej. Należy wśród nich wymienić: Dom Pomocy Społecznej dla Osób Starszych, Dom Pomocy Społecznej „Dom Nauczyciela”, Dom Pomocy Społecznej dla Przewlekłe Chorych, Dom Pomocy Społecznej „HOSPICIUM”. Głównym celem ich działalności jest świadczenie najwyższej jakości usług mieszkańcom, z uwzględnieniem stopnia ich fizycznej i psychicznej sprawności, jak również zapewnienie wolności, intymności, godności oraz poczucia bezpieczeństwa. Podstawowym przedmiotem działalności wymienionych domów jest²²:

- zapewnienie całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności osobom, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy i opieki w miejscu zamieszkania,
- zapewnienie usług bytowych, opiekuńczych i wspomagających odbywa się na poziomie obowiązujących standardów oraz indywidualnych potrzeb mieszkańców.

²¹ Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, Załącznik do Uchwały Nr XVII/314/2016 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 26 kwietnia 2016 r., s. 4, źródło: <https://www.mops.bielsko.pl/strona/status-prawny-i-organizacja>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.).

²² Statuty domów pomocy społecznej z terenu Bielska-Białej, Załączniki do Uchwał Nr: LVIII/1334/2010; LVIII/1335/2010; LVIII/1336/2010; LVIII/1337/2010 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 29 czerwca 2010 r., źródło: <https://bip.dpsdn.pl/statut-domu/>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.), <https://www.bip.dpsos-bielsko.pl/statut>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.), <https://www.dpsolimpijska.bielsko.pl/akty-prawne>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.), <https://www.hospicjum.bip.wizja.net/statut>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.).

Środowiskowy Dom Samopomocy

Kolejną jednostką funkcjonującą w obszarach pomocy i integracji społecznej jest Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA” w Bielsku-Białej. Jego głównym celem jest aktywizacja psychospołeczna osób z zaburzeniami psychicznymi. Przedmiotem działalności ŚDS jest:²³

- podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, m.in. poprzez treningi umiejętności społecznych,
- prowadzenie terapii zajęciowej,
- podejmowanie działań zmierzających do aktywizowania i przygotowania osób z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia pracy,
- pomoc w uzyskiwaniu odpowiedniego zatrudnienia,
- przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- prowadzenie społeczności terapeutycznej „DALLAS”,
- poradnictwo psychologiczne,
- konsultacje medyczne, terapeutyczne, farmakologiczne oraz okresowe oceny stanu psychicznego,
- organizacja wypoczynku, rekreacji i kontaktów ze środowiskiem (w tym także zaspokojenie potrzeb kulturalnych),
- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,
- pomoc i wsparcie opiekunów i rodzin osób korzystających z usług ŚDS,
- zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa na terenie ŚDS oraz opieki i wsparcia w czasie zajęć organizowanych poza ŚDS,
- działania samopomocowe na rzecz ŚDS i jego Uczestników.

Ponadto na terenie Bielska-Białej funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy „Centrum”, który swoim profilem ukierunkowany jest na terapię i aktywizację osób niepełnosprawnych intelektualnych. Jednostka prowadzona jest przez Powiat Bielski przy dofinansowaniu Miasta Bielska-Białej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Na terenie Bielska-Białej funkcjonują trzy WTZ, które stanowią bazę dla prowadzenia rehabilitacji zawodowej i społecznej wśród osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnych intelektualnie. Składają się na nią następujące placówki:

- Bielskie Centrum Psychiatrii – Olszówka w Bielsku-Białej przy ul. Olszówka 102,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku-Białej przy ul. Stefanii Sempołowskiej 13,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku-Białej przy ul. prof. dr. Mieczysława Michałowicza 12.

Warsztaty terapii zajęciowej w ramach prowadzonej przez nie działalności skupiają się na rehabilitacji zawodowej i społecznej. W obszarze rehabilitacji zawodowej uczestnicy

²³ Statut Środowiskowego Domu Samopomocy „Podkowa” w Bielsku-Białej,
źródło: <http://podkowa.um.bielsko.pl/strona/statut>, (dostęp w dniu 20.09.2021 r.).

warsztatów uczeni są wykonywania konkretnych czynności, nabywają umiejętności, które mogą być przydatne podczas wykonywania pracy w innych formach zatrudnienia wspomaganego. Ponadto prowadzona jest aktywna promocja wśród przedsiębiorców, ukierunkowana na budowanie pozytywnego wizerunku osoby chorującej psychicznie lub niepełnosprawnej intelektualnie, jako potencjalnego pracownika.

Natomiast w obszarze rehabilitacji społecznej, poprzez udział osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności poprawiany jest ich wizerunek, co wpływa na zmianę postaw społecznych. Ważnym elementem jest udział w wydarzeniach kulturalnych, który umożliwia osobisty rozwój uczestnikom WTZ, ale także zmienia postawy społeczne. Poprawia to także ich pozycję w rodzinie i umożliwia poszerzanie wiedzy. W trakcie zajęć pracuje się nad utrwalaniem i poszerzaniem wiedzy, rozwojem zainteresowań i uzdolnień. Zapewnia się możliwość współuczestnictwa w podejmowaniu przez uczestników decyzji w sprawie jakości ich życia i potrzebnej im pomocy.

Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Głównym celem POIK jest pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie. Zadanie to jest realizowane poprzez całodobową pomoc ambulatoryjną świadczoną przez 7 dni w tygodniu. Ośrodek prowadzi: interwencję kryzysową, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, socjalne i prawne, spotkania rodzinne, pomoc dla osób doświadczających przemocy, a także grupę wsparcia dla ofiar przemocy. Pomoc jest świadczona przez psychologów, pedagogów, terapeutę, specjalistę pracy socjalnej, specjalistę pracy z rodziną oraz prawników dla osób przeżywających kryzys, doświadczających sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia, mających problemy rodzinne lub w związkach, po utracie kogoś bliskiego lub w przypadku innych trudnych traumatycznych sytuacji życiowych. Placówka prowadzi grupy wsparcia dla ofiar przemocy.

W ostrych sytuacjach kryzysowych Ośrodek udziela doraźnie krótkoterminowego schronienia (okres do trzech miesięcy). Placówka dysponuje 22 osobowym hostelem dla osób z zagrożeniem zdrowia i życia.

Pracownicy ośrodka prowadzą interwencje wyjazdowe w miejscu zamieszkania klientów oraz w miejscach zdarzeń, w szczególności w przypadku zdarzeń losowych lub katastrof. Po skrajnie urazowych zdarzeniach specjaliści POIK omawiają ze służbami sytuacje kryzysowe zaistniałe w podczas akcji ratowniczych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Jest organem doradczo-opiniującym, „powołanym przez Prezydenta Miasta oraz prowadzi postępowania, które mają na celu zmotywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii odwykowej, a jeśli motywowanie nie przynosi rezultatu, kierowanie wniosków do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Jednocześnie, dzięki doświadczeniu i profesjonalizmowi osób w niej pracujących, Komisja jest w stanie wskazać bliskim najlepszą drogę powrotu do życia bez alkoholu”²⁴. Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania

²⁴ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, źródło: <https://bielsko-biala.pl/gminna-komisja-rozwozywania-problemow-alkoholowych> (dostęp w dniu 22 lipca 2021 r.).

Problemów Alkoholowych należy w szczególności kierowanie osób zgłoszonych do Komisji na badania psychologiczno-psychiatryczne. Natomiast w przedmiocie uzależnienia zadania obejmują:

- kierowanie wniosków do sądu o orzeczenie poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- opiniowanie programów profilaktycznych i terapeutycznych warunkujących ich realizację,
- wydawanie opinii dotyczących wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń,
- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,
- diagnozowanie problemu uzależnień w poszczególnych rejonach miasta,
- podejmowanie działań profilaktycznych, zmniejszających rozmiar istniejących problemów,
- prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- inicjowanie działań lokalnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- udział w szkoleniach członków GKRPA w zakresie realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- utrzymanie stałej współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej (uczestnictwo w grupach roboczych) w myśl ustawy o przeciwdziałaniu przemocy,
- prowadzenie rozmów, w ramach zespołów motywujących, których głównym zadaniem jest praca z osobami uzależnionymi oraz ich rodzinami.

Zespół Placówek dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL”

Zespół Placówek działa na terenie Bielska-Białej jako jednostka organizacyjna Miasta. Jego celem jest wsparcie rodziny dziecka poprzez objęcie go opieką i wychowaniem w placówkach wsparcia dziennego. Podstawowym przedmiotem działalności Zespołu Placówek jest realizacja zadań Miasta Bielska-Białej poprzez organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego. Dodatkowo działalność ta przyjmuje postać organizowania działań o charakterze edukacyjno-profilaktycznym w celu kształtowania pożądanych postaw społecznych oraz działań o charakterze animacji społeczno-kulturalnej.

Poprzez realizację różnorodnych zajęć dzieci zachęcane są do racjonalnego odżywiania, kształtowania postawy dbania o higienę i zdrowie. Ponadto w placówkach kładzie się duży nacisk na kształtowanie pozytywnych nawyków współżycia w grupie poprzez uczenie postawy szacunku dla drugiego człowieka i pracy, którą wykonuje, poprzez rozwijanie empatii oraz tolerancji, poznanie i utrwalenie podstawowych zasad dotyczących dobrych manier, wzmacnianie więzi grupowych, kształtowanie umiejętności rozróżniania dobra od zła, podnoszenie kultury osobistej. Praca pedagogów wspierana jest przez psychologów,

prowadzących zajęcia indywidualne i grupowe oraz logopedów w placówkach specjalistycznych.

W placówkach realizowanych jest wiele programów profilaktycznych oraz socjoterapeutycznych, które skierowane są do dzieci, młodzieży oraz ich rodzin (m.in. rekomendowane przez PARPA: „Spójrz inaczej”, „Przyjaciele Zippiego” czy „Art.-trening zastępowania agresji” i autorskie programy profilaktyczne). Działania profilaktyczno-terapeutyczne obejmują obszary relacji społecznych, postrzegania siebie, rozumienia swoich uczuć i emocji, integracji, tolerancji, profilaktyki uzależnień i przemocy, korekcji zaburzonych zachowań. Kształtują pozytywne nawyki zdrowotne, higieniczne, ekologiczne oraz podnoszą sprawność fizyczną.

Powiatowy Urząd Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej (PUP) realizuje zadania w zakresie polityki rynku pracy w stosunku do mieszkańców Miasta. Głównym celem działalności PUP jest podejmowanie działań w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Nałożone na Urząd Pracy cele są osiągnięte bezpośrednio poprzez udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. Bieżąca działalność Powiatowego Urzędu Pracy przyjmuje postać wsparcia osób bezrobotnych poprzez kierowanie ich na szkolenia, staże, prace społecznie użyteczne, prace w ramach umów interwencyjnych, robót publicznych i w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub wyposażenia miejsca pracy. Kluczowym działaniem jest również wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości poprzez udzielanie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej oraz organizację szkoleń indywidualnych i grupowych dla osób bezrobotnych.

Z drugiej strony działalność PUP ukierunkowana jest na wsparcie pracodawców, w szczególności poprzez udzielanie pomocy w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i działania informacyjne, jak również poprzez dofinansowanie tworzenia nowych miejsc pracy, kosztów zatrudnienia oraz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy.

Spółdzielnia Socjalna Synergia

Spółdzielnia Synergia jest podmiotem ekonomii społecznej, powstała w wyniku współpracy i partnerstwa miasta Bielska-Białej oraz gminy Kozy. Głównym przedmiotem działalności Spółdzielni jest wykonywanie prac porządkowych, utrzymania terenów zielonych oraz pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.

Spółdzielnia skupia się również na realizacji celów społecznych, takich jak tworzenie więzi międzyludzkich oraz reintegracja społeczna i zawodowa tzn. podejmowanie działań dążących do odbudowania i podtrzymania, u pracowników Spółdzielni, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu, a także działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie

zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Ponadto Synergia skupia się na prowadzeniu działalności społecznej i oświatowo-kulturalnej na rzecz swoich członków, pracowników oraz środowiska lokalnego, a także działalności społecznie użytecznej w sferze działań publicznych.

Zasoby w obszarach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dostępne na terenie Bielska-Białej

W ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej do 31 grudnia 2020 roku funkcjonowały dwa domy dziecka (58 miejsc), jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza (12 miejsc) oraz pogotowie opiekuńcze (20 miejsc). Od 1 stycznia 2021 roku domy dziecka i placówka opiekuńczo-wychowawcza zostały przekształcone w pięć placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których liczba miejsc nie przekracza 14.

Natomiast w ramach systemu wspierania rodziny na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonowało piętnaście placówek wsparcia dziennego. Wśród nich dziesięć miało formę opiekuńczą, cztery - specjalistyczną oraz jedna prowadzona była w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Łącznie dysponowały one 524 miejscami.

Miasto Bielsko-Biała końcem 2020 roku zabezpieczyło, dla mieszkańców posiadających dzieci w wieku do lat 3, żłobek dysponujący 203 miejscami, który prowadził swoją działalność w dwóch lokalizacjach.

2.2. Ochrona Zdrowia

W Bielsku-Białej świadczenia zdrowotne realizowane są przez publiczne oraz niepubliczne podmioty lecznicze, w oparciu o kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub odpłatnie. Na terenie Bielska-Białej obserwowana jest duża koncentracja podmiotów leczniczych, z których usług korzystają nie tylko bielszczanie, ale również mieszkańcy okolicznych gmin i powiatów. Sytuacja ta może mieć wpływ na wysokość prezentowanych w tym rozdziale wskaźników w zakresie bazy leczniczej w mieście.

Wśród podmiotów leczniczych funkcjonujących na terenie Bielska-Białej w szczególności wymienić należy szpitale działające w formie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, takie jak:

- Szpital Wojewódzki w Bielsku-Białej, dla którego funkcję podmiotu tworzącego pełni Województwo Śląskie. Według Statutu, celem działania Szpitala jest udzielanie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania, a także promocja zdrowia. W Szpitalu Wojewódzkim funkcjonuje m. in. Szpitalny Oddział Ratunkowy²⁵.

²⁵ Statut Szpitala Wojewódzkiego w Bielsku-Białej, Załącznik do Uchwały nr V/12/4/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 września 2015 roku, s. 2, źródło: <https://www.hospital.com.pl/index.php/informacje-ogolne/statut> (dostęp w dniu 17.09.2021 r.).

- Beskidzkie Centrum Onkologii - Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej, dla którego funkcję podmiotu tworzącego pełni Miasto na prawach powiatu Bielsko-Biała. Podstawowym celem Szpitala zapisanym w jego Statucie jest prowadzenie działalności leczniczej, pielęgnacyjnej, promocji i profilaktyki zdrowia, z uwzględnieniem stałego podnoszenia jakości świadczonych usług. Działalność tego podmiotu w znacznym stopniu koncentruje się na leczeniu chorób nowotworowych²⁶.
- Szpital Pediatriczny im. Janusza Korczaka, dla którego funkcję podmiotu tworzącego pełni Powiat Bielski. Podstawowym celem Szpitala jest prowadzenie działalności leczniczej w rodzaju: stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne szpitalne, a także ambulatoryjne świadczenia zdrowotne. Działalność tego podmiotu skoncentrowana jest na zapewnieniu obsługi medycznej najmłodszym pacjentom z Regionu Podbeskidzia. W Szpitalu Pediatricznym funkcjonuje m. in. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży oraz Dzienny Oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży, działa również całodobowa pediatryczna Izba przyjęć z Ambulatorium Chirurgicznym²⁷.
- Bielskie Centrum Psychiatrii - Olszówka w Bielsku-Białej, dla którego funkcję podmiotu tworzącego pełni Powiat Bielski. Z pomocy Centrum mogą skorzystać osoby pełnoletnie cierpiące na zaburzenia psychiczne. Według Statutu jego podstawowym celem jest udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie psychiatrii i uzależnień oraz profilaktyki i promocji zdrowia ogółowi ludności na warunkach bezpłatności, częściowej lub pełnej odpłatności, na zasadach określonych w ustawach, odrębnych przepisach lub umowach cywilnoprawnych²⁸.

Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna

Opierając się na danych GUS, analiza obszaru ochrony zdrowia patrząc przez pryzmat ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie Bielska-Białej wskazuje, że według stanu na koniec 2020 roku funkcjonowało łącznie 10 specjalistycznych przychodni lekarskich podległych samorządowi terytorialnemu. W porównaniu do 2013 roku ich liczba powiększyła się o jedną przychodnię, co nastąpiło w 2019 roku. Jednocześnie w latach 2013-2020 miały one 6% udział w ogólnej liczbie przychodni specjalistycznych działających na terenie miasta, których średnia liczba wówczas wyniosła 168.

Oceniając dostępność ambulatoryjnej specjalistycznej opieki medycznej na terenie Bielska-Białej, należy stwierdzić, że w porównaniu do obszaru Polski oraz województwa śląskiego, jest ona wyraźnie większa. Świadczą o tym dane zaprezentowane w poniższej tabeli. Do jej zbadania został wykorzystany wskaźnik liczby przychodni przypadających na 10 tys. mieszkańców. Według stanu na koniec roku 2020, wskaźnik ten wyniósł 9, gdy w tym samym

²⁶ Statut Beskidzkiego Centrum Onkologii - Szpitala Miejskiego im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej, Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/633/2017 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 31 października 2017 r., s. 3, źródło: <http://www.onkologia.bielsko.4bip.pl/upload/20180110101529ps8zhvy94mg7.pdf> (dostęp w dniu 17.09.2021 r.).

²⁷ Statut Szpitala Pediatricznego w Bielsku-Białej, s. 1, źródło: <https://www.szpitalpediatriczny.pl/userfiles/file/statut%20ujednolicony.pdf> (dostęp w dniu 17.09.2021 r.).

²⁸ Statut Bielskiego Centrum Psychiatrii - Olszówka w Bielsku-Białej, Załącznik do Uchwały Nr VI/7/51/19 Rady Powiatu w Bielsku-Białej z dnia 23 maja 2019 r., s. 1, źródło: http://dzienniki.slask.eu/WDU_S/2019/3905/akt.pdf (dostęp w dniu 17.09.2021 r.).

czasie na terenie kraju i województwa śląskiego osiągnął on wartość 6 przychodni przypadających na 10 tys. mieszkańców. Należy ponadto zauważyć, że w latach 2014-2019 proporcja ta w przypadku miasta była jeszcze lepsza, bowiem wyniosła 10 przychodni w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Tabela nr 1 - Liczba specjalistycznych przychodni lekarskich w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców, na terenie Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
przychodnie na 10 tys. ludności								
POLSKA	5	5	5	6	6	6	6	6
woj. ŚLĄSKIE	6	6	6	6	6	6	6	6
miasto Bielsko-Biała	9	10	10	10	10	10	10	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

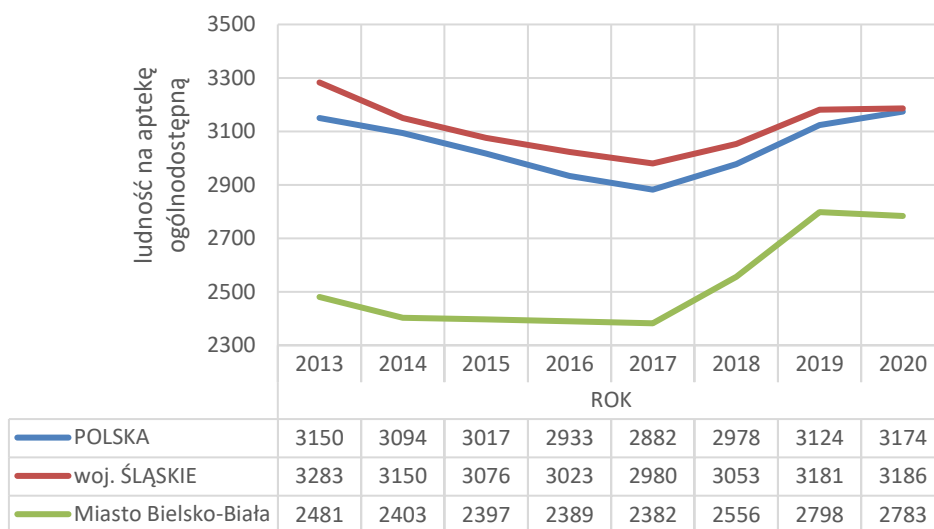
Opierając się na danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia należy zauważyć, że na terenie miasta Bielska-Białej końcem 2019 roku dostępne były dla mieszkańców łącznie 162 specjalności w ramach funkcjonujących ambulatoryjnych poradni specjalistycznych. Połowę z nich stanowiły poradnie: położniczo-ginekologiczne (11), otorynolaryngologiczne (10), chirurgii ogólnej (10), okulistyczne (8), urologiczne (8), chirurgii urazowo ortopedycznej (8), kardiologiczne (8), neurologiczne (7), dermatologiczne (6) oraz diabetologiczne (6).

W 2019 roku wszystkie ambulatoryjne poradnie specjalistyczne działające na terenie miasta udzieliły łącznie 707 tys. porad. Najczęściej pacjenci korzystali z poradni: onkologicznej - 9%, okulistycznej - 8%, chirurgii urazowo-ortopedycznej - 7%, położniczo-ginekologicznej - 7%, kardiologicznej - 7%, dermatologicznej - 6%, chirurgii ogólnej - 6%, otorynolaryngologicznej - 4%, neurologicznej - 4% oraz diabetologicznej - 4%.

Apteki i punkty apteczne

Analizując dostępność mieszkańców miasta Bielska-Białej do aptek ogólnodostępnych, należy zauważyć, że w latach 2013-2020, była ona największa w porównaniu do obszarów: kraju i województwa śląskiego. Jak wskazano na poniższym wykresie, w Mieście Bielsku-Białej w analizowanym okresie jedna apteka przypadała średnio na 2 524 mieszkańców. Dla porównania w Polsce było to 3 044, a w województwie śląskim – 3 116 mieszkańców. Jednocześnie warto podkreślić, że na terenach wszystkich analizowanych obszarów dostępność do aptek ogólnodostępnych od 2017 roku systematycznie spada. Najmocniej zjawisko to jest obserwowane na terenie miasta Bielska-Białej, bowiem w analizowanym okresie dostępność ta zmniejszyła się o 17%. W tym samym czasie na obszarze Polski zmniejszyła się ona o 10%, a województwa śląskiego o 7%.

Wykres nr 1 - Liczba ludności w przeliczeniu na aptekę ogólnodostępną, na terenie miasta Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2020

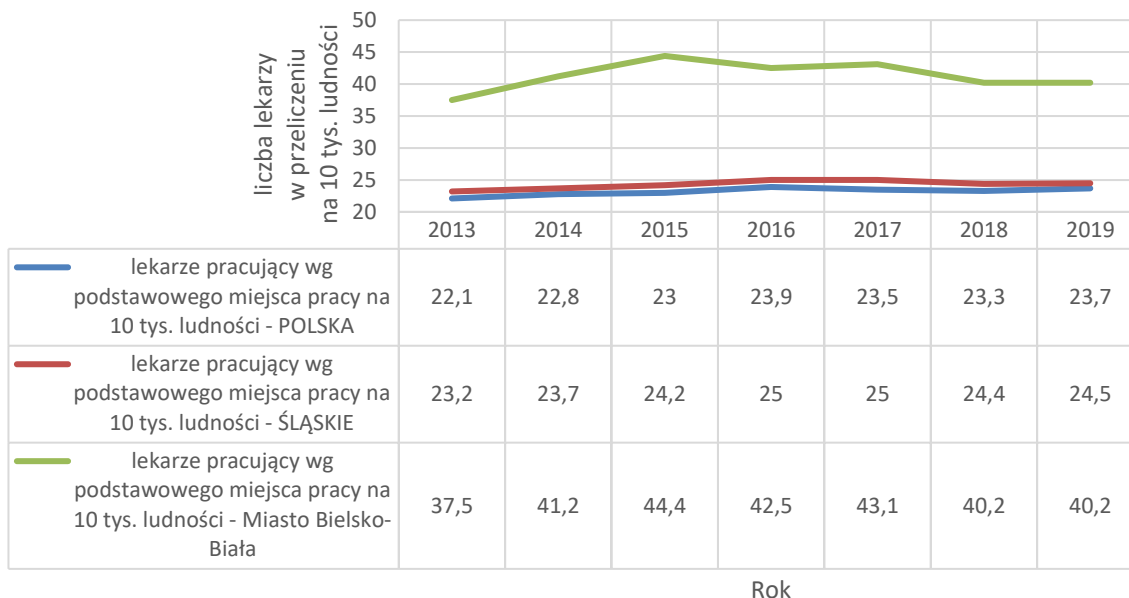
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kadra medyczna

Analizując wielkość i dostępność kadry medycznej na terenie miasta Bielska-Białej należy zauważyć, że w porównaniu do obszarów Polski oraz województwa śląskiego, liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców miasta jest większa o 78% niż na terenie kraju i o 70% w porównaniu do województwa śląskiego. Przywołane porównanie za lata 2013-2019 pokazuje liczbę lekarzy według podstawowego miejsca pracy. Szczegółowe dane za badany okres zostały pokazane na poniższym wykresie.

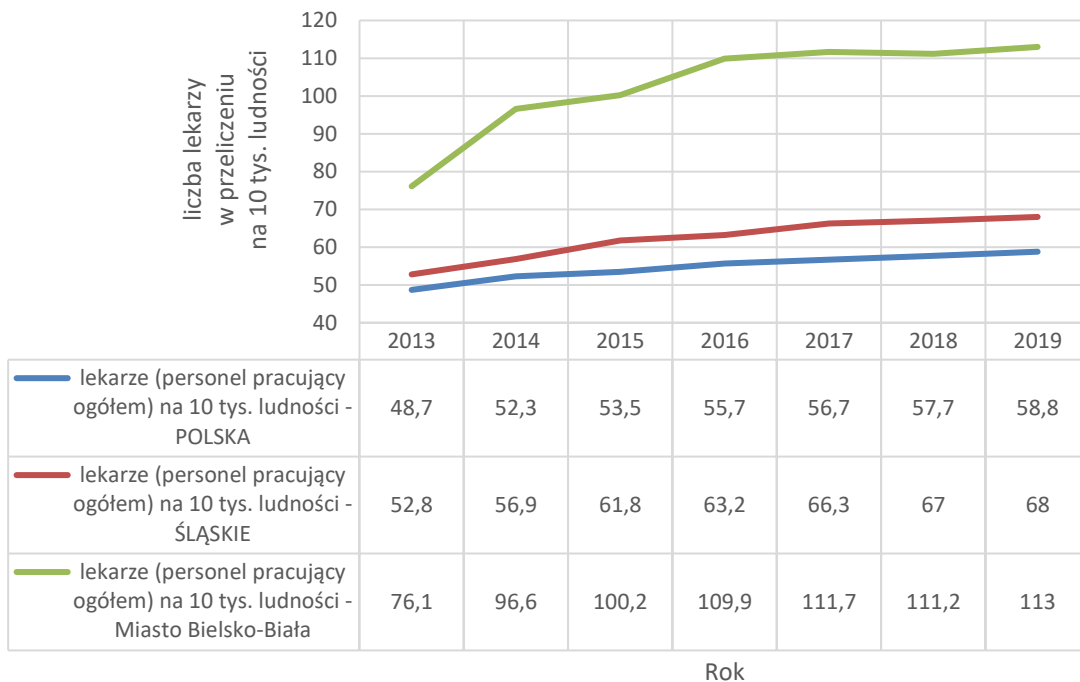
Wykres nr 2 - Liczba lekarzy pracujących, według podstawowego miejsca pracy, w przeliczeniu na 10 tys. ludności, na terenie miasta Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc natomiast pod uwagę liczbę lekarzy pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców sytuacja miasta Bielska-Białej również kształtuje się korzystnie. Bowiem w porównaniu do obszaru Polski liczba pracujących lekarzy ogółem na terenie miasta w latach 2013-2019 przeciętnie była większa o 87%, a do województwa śląskiego o 65%. Szczegółowe informacje w tym zakresie za lata 2013-2019 zawiera poniższy wykres.

Wykres nr 3 - Liczba lekarzy pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tys. ludności, na terenie miasta Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając wielkość grupy pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności na terenie miasta Bielska-Białej, biorąc pod uwagę personel pracujący według podstawowego miejsca pracy, należy zauważyć, że w latach 2013-2019 ich liczba zwiększyła się o 10% i końcem 2019 roku wyniosła przeszło 90. Według tego samego kryterium i w tym samym czasie na terenie kraju liczba pielęgniarek i położnych zmniejszyła się o 3% i końcem 2019 roku wyniosła zaledwie 57 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Natomiast na terenie województwa śląskiego ich liczba nie zmieniła się i wyniosła w 2019 roku 61 pielęgniarek i położnych. Analizując natomiast liczbę pielęgniarek i położnych pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dostrzec można, że sytuacja miasta Bielska-Białej kształtuje się zdecydowanie korzystniej w porównaniu do obszarów kraju oraz województwa śląskiego. W latach 2013-2019 ich liczba zwiększyła się o 25%, gdy w tym samym czasie na obszarze Polski tylko o 11%, a na terenie województwa śląskiego o 16%. Końcem 2019 roku na terenie miasta Bielska-Białej pracowało ogółem 108 pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Porównując tę wielkość do obszaru kraju i województwa zauważamy, że w tym samym okresie wyniosły one odpowiednio: 69 i 78, a więc wyraźnie mniej.

Baza leczenia szpitalnego oraz pozaszpitalnego na terenie miasta Bielska-Białej

Miasto Bielsko-Biała w obszarze szpitalnej i pozaszpitalnej opieki medycznej końcem 2019 roku obsługiwane było przez 21 podmiotów, których działalność medyczna była realizowana w ramach oddziałów o 53 specjalnościach. Ich szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela. W ramach opisywanej bazy, końcem 2019 roku, dostępne były łącznie na terenie miasta 1.463 łóżka. W latach 2016-2019 łączna liczba łóżek na terenie miasta zmniejszyła się o 11%, bowiem w 2016 roku było ich 1.647. Natomiast w ramach oddziałów szpitalnych i innych komórek opieki szpitalnej liczba łóżek w 2019 roku zmniejszyła się do 1.309 z 1.518 dostępnych na koniec 2016 roku, co odpowiada spadkowi o 11%.

Tabela nr 2 - Rodzaje oddziałów i liczba łóżek na terenie Bielska-Białej w latach 2016-2019

Wyszczególnienie	Rok			
	2016	2017	2018	2019
	liczba łóżek wg stanu na koniec roku			
Bielsko-Biała - ogółem	1 647	1 564	1 506	1 463
Oddziały Szpitalne i Inne Komórki Opieki Szpitalnej	1 518	1 455	1 352	1 309
Oddział Położniczo-Ginekologiczny	138	129	129	124
Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej	95	95	83	83
Oddział Gastroenterologiczny	66	66	97	86
Oddział Chirurgiczny Ogólny	75	77	67	67
Oddział Kardiologiczny	86	66	66	61
Oddział Neonatologiczny	82	66	66	62
Oddział Onkologii Klinicznej/Chemioterapii	62	62	62	62
Oddział Chirurgii Onkologicznej	62	58	58	58
Oddział Chorób Wewnętrznych	75	66	42	44
Oddział Chirurgii Naczyniowej	50	50	48	48
Oddział Okulistyczny	47	49	49	40
Oddział Wieloprofilowy Zabiegowy	30	45	49	49
Oddział Pediatryczny	43	43	43	43
Oddział Urologiczny	50	39	39	35
Oddział Neurologiczny	52	52	21	37
Oddział Otorinolaryngologiczny	50	45	37	28
Oddział Radioterapii	30	30	49	49
Oddział Psychiatryczny (Ogólny)	39	39	39	39
Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	38	26	26	24
Oddział Neurochirurgiczny	30	26	26	26
Oddział Chirurgiczny Dla Dzieci	27	28	24	24
Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej	25	25	25	25
Oddział/Ośrodek Rehabilitacyjny Dla Uzależnionych Od Substancji Psychoaktywnych	50	50	-	-
Oddział Niemowlęcy	24	24	24	24
Oddział Położniczy Rooming-In /Oddział Położnictwa i Neonatologii	19	19	19	19

Wyszczególnienie	Rok			
	2016	2017	2018	2019
	liczba łóżek wg stanu na koniec roku			
Oddział Nefrologiczny	19	19	19	17
Oddział Hematologiczny	-	20	20	20
Oddział Medycyny Paliatywnej	-	20	20	20
Oddział/Ośrodek Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacji)	13	13	13	13
Oddział Otorinolaryngologiczny Dla Dzieci	13	13	11	11
Oddział Udarowy	16	16	16	-
Oddział Leczenia Jednego Dnia	11	11	11	11
Oddział Ginekologii Onkologicznej	19	19	-	-
Oddział Psychiatryczny (Ogólny) Dla Dzieci	-	-	17	17
Oddział Anestezjologii	8	8	8	8
Szpitalny Oddział Ratunkowy	6	6	6	12
Oddział Chirurgii Plastycznej	12	13	1	3
Oddział Anestezjologii I Intensywnej Terapii Dla Dzieci	7	7	7	5
Oddział Okulistyczny Dla Dzieci	5	5	5	5
Oddział Kardiochirurgiczny	14	-	-	-
Oddział/Ośrodek Terapii Uzależnienia Od Substancji Psychoaktywnych	14	-	-	-
Oddział Ginekologiczny	4	3	3	3
Oddział Leczenia Jednego Dnia Dla Dzieci	3	3	3	3
Blok Operacyjny	2	3	3	3
Oddział Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego	6	-	-	-
Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej Dla Dzieci	1	1	1	1
Ośrodki (Zespoły) Opieki Pozaszpitalnej	29	29	74	102
Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych Od Substancji Psychoaktywnych	-	-	50	50
Hostel Dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych	14	14	14	14
Hostel Dla Uzależnionych od Alkohol	10	10	10	10
Hospicjum Stacjonarne /Stacjonarny Ośrodek Opieki Paliatywnej	-	-	-	28
Izba Chorych	5	5	-	-
Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze i Pielęgnacyjno-Opiekuńcze	100	80	80	52
Zakład/Oddział Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	52	52	52	52
Hospicjum Stacjonarne	28	28	28	-
Oddział Medycyny Paliatywnej	20	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 16 lipca 2021 r.)

W badanym okresie zwiększona została liczba łóżek na oddziałach: gastroenterologicznym (o 30%), wieloprofilowym zabiegowym (o 63%), radioterapii (o 63%) oraz na szpitalnych oddziałach ratunkowych (o 100%). Całkowita redukcja łóżek w grupie oddziałów szpitalnych i w innych komórkach opieki szpitalnej w latach 2016-2019 miała miejsce na oddziałach: udarowym, ginekologii onkologicznej, kardiochirurgicznym oraz intensywnego nadzoru kardiologicznego. Natomiast na oddziałach: otorynolaryngologicznym, chorób wewnętrznych oraz anestezjologii i intensywnej terapii, liczba łóżek została zmniejszona odpowiednio o: 44%; 41% oraz 37%.

Redukcja łóżek przeważnie związana była ze zmianami organizacyjnymi w szpitalach i zazwyczaj polegała na włączeniu jednego oddziału w struktury innego, np. oddział udarowy stał się częścią oddziału neurologicznego.

Opieka długoterminowa

Na terenie miasta Bielska-Białej końcem 2019 roku funkcjonowały cztery podmioty realizujące opiekę długoterminową. Opiekę stacjonarną realizowało Beskidzkie Centrum Onkologii - Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej, natomiast Centrum Medyczne BetaMed S.A., Konior Clinic sp. z o.o. sp.k. oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Welux” sp. z o.o., realizowały opiekę długoterminową w domu chorego. W okresie od 2016 do 2019 roku zauważany był spadek liczby pacjentów pobierających świadczenia w ramach opieki długoterminowej. Jednakże opierając się na informacjach Beskidzkiego Centrum Onkologii rzeczywiste potrzeby w tym obszarze są znacznie większe. Spadająca liczba pacjentów wynika ze zmniejszającego się finansowania przez NFZ. Szczegółowe zestawienie liczby pacjentów w zależności od rodzajów opieki długoterminowej i pobieranych świadczeń w latach 2016-2019 zawiera poniższa tabela. W badanym okresie na terenie miasta Bielska-Białej średnio każdego roku udzielanych było 39 tys. świadczeń w pielęgniarskiej opiece długoterminowej domowej.

Tabela nr 3 - Liczba pacjentów, rodzajów opieki długoterminowej i pobieranych świadczeń na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2016-2019

Rodzaj opieki	Zakres świadczeń	Rok			
		2016	2017	2018	2019
		liczba pacjentów			
domowa	Świadczenia w pielęgniarskiej opiece długoterminowej domowej	273	301	286	251
stacjonarna	Świadczenia w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym dla pacjentów wentylowanych mechanicznie/opiekuńczo-leczniczym dla pacjentów wentylowanych mechanicznie	12	17	12	10
	Świadczenia w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym/opiekuńczo-leczniczym	87	78	69	80
Ogółem		372	396	367	341

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 16 lipca 2021 r.)

Opieka paliatywna i hospicyjna

Na terenie miasta Bielska-Białej końcem 2019 roku funkcjonowały trzy zakłady świadczące usługi medyczne w zakresie opieki paliatywnej i hospicyjnej, były to następujące podmioty: Beskidzkie Centrum Onkologii - Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Bielsku - Białej, Salwatoriańskie Stowarzyszenie Hospicyjne oraz Hospicjum Św. Kamila. W okresie od 2016 do 2019 roku zauważany był wyraźny wzrost liczby pacjentów pobierających świadczenia w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej, który w tym okresie wyniósł aż 57%. Szczegółowe zestawienie liczby pacjentów w zależności od rodzaju opieki i pobieranych świadczeń w latach 2016-2019 zawiera poniższa tabela. W badanym okresie, według Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, na terenie miasta Bielska-Białej średnio każdego roku udzielanych było 1.385 porad ambulatoryjnych w poradni medycyny paliatywnej, natomiast w ramach świadczeń wykonywanych przez hospicjum domowe ich liczba, która była równa liczbie pacjentów, wyniosła odpowiednio: 56 w 2018 roku oraz 200 w 2019 roku. Ponadto w latach 2016-2019 udzielano średnio każdego roku 404 świadczenia w oddziale medycyny paliatywnej lub hospicjum stacjonarnym.²⁹

W badanym okresie średnia roczna liczba pacjentów, korzystających ze świadczeń w: poradni medycyny paliatywnej wyniosła 444, a w oddziale medycyny paliatywnej lub hospicjum stacjonarnym – 369, co została zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 4 - Liczba pacjentów według rodzaju opieki i pobieranych świadczeń na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2016-2019

Rodzaj opieki	Zakres i rodzaj świadczeń	Rok			
		2016	2017	2018	2019
opieka ambulatoryjna	Porada w poradni medycyny paliatywnej	419	472	467	417
opieka domowa	Świadczenia w hospicjum domowym	-	-	56	200
opieka stacjonarna	Świadczenia w oddziale medycyny paliatywnej/hospicjum stacjonarnym	234	399	434	407
Ogółem		653	871	957	1 024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 16 lipca 2021 r.)

2.3. Edukacja

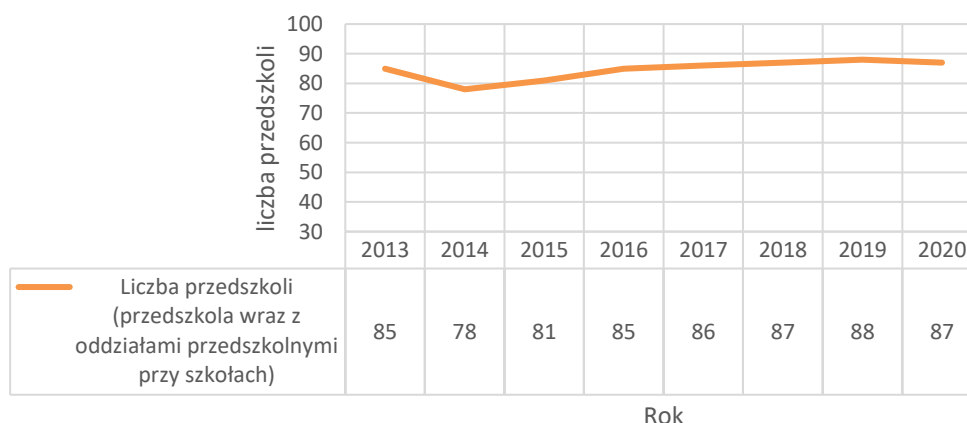
Miasto Bielsko-Biała według stanu na 1 września 2020 roku prowadziło 54 jednostki oświatowe (nie wliczając przedszkoli). Tworzyły one spójny system, w skład którego wchodziło: „[...] 29 szkół podstawowych, w tym 5 specjalnych: Szkoła Podstawowa Specjalna nr 11 przy Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 17, Szkoła Podstawowa nr 34 w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii, Szkoła Podstawowa nr 35 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2, Szkoła Podstawowa nr 39 dla Dzieci Słabosłyszących, Niysłyszających i z Afazją; 1 szkoła integracyjna, 1 z oddziałami integracyjnymi

²⁹ Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 16 lipca 2021 r.)

oraz 1 szkoła dla dorosłych. W Bielsku-Białej funkcjonuje 18 szkół ponadpodstawowych, w tym: 1 liceum z oddziałami integracyjnymi, 1 technikum z oddziałami integracyjnymi, branżowa szkoła specjalna oraz Szkoła Przesposabiająca do Pracy w Zespole Szkół Specjalnych im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Ponadto 6 placówek oświatowych, do których należą: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, Bielski Szkolny Ośrodek Gimnastyki Korekcyjno-Kompensacyjnej, Ognisko Pracy Pozaszkolnej, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Zespół Szkół i Placówek Oświatowych oraz Bielsko-Bialski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli³⁰. Do szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Bielsko-Biała w tym czasie uczęszczało 10.580 dzieci, natomiast do szkół ponadpodstawowych 9.408 uczniów. Ponadto, według stanu na 1 września 2020 roku, na terenie miasta funkcjonowały szkoły niepubliczne, korzystające z dotacji: 22 podstawowe, w których uczyło się 3.780 uczniów oraz 37 szkół ponadpodstawowych, liczących 4.047 uczniów.

Ponadto w 2020 roku na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonowało 87 przedszkoli (w tym wśród publicznych: 2 integracyjne i 1 z oddziałami specjalnymi), które dysponowały wówczas 7.872 miejscami. Liczba przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi w porównaniu do 2013 roku zwiększyła się o dwa.

Wykres nr 4 - Liczba przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

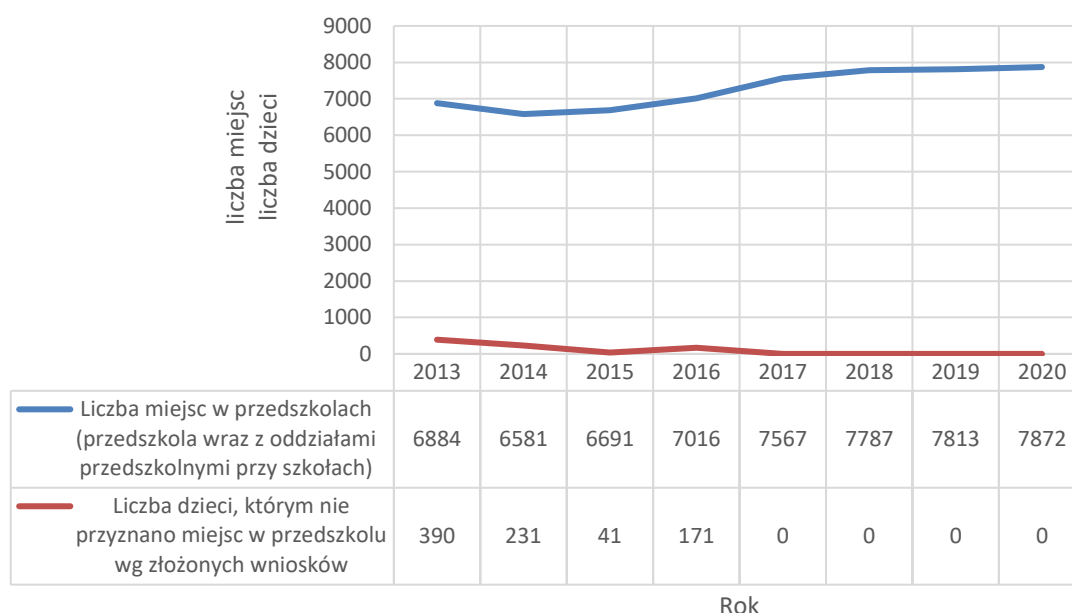

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej MOPS w Bielsku-Białej za lata 2013-2020

Zwiększyła się również liczba miejsc w przedszkolach na terenie Bielska-Białej, w porównaniu do 2013 roku wzrost ten sięgnął 14%. Ponadto należy zwrócić uwagę, że od roku szkolnego 2017/2018, w związku ze zmianą przepisów prawa oświatowego, gminy muszą zapewnić wszystkim dzieciom od lat 3, miejsca w przedszkolu. Wobec powyższego należy zauważyć, że od 2017 roku Miasto zapewnia w pełnym zakresie dostępność do wychowania przedszkolnego. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

³⁰ Raport o stanie miasta Bielska-Białej za rok 2020, s. 270.

Wykres nr 5 - Liczba miejsc w przedszkolach oraz liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w przedszkolu na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

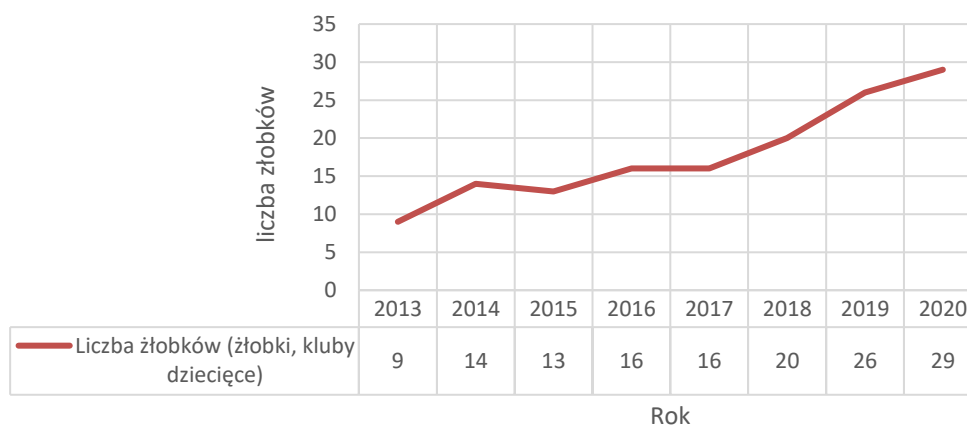

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej MOPS w Bielsku-Białej za lata 2013-2020

Infrastruktura publiczna w obszarze zapewnienia opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020 w dostrzegalny sposób ulegała poszerzeniu. W okresie tym liczba żłobków i innych podmiotów tego rodzaju zwiększyła się ponad dwukrotnie. Wśród podmiotów zapewniających opiekę nad dzieckiem do lat trzech należy wyróżnić następujące ich formy: żłobki, kluby dziecięce oraz jednego opiekuna dziennego. Szczegółowy przebieg zmian w tym obszarze w analizowanym okresie został zaprezentowany na poniższym wykresie.

Wykres nr 6 - Liczba instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

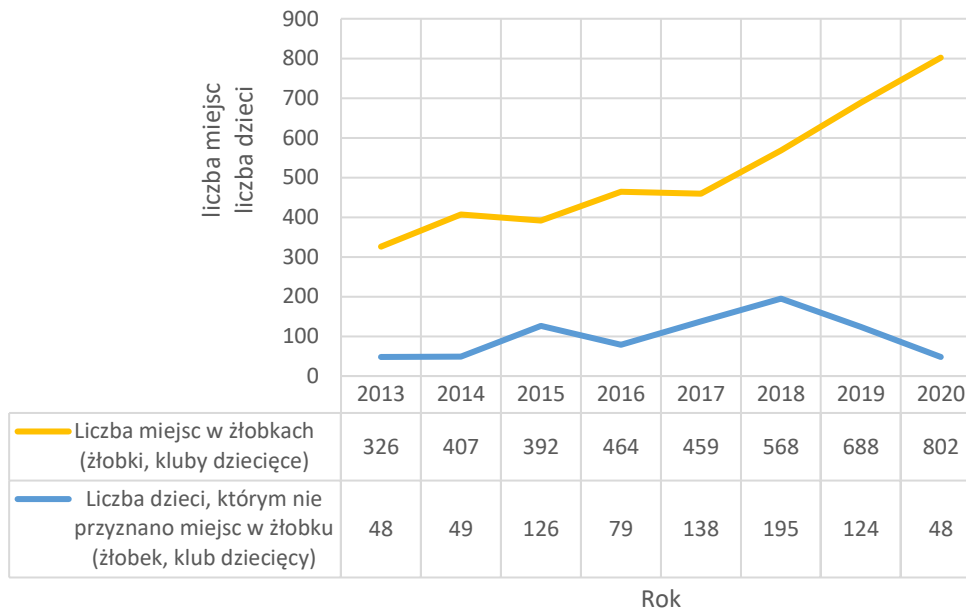
Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej MOPS w Bielsku-Białej za lata 2013-2020

Badając liczbę miejsc, którymi dysponowały placówki opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat na terenie miasta w latach 2013-2020, zarejestrowano ich wzrost o 146%. Znaczący wzrost liczby miejsc występował po 2017 roku, wpłynęło to na zmniejszenie liczby dzieci, którym nie przyznano miejsca w żłobku lub klubie dziecięcym. Należy jednakże zauważyć, że zmiany jakie miały miejsce w latach 2013-2020 nie doprowadziły do pełnego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat. W 2019 roku zaobserwować można było zmniejszenie odsetka dzieci, którym nie przyznano miejsca w żłobku.³¹ Z danych zawartych na poniższym wykresie wynika również, że w 2020 roku sytuacja ta uległa polepszeniu, jednak może to być skutkiem pandemii wirusa SARS-CoV-2. Jak wiadomo z uwagi na zagrożenie epidemiczne oraz lockdown znaczna część rodziców nie decydowała się w tym okresie na oddawanie dzieci pod opiekę instytucji oferujących tego typu usługi. Należy wobec tego uznać, że na terenie miasta w dalszym ciągu występuje deficyt liczby miejsc w placówkach opieki nad dzieckiem do lat trzech, zwłaszcza dostępnych cenowo dla niżej zarabiających jego mieszkańców. „Dostępność żłobków została także negatywnie oceniona w ankiecie badania opinii rodziców, w której wzięło udział ponad 1000 mieszkańców Bielska-Białej. Ponad 60% osób negatywnie oceniło dostępność żłobków w Bielsku-Białej. Był to również jeden z najczęściej wymienianych przez rodziców problemów. Mając na uwadze niekorzystną sytuację demograficzną Bielska-Białej należy podjąć działania wspierające rodziców w zapewnieniu opieki nad dziećmi”³².

³¹ Omawiane wielkości opisują dane pochodzące jedynie ze Żłobka Miejskiego, prowadzonego przez Miasto Bielsko-Biała, bez uwzględnienia placówek niepublicznych.

³² Opracowanie Zintegrowanej Diagnozy dla Miasta Bielska-Białej, Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o.o., Kraków 2020, s. 105.

Wykres nr 7 - Liczba miejsc w podmiotach oferujących opiekę nad dzieckiem do lat trzech oraz liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w Żłobku Miejskim na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej MOPS w Bielsku-Białej za lata 2013-2018 oraz danych Wydziału Polityki Społecznej UM w Bielsku-Białej za lata 2019-2020

2.4. Kultura, sport i rekreacja

Teatr Polski

Podstawowym przedmiotem działalności Teatru Polskiego jest tworzenie i zapewnienie intelektualnych, materialnych, technicznych i organizacyjnych warunków służących tworzeniu i prezentacji przedstawień teatralnych oraz działalności edukacyjnej. Ponadto Teatr ukierunkowany jest na rozbudzanie potrzeb uczestnictwa w kulturze wśród nowych kręgów odbiorców, kształtowanie ich gustów i wrażliwości estetycznej. Realizuje on swoje cele poprzez:

1. Wystawianie widowisk teatralnych począwszy od repertuaru klasycznego na współczesnych kończąc, z wykorzystaniem własnego zespołu i zaproszonych artystów;
2. Promocję polskiego repertuaru;
3. Poszukiwanie repertuaru inspirowanego historią i kulturą regionu;
4. Współpracę ze środowiskiem twórczym regionu Podbeskidzia.

Teatr wspiera społeczny ruch kulturalny, współpracuje z organizacjami społeczno-kulturalnymi takimi jak fundacje czy stowarzyszenia. Pomaga realizować podjęte przez te organizacje programy edukacji kulturalnej, polegające na wychowaniu przez sztukę,

a także tworzy w ramach swych możliwości warunki dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego.³³

Teatr Lalek Banialuka im. Jerzego Zitzmana

Jest samorządową artystyczną instytucją kultury powołaną do tworzenia i zapewniania intelektualnych, materialnych, technicznych i organizacyjnych warunków służących tworzeniu i prezentacji przedstawień teatralnych oraz działalności edukacyjnej. Do jej zadań należy:

1. Organizowanie przedstawień teatru oraz innych form teatralnych i parateatralnych;
2. Edukacja teatralna i wychowanie poprzez sztukę, a zwłaszcza przygotowanie dzieci i młodzieży do roli przyszłych odbiorców i współtwórców kultury;
3. Stwarzanie warunków do środowiskowych spotkań i artystycznych konfrontacji między innymi poprzez organizowanie międzynarodowych festiwali sztuki lalkarskiej.

Teatr Lalek współpracuje z organizacjami społeczno-kulturalnymi takimi jak fundacje i stowarzyszenia oraz amatorskim ruchem teatralnym. Pomaga realizować podjęte przez te organizacje programy edukacji kulturalnej polegające na wychowaniu przez sztukę³⁴.

Bielskie Centrum Kultury im. Marii Koterbskiej

Głównym jego zadaniem jest prowadzenie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Przejawia się to przede wszystkim w formie organizowania wydarzeń kulturalnych, realizowania różnorodnych form edukacji kulturalnej, w tym zespołowych oraz indywidualnych form aktywności kulturalnej, jak również prowadzenie własnych zespołów artystycznych. Zgodnie ze statutem oferta może być ponadto poszerzona m.in. o: naukę języków obcych, organizowanie imprez rozrywkowych oraz prowadzenie działalności wydawniczej³⁵.

Książnica Beskidzka

Biblioteka realizuje zadania własne gminy i należące do miasta na prawach powiatu w zakresie działalności kulturalnej. Zadaniem statutowym Biblioteki jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych oraz uczestnictwo

³³ Statut Teatru Polskiego w Bielsku-Białej, Załącznik Nr 6 do Uchwały Nr XXI/538/2012 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 28 sierpnia 2012 r., (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2012 r., poz. 3779, s. 19-20).

³⁴ Statut Teatru Lalek Banialuka im. Jerzego Zitzmana w Bielsku-Białej, Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XXI/538/2012 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 28 sierpnia 2012 r., (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2012 r., poz. 3779, s. 15-16).

³⁵ Statut Bielskiego Centrum Kultury, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXI/538/2012 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 28 sierpnia 2012 r., (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2012 r., poz. 3779, s. 2-3).

w upowszechnianiu wiedzy i kultury. W szczególności do zadań statutowych Biblioteki należy:³⁶

- 1) gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących Bielska-Białej oraz dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy,
- 2) udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- 3) zaspokajanie potrzeb informacyjnych, opracowywanie i publikowanie zestawień bibliograficznych, a także innych materiałów informacyjnych,
- 4) organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym, starszym i niepełnosprawnym,
- 5) otaczanie szczególną opieką czytelnictwem dzieci i młodzieży,
- 6) współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami kultury, instytucjami naukowymi, szkołami, przedszkolami, stowarzyszeniami w zakresie współtworzenia i promowania działań służących kształtowaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnictwa, upowszechnianiu wiedzy i kultury, tworzeniu warunków do rozwijania twórczości artystycznej, zwłaszcza literackiej oraz aktywności zawodowej.

Galeria Bielska BWA

Celem działania Galerii jest promocja sztuki profesjonalnej w zakresie plastyki i fotografii oraz edukacja kulturalna. Swoje cele statutowe realizuje przede wszystkim poprzez: organizowanie wystaw współczesnych sztuk plastycznych, promocję sztuki profesjonalnej, publikację wydawnictw z dziedziny sztuki oraz gromadzenie zbiorów i kolekcjonowanie dzieł sztuki współczesnej.

Galeria zajmuje się również gromadzeniem i opracowywaniem dokumentacji życia artystycznego w zakresie plastyki i fotografii w skali regionu. Ważnym elementem jej działalności jest współpraca z: galeriami, instytucjami artystycznymi, związkami twórczymi i innymi podmiotami, których obszar funkcjonowania skupia się na sztukach wizualnych.³⁷

Miejski Dom Kultury

Prowadzi działalność jako samorządowa instytucja kultury, której podstawowym celem jest przygotowanie społeczeństwa do kreatywnego uczestnictwa w kulturze i pozyskiwanie nowych uczestników i odbiorców kultury. Realizując go Miejski Dom Kultury podejmuje działania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Do jego zadań należą: przygotowanie dzieci i młodzieży do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz tworzenie warunków do rozwoju

³⁶ Statut Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej, Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XXI/538/2012 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 28 sierpnia 2012 r., (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2012 r., poz. 3779, s. 8-9).

³⁷ Statut Galerii Bielskiej BWA w Bielsku-Białej, Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXI/538/2012 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 28 sierpnia 2012 r., (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2012 r., poz. 3779, s. 5-6).

amatorskiego ruchu artystycznego, jak również kształtowanie wzorów i nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze.³⁸

„W ramach struktur MDK skupionych jest 10 Domów Kultury, 1 Świetlica, Klub Nauczyciela i Galeria Fotografii B&B, w których działa ponad 400 grup stałych dla ponad 4 tysiący uczestników, wśród nich: muzyczne, folklorystyczne, teatralne, plastyczne, taneczne, wokalne, wokально-instrumentalne, kabaretowe, językowe, rękodzielnicze, hobbystyczne, baletowe, a ponadto tzw. dziecięce grupy artystyczne dla przedszkolaków i formy dedykowane środowisku seniorów”³⁹.

Bielsko-Biański Ośrodek Sportu i Rekreacji

Działa jako samorządowa jednostka organizacyjna Miasta Bielska-Białej, nieposiadająca osobowości prawnej, prowadzona w formie jednostki budżetowej. Do podstawowych zadań BBOSiR należy:

1. upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji na terenie miasta, poprzez organizację zajęć sportowych, imprez sportowo-rekreacyjnych oraz turystycznych,
2. zarządzanie obiektami sportowymi i rekreacyjnymi Miasta i udostępnianie ich społeczeństwu,
3. promocja turystyczna Bielska-Białej oraz upowszechnianie turystyki.

W ramach działalności dodatkowej BBOSiR jest organizatorem powszechnej nauki pływania dla uczniów z terenu miasta Bielska-Białej, zajmuje się organizacją miejskich imprez sportowo-rekreacyjnych. Ponadto prowadzi działalność w zakresie budowy, remontów i modernizacji obiektów sportowych.⁴⁰

Miejskie jednostki działające w obszarze kultury, sportu i rekreacji aktywnie włączają się w realizację programów miejskich takich jak: Rodzina Plus, Weteran Plus, Miejsce Przyjazne dla Seniorów, Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Miejski Program na Rzecz Osób Starszych.

³⁸ Statut Miejskiego Domu Kultury, Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr XXI/538/2012 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 28 sierpnia 2012 r., (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2012 r., poz. 3779, s. 12-13).

³⁹ Miejski Dom Kultury w Bielsku Białej, źródło: <https://www.mdk.bielsko.pl/historia-mdk>, (dostęp w dniu 21.09.2021 r.).

⁴⁰ Statut Bielsko-Biańskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Bielsku Białej, źródło: <https://www.bip.bbosir.bielsko.pl/m,17,statut-bbosir.html>, (dostęp w dniu 21.09.2021 r.).

2.5. Bezpieczeństwo

Straż Miejska w Bielsku-Białej

Działania Straży Miejskiej ukierunkowane są głównie na ochronę porządku i bezpieczeństwa publicznego. Realizowane jest to w głównej mierze poprzez wykonywanie służby patrolowej i podejmowanie interwencji wynikających ze zgłoszeń mieszkańców oraz ujawnionych czynów zabronionych przez operatorów monitoringu wizyjnego miasta.

Niezwykle ważną sferą działalności Straży Miejskiej w Bielsku-Białej są działania informacyjne i edukacyjne. Kierowane są one do różnych grup mieszkańców z uwzględnieniem ich wieku, potrzeb i zgłaszanych problemów. W ramach działań profilaktycznych, specjalnie w tym celu, został powołany „patrol szkolny”, który poza patrolowaniem rejonów szkół i miejsc zagrożonych demoralizacją oraz zjawiskami kryminogennymi z udziałem osób nieletnich, przeprowadza szereg wykładów i prelekcji.

Do obowiązków Straży Miejskiej należy również realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania naruszeniom przepisów określonych w Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zapobieganie skutkom spożywania alkoholu i rozwiązywaniem problemów alkoholowych obejmuje głównie działania prewencyjne na terenach zagrożonych naruszeniem porządku publicznego. Prowadzone są kontrole dworców i poczekalni, przystanków autobusowych, pustostanów pod kątem gromadzenia się tam bezdomnych i spożywania alkoholu, także podwórek, bram, klatek schodowych i piwnic. Ponadto strażnicy każdorazowo interweniują w przypadku stwierdzenia zakłócania ładu i porządku publicznego, bójek, pobic i innych czynów zabronionych.

Policja

Nad bezpieczeństwem publicznym Bielska-Białej czuwają policjanci Komendy Miejskiej Policji w Bielsku-Białej, która nadzorują prace czterech Komisariatów rozlokowanych na terenie miasta. W trzech z nich zatrudnionych jest po 10 policjantów dzielnicowych, natomiast w ramach IV Komisariatu Policji w Bielsku-Białej, pracuje czterech policjantów dzielnicowych. Policja we współpracy ze Strażą Miejską realizuje na terenie Bielska-Białej działania w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego. Podejmuje jednocześnie szereg inicjatyw, których celem jest zwiększenie zaufania do funkcjonariuszy Policji, jak również przeciwdziałanie i zapobieganie wzrostowi przestępczości na terenie miasta.

W ramach działań edukacyjnych i profilaktycznych podejmowane są liczne kampanie adresowane m. in. do młodzieży i seniorów. Ich głównym celem jest podniesienie poziomu wiedzy w zakresie: uzależnień, cyberbezpieczeństwa, bezpieczeństwa publicznego oraz w ruchu drogowym. Ponadto funkcjonariusze Policji współpracują z szerokim kręgiem instytucji pomocy i integracji społecznej na terenie Bielska-Białej, których działania koncentrują się na zapobieganiu i łagodzeniu skutków zjawiska przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej

Na terenie miasta Bielska-Białej został powołany Zespół Interdyscyplinarny, który skupia przedstawicieli Policji, Sądu i Prokuratury, ochrony zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, NGO, przedstawicieli Kurii Diecezji Bielsko-Żywieckiej oraz oświaty. Głównym jego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, które jest realizowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Poszczególni członkowie Zespołu łączą swoją wiedzę i kompetencje oraz możliwości płynące z zasobów jakimi dysponują reprezentowane przez nich podmioty oraz podejmują współpracę i skoordynowane działania, mające na celu niesienie pomocy osobom doznającym przemocy oraz przeciwdziałanie temu zjawisku na terenie miasta.

Podstawowym celem realizowanym przez Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej jest integrowanie i koordynowanie działań powyżej wskazanych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Natomiast wśród zadań jakie realizuje Zespół należałoby wskazać w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ponadto Zespół Interdyscyplinarny, w indywidualnych przypadkach, tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie.

W ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej funkcjonuje Zespół Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego pracownicy m.in. zapewniają obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym

Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej pracuje w systemie całodobowym, wspomaga działanie służb porządku publicznego poprzez odizolowanie osób nietrzeźwych od reszty społeczeństwa. Celem działalności Ośrodka jest sprawowanie opieki nad osobami w stanie nietrzeźwości, doprowadzonymi do Ośrodka, które swoim zachowaniem dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób, jak również przeciwdziałanie problemom alkoholowym i skutkom nadużywania alkoholu.

Ośrodek w zakresie swojej działalności udziela świadczeń higieniczno-sanitarnych, pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, ponadto prowadzi działalności profilaktyczną głównie poprzez informowanie o szkodliwości nadużywania alkoholu oraz motywuje do podjęcia leczenia odwykowego. Ośrodek współpracuje z Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kierując wnioski o wszczęcie postępowania w celu

zobowiązania do leczenia odwykowego osób wielokrotnie doprowadzanych i przebywających w Ośrodku.

Placówka wyposażona jest w 38 łóżek dla nietrzeźwych osób, na które składają się:

- 25 miejsc dla mężczyzn (4 sale),
- 6 miejsc dla kobiet (1 sala),
- 3 miejsca dla małoletnich (1 sala),
- 4 miejsca z pasami bezpieczeństwa (1 sala).

Ośrodek przyjmuje do wytrzeźwienia osoby doprowadzone z miasta Bielska-Białej oraz z 62 gmin współpracujących z terenu 7 powiatów: bielskiego, cieszyńskiego, pszczyńskiego, oświęcimskiego, suskiego, wadowickiego oraz żywieckiego.

2.6. Organizacje Pozarządowe

Jednym z podstawowych dokumentów określających zakres i zasady współdziałania Miasta z podmiotami prowadzącymi działalność w sferze pożytku publicznego jest roczny Program współpracy Miasta Bielska-Białej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. „Na dzień 31 grudnia 2020 r. w ewidencji prowadzonej przez Wydział Spraw Obywatelskich i Przedsiębiorczości znajdowało się 601 organizacji pozarządowych, w tym 254 stowarzyszenia rejestrowe, 2 związki stowarzyszeń, 24 stowarzyszenia zwykłe, 59 terenowych jednostek organizacyjnych, 135 fundacji, 127 organizacji sportowych”⁴¹. Zgodnie z informacją zawartą w Krajowym Rejestrze Sądowym na terenie Bielska-Białej działało 71 organizacji pozarządowych posiadających status organizacji pożytku publicznego.

3. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Bielska-Białej

Rozdział poświęcony diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców miasta Bielska-Białej w swojej głównej strukturze obejmuje obszary z zakresu demografii, rynku pracy, zagadnień będących przedmiotem oddziaływania systemu pomocy społecznej, opieki nad dzieckiem i rodziną oraz ochrony zdrowia. W zakresie danych demograficznych oparto się o informacje z Głównego Urzędu Statystycznego.

3.1. Struktura ludności

Miasto Bielsko-Biała jako miasto na prawach powiatu, terytorialnie i administracyjnie wchodzi w skład województwa śląskiego. Według stanu na koniec pierwszego półrocza 2020 roku liczba mieszkańców miasta wyniosła 170.303 osoby, co stanowiło 3,78% ogółu populacji województwa śląskiego. Miasto Bielsko-Biała pod względem liczby mieszkańców zajmowało siódmą pozycję wśród wszystkich powiatów wchodzących w skład województwa.

⁴¹ Raport o stanie miasta Bielska-Białej za rok 2020, s. 214.

Natomiast wśród miast na prawach powiatu plasowało się na szóstej pozycji. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 5 - Rozkład ludności województwa śląskiego wg stanu na koniec I półrocza 2020 roku

Obszar	Ludność ogółem [osoby]	Udział ludności w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego [%]
Województwo	4 508 078	
ŚLĄSKIE	4 508 078	100,00%
Powiaty	1 997 677	44,31%
Powiat będziński	147 816	3,28%
Powiat bielski	166 215	3,69%
Powiat cieszyński	178 005	3,95%
Powiat częstochowski	134 341	2,98%
Powiat gliwicki	115 540	2,56%
Powiat kłobucki	84 501	1,87%
Powiat lubliniecki	76 326	1,69%
Powiat mikołowski	99 211	2,20%
Powiat myszkowski	70 709	1,57%
Powiat pszczyński	111 682	2,48%
Powiat raciborski	107 926	2,39%
Powiat rybnicki	78 216	1,74%
Powiat tarnogórski	140 799	3,12%
Powiat bieruńsko-lędziński	59 864	1,33%
Powiat wodzisławski	156 939	3,48%
Powiat zawierciański	117 137	2,60%
Powiat żywiecki	152 450	3,38%
Miasta na prawach powiatu	2 510 401	55,69%
Powiat m. Bielsko-Biała	170 303	3,78%
Powiat m. Bytom	164 447	3,65%
Powiat m. Chorzów	107 443	2,38%
Powiat m. Częstochowa	219 278	4,86%
Powiat m. Dąbrowa Górnicza	118 899	2,64%
Powiat m. Gliwice	178 186	3,95%
Powiat m. Jastrzębie-Zdrój	88 425	1,96%
Powiat m. Jaworzno	90 759	2,01%
Powiat m. Katowice	291 774	6,47%
Powiat m. Mysłowice	74 601	1,65%
Powiat m. Piekary Śląskie	54 860	1,22%
Powiat m. Ruda Śląska	137 030	3,04%
Powiat m. Rybnik	137 782	3,06%
Powiat m. Siemianowice Śląskie	66 587	1,48%
Powiat m. Sosnowiec	198 996	4,41%

Obszar	Ludność ogółem [osoby]	Udział ludności w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego [%]
Powiat m. Świętochłowice	49 363	1,09%
Powiat m. Tychy	127 307	2,84%
Powiat m. Zabrze	171 691	3,81%
Powiat m. Żory	62 670	1,39%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

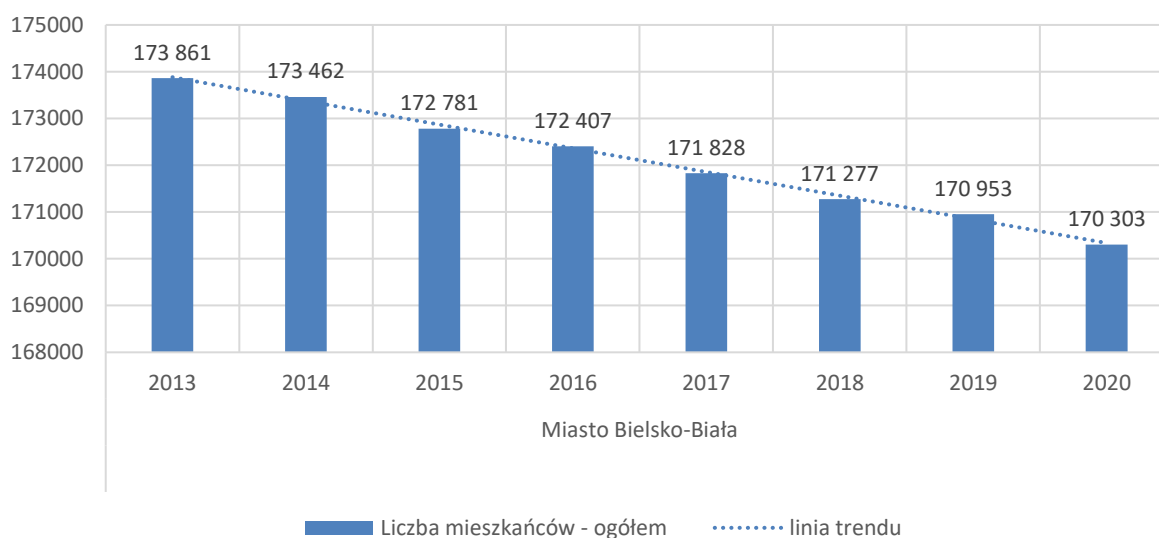
Struktura ludności miasta Bielska-Białej na przestrzeni ostatnich 8 lat, z uwzględnieniem udziału kobiet i mężczyzn wykazuje się stabilnością, niedostrzegane są znaczące odchylenia w rozkładzie badanych grup. Średnia wielkość udziału mężczyzn w populacji mieszkańców miasta w badanym okresie wyniosła 47%, a kobiet 53%. Szczegółowe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela nr 6 - Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie mieszkańców Bielska-Białej (stan na koniec I półrocza)

Wyszczególnienie	miasto Bielsko-Biała							
	Rok I półrocze							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
mężczyźni	47,18%	47,20%	47,18%	47,19%	47,21%	47,25%	47,25%	47,28%
kobiety	52,82%	52,80%	52,82%	52,81%	52,79%	52,75%	52,75%	52,72%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

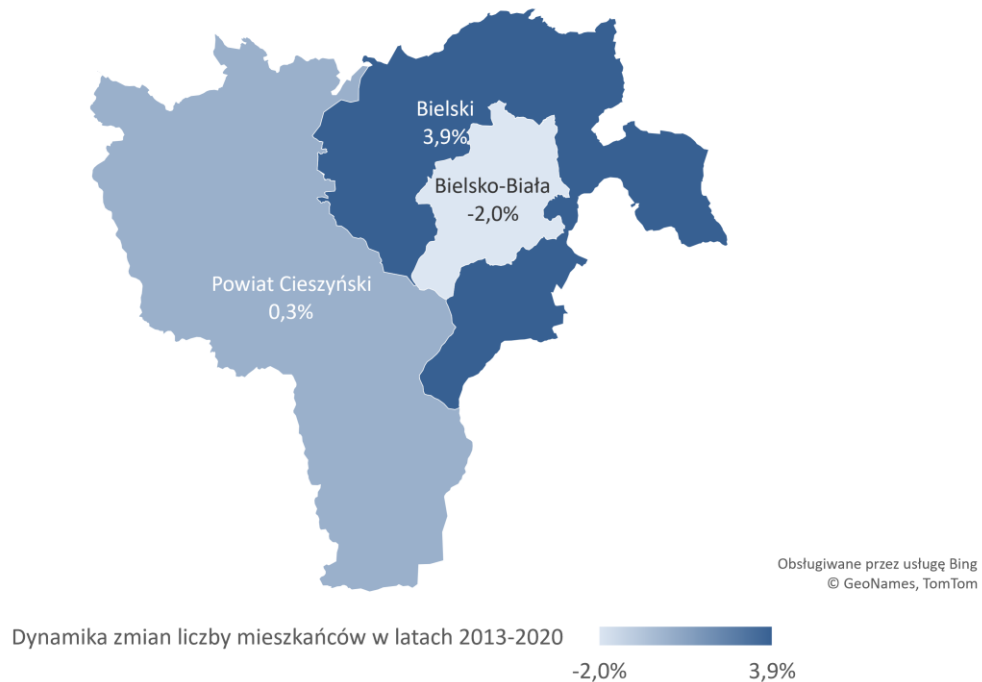
Badając populację mieszkańców Bielska-Białej na przestrzeni lat 2013-2020 dostrzegalna jest bardzo wyraźna tendencja spadkowa w zakresie ogólnej ich liczby. W ciągu ostatnich 8 lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2%. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Wykres nr 8 - Liczba mieszkańców miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020
(stan na I półrocze)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając dynamikę zmian liczby mieszkańców Bielska-Białej posłużono się porównaniem do powiatów z nim sąsiadujących, których liczba mieszkańców jest zbliżona. Należy bowiem zauważyć, że zmiany te w badanym okresie przyjmowały bardzo niekorzystny kształt w odniesieniu do obszaru Bielska-Białej. Jak wcześniej wskazano, na jego terenie liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2% w badanym okresie. Natomiast na obszarach powiatów: bielskiego i cieszyńskiego, zmiany te przebiegały w przeciwnym kierunku, liczebność ich populacji powiększyła się od 0,3% do 3,9%. Szczegółowe dane zawiera poniższy schemat.

Schemat nr 3 - Porównanie tempa zmian liczby mieszkańców miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020, na tle powiatów sąsiadujących, według stanu na koniec I półrocza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Reasumując należy stwierdzić, że pojawia się konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na działania w zakresie poprawy sytuacji demograficznej na terenie Bielska-Białej. Dynamika zmian demograficznych sugeruje, że miasto jest coraz rzadziej brane pod uwagę jako potencjalne miejsce zamieszkania.

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców miasta. Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 60 roku życia, która stanowi jeden z podstawowych obszarów oddziaływania jednostek pomocy społecznej, należy stwierdzić, że grupa ta z upływem lat ma coraz większy udział w populacji mieszkańców Bielska-Białej. Proporcja ta kształtuje jednoznacznie widoczny trend wzrostowy, co pokazują dane z lat 2013-2020, zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 7 - Udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta w latach 2013-2020 (stan na koniec roku)

grupa mieszkańców według wieku	miasto Bielsko-Biała							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
60 i więcej	24,69%	25,55%	26,36%	27,19%	27,79%	28,30%	28,80%	29,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

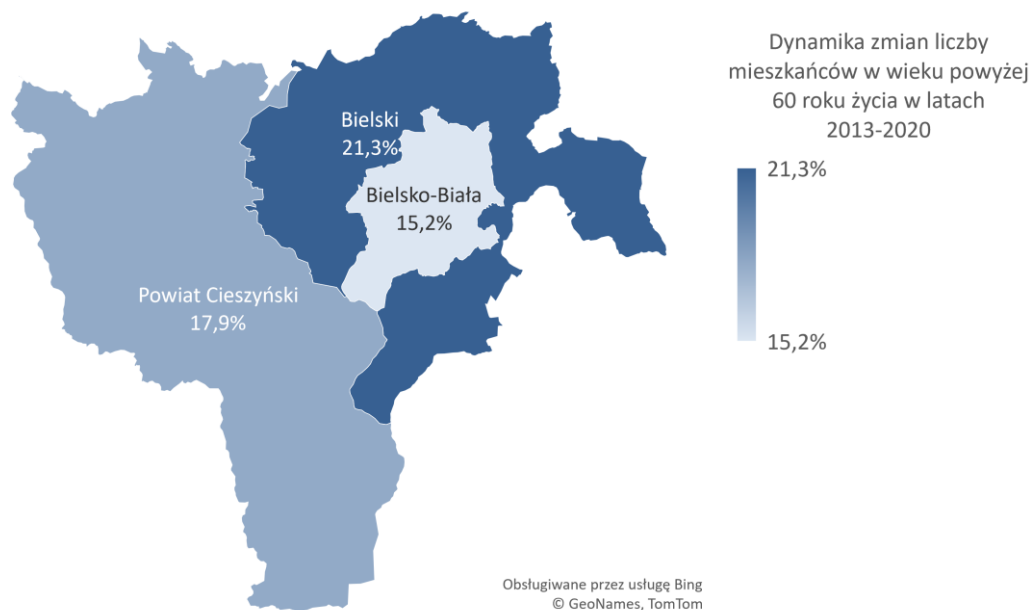
Analizując liczbę mieszkańców Bielska-Białej w wieku powyżej 60 lat, przeprowadzono badania dynamiki przyrostu tej subpopulacji. Jako bazowy przyjęto 2013 rok i w odniesieniu do niego zaprezentowano tempo zmian jakie zaobserwowano końcem 2020 roku.

Analiza zaprezentowana na poniższym schemacie pokazuje, że wraz z upływem czasu, wzrasta w zdecydowanie większym tempie liczba mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia. Wzrost ten w okresie ośmiu lat (tj. 2013-2020) wyniósł przeszło 15% w Bielsku-Białej. Należy przypomnieć, że w latach 2013-2020 liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 2%. Oznacza to kurczenie się populacji mieszkańców przy jednoczesnym ponad siedmiokrotnie większym tempie przyrostu liczby mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia. W najbliższej przyszłości będzie to miało ogromne znaczenie dla obciążenia miasta w zakresie świadczeń socjalnych dla grupy seniorów. Odnosząc te wielkości do proporcjonalnie mniejszych odczytów przyrostu liczby mieszkańców ogółem, należy uznać, że sytuacja demograficzna Bielska-Białej jednoznacznie wskazuje na rosnące wyzwania dla systemu pomocy i integracji społecznej, ochrony zdrowia oraz rynku pracy w zakresie oddziaływań na rzecz seniorów. „Analiza przestrzenna wartości wskaźników obrazujących strukturę wiekową ludności wskazuje na koncentrację niekorzystnych zjawisk w centralnej części miasta oraz w jego części południowej, wzdłuż rzeki Białą. Za tereny w najtrudniejszej sytuacji pod względem struktury wieku mieszkańców uznano jednostki, w których stwierdzono wartości wyższe od średniej dla miasta w zakresie liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 1.000 mieszkańców”⁴².

Jak zaprezentowano poniżej, dynamika zmian populacji mieszkańców Bielska-Białej w wieku powyżej 60 roku życia, jest mniejsza do jej odczytów dla sąsiednich powiatów tj. bielskiego i cieszyńskiego. Należy jednak pamiętać, że miasto Bielsko-Biała w przeciwieństwie do porównywanych powiatów, jako jedyne, charakteryzuje się ujemną dynamiką przyrostu ogólnej liczby mieszkańców. Warto podkreślić, że dynamika przyrostu liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia w latach 2013-2019 była już zbliżona na terenie trzech porównywanych obszarów i oscylowała wówczas wokół 25%.

⁴² Opracowanie Zintegrowanej Diagnozy dla Miasta Bielska-Białej, Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o.o., Kraków 2020, s. 18.

Schemat nr 4 - Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 60 lat i więcej w ujęciu terytorialnym w latach 2013-2020 (stan na koniec roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problem postępującego starzenia się społeczeństwa miasta Bielska-Białej dostrzegalny jest również w aspekcie podziału mieszkańców na grupy w wieku: przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dodatkowo dla potrzeb prowadzonej analizy zostało wprowadzone rozróżnienie na kategorie wieku produkcyjnego mobilnego i niemobilnego. Kluczową kategorią obrazującą potencjał populacji jest udział w niej osób w wieku produkcyjnym, czyli ludności zdolnej do wykonywania pracy, która przynosi dochód lub bezrobotnych. Przedziały wiekowe opisujące wiek produkcyjny, przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii klasyfikują:

- mężczyzn pomiędzy 18 - 64 rokiem życia,
- kobiety pomiędzy 18 - 59 rokiem życia.

Jak już wcześniej wspomniano kategoria wieku produkcyjnego została dodatkowo opisana podkategoriami:

- wieku produkcyjnego mobilnego: 18-44 lata mężczyźni i kobiety,
- wieku produkcyjnego niemobilnego: 45-64 lata mężczyźni i 45-59 lat kobiety.

Zaprezentowane w poniższej tabeli dane pokazują tendencję, która utrzymuje się na przestrzeni lat 2013-2019, charakteryzuje się ona spadającym poziomem udziału mieszkańców miasta Bielska-Białej w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w przyjętym przedziale czasowym odnotowywany jest stale rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wcześniejsze wnioski na temat postępującego starzenia się populacji mieszkańców miasta.

Tabela nr 8 - Mieszkańcy Bielska-Białej w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2013-2019 (stan na koniec roku)

Ludność	miasto Bielsko-Biała						
	Rok						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	udział [%]						
ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
w wieku przedprodukcyjnym	17%	17%	17%	17%	17%	17%	17%
w wieku produkcyjnym	62%	61%	60%	59%	59%	58%	57%
w wieku produkcyjnym mobilnym	38%	38%	38%	37%	37%	36%	36%
w wieku produkcyjnym niemobilnym	24%	23%	22%	22%	22%	22%	21%
w wieku poprodukcyjnym	21%	22%	23%	24%	24%	25%	26%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe rozważania potwierdzają dane płynące z analizy wskaźnika obciążenia demograficznego. Liczba mieszkańców miasta Bielska-Białej w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazuje tendencję rosnącą od 2013 roku. Wartość tego wskaźnika na koniec 2019 roku osiągnęła poziom 44,8 i była o 1/3 większa niż w 2013 roku. Oznacza to, że na każdą osobę w wieku powyżej 65 roku życia przypadały ponad dwie osoby w wieku produkcyjnym. Porównując tę proporcję liczoną dla obszaru województwa, gdzie na jednego mieszkańca w wieku poprodukcyjnym w 2019 roku przypadły niespełna trzy osoby w wieku produkcyjnym, należy stwierdzić, że sytuacja demograficzna miasta Bielska-Białej kształtuje się mniej korzystnie. Jeszcze większa różnica na niekorzyść miasta pojawia się w porównaniu do obszaru całego kraju.

Bardzo niekorzystnie kształtuje się liczba mieszkańców miasta w wieku poprodukcyjnym przypadająca na sto osób w wieku przedprodukcyjnym. Odwołując się do poniższych danych można stwierdzić, że w 2019 roku na każdych 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało, aż 147 osób w wieku poprodukcyjnym. Takie rozkład danych wskazuje na bardzo szybkie tempo starzenia się społeczeństwa na terenie miasta Bielska-Białej. Na przestrzeni siedmiu analizowanych lat wartość ta powiększyła się o ponad 17%. W porównaniu do obszaru kraju, jak również województwa, wielkość populacji osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym, czyli tych, którzy dopiero w następnych latach będą wkraczać na runek pracy, w całym analizowanym okresie była największa.

Niepokojący jest również rosnący udział mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym, czyli osób poniżej 17 roku życia oraz tych, którzy już wyszli z rynku pracy, w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W Bielsku-Białej, na koniec 2019 roku, na cztery osoby w wieku produkcyjnym przypadały ponad trzy osoby w wieku nieprodukcyjnym. Wielkość ta sukcesywnie rośnie od 2013 roku. Należy zauważyć ponadto, że dynamika tych zmian jest największa pośród badanych obszarów terytorialnych.

Również niekorzystnym zjawiskiem, które charakteryzuje miasto Bielsko-Biała jest to, że w porównaniu do obszarów: województwa i kraju, wskaźniki obciążenia demograficznego

dla miasta przyjmują wyższe odczyty, w wartościach nominalnych. **Ich poziomy i tempo zmian wskazują na konieczność podejmowania zintensyfikowanych działań w kierunku budowania sieci wsparcia dla seniorów. Potwierdzają to dane zobrazowane w postaci wskaźników: obciążenia demograficznego osobami starszymi oraz starości.** Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 9 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2013-2019

Jednostka terytorialna	Rok						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym							
POLSKA	57,6	58,8	60,1	61,7	63,4	65,1	66,7
woj. ŚLĄSKIE	56,7	58,2	59,9	61,8	63,8	65,8	67,7
miasto Bielsko-Biała	61,4	63,6	65,9	68,5	71,0	73,2	75,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym							
POLSKA	101,2	105,2	109,1	112,7	115,5	118,3	121,0
woj. ŚLĄSKIE	114,4	118,9	123,1	126,9	129,8	132,9	136,0
miasto Bielsko-Biała	125,5	130,0	135,0	139,6	141,8	143,8	147,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym							
POLSKA	29,0	30,2	31,4	32,7	34,0	35,3	36,5
woj. ŚLĄSKIE	30,3	31,6	33,0	34,5	36,0	37,5	39,0
miasto Bielsko-Biała	34,2	36,0	37,9	39,9	41,6	43,2	44,8
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi							
POLSKA	21,0	21,9	22,8	23,9	25,0	26,1	27,2
woj. ŚLĄSKIE	21,9	23,0	24,1	25,3	26,5	27,7	29,0
miasto Bielsko-Biała	24,3	25,6	27,2	28,9	30,5	32,0	33,6
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem							
POLSKA	14,7	15,3	15,8	16,4	17,0	17,5	18,1
woj. ŚLĄSKIE	15,5	16,1	16,7	17,3	18,0	18,6	19,2
miasto Bielsko-Biała	16,8	17,5	18,3	19,2	20,0	20,6	21,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę ludności miasta Bielska-Białej przez pryzmat przyrostu naturalnego należy stwierdzić, że charakterystyka w tym zakresie nie wskazuje na pozytywne tendencje. Saldo przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2019 dla miasta, miało wartość ujemną z zarysowującym się na przestrzeni analizowanego okresu trendem spadkowym. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

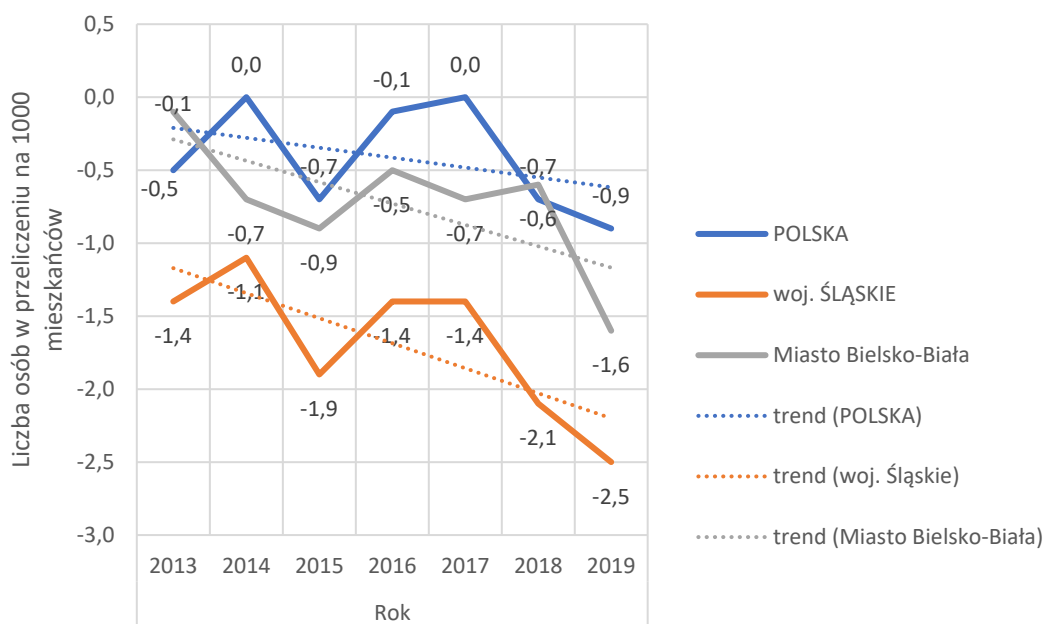
Tabela nr 10 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013-2019

Obszar	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
POLSKA	-0,5	0,0	-0,7	-0,1	0,0	-0,7	-0,9	
woj. ŚLĄSKIE	-1,4	-1,1	-1,9	-1,4	-1,4	-2,1	-2,5	
miasto Bielsko-Biała	-0,1	-0,7	-0,9	-0,5	-0,7	-0,6	-1,6	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu graficznego zobrazowania tendencji występujących w zakresie kształtowania się przyrostu naturalnego posłużymy się poniższym wykresem, na którym pokazane zostały trendy występujące dla poszczególnych obszarów. Charakterystycznym jest to, że we wszystkich obszarach w analizowanym okresie zarejestrowany został spadkowy trend przyrostu naturalnego.

Wykres nr 9 - Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym czynnikiem wpływającym na sytuację demograficzną Bielska-Białej jest zjawisko migracji wewnętrznych. Analiza salda migracji w latach 2013-2020 pokazuje, że w mieście, od 2013 roku, przeważają osoby rezygnujące ze stałego pobytu na jego terenie. Tendencja ta utrzymuje się na stałym poziomie, podobnie jak dla obszaru całego województwa śląskiego. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 11 - Migracja wewnętrzna ludności w latach 2013-2020
(stan na koniec I półrocza)

Obszar	saldo migracji wewnętrznych stan na koniec I półrocza							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
woj. ŚLĄSKIE	-2001	-1585	-1862	-1741	-1525	-1784	-2119	-1636
miasto Bielsko-Biała	-398	-176	-103	-119	-179	-138	-143	-191

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając zjawisko migracji należy wziąć również pod uwagę migrację zagraniczną, która dla obszaru Bielska-Białej nie ma szczególnie znaczącego wpływu na sytuację demograficzną. Należy zauważyć, że odczyty salda migracji zagranicznej przyjmują wartości jednostkowe. Porównując je do ogólnej liczby mieszkańców, należy uznać, że nie są one istotne z demograficznego punktu widzenia. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 12 - Migracja zagraniczna w latach 2013-2020 (stan na koniec I półrocza)

Obszar	saldo migracji zagranicznych stan na koniec I półrocza							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
woj. ŚLĄSKIE	-3079	-1677	b.d.	-547	-526	-508	-391	-10
miasto Bielsko-Biała	-14	-19	b.d.	-11	24	11	36	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2. Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy na terenie miasta Bielska-Białej daje zatrudnienie w przeważającej większości w sektorach gospodarki związanych z: przemysłem i budownictwem, które w badanym okresie średnio stanowiły 41% ogółu zatrudnionych. Na drugim miejscu należy wskazać sektory obejmujące: handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację, które dawały zatrudnienie przeszło jednej piątej osób pracujących na terenie miasta. Trzecią grupę pod względem liczebności stanowiły osoby zatrudnione w sektorze usług pozostałych. W latach 2013-2019, znalazł tam zatrudnienie prawie co trzeci pracujący. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 13 - Liczba pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki
w latach 2013-2019

Sektory gospodarki	miasto Bielsko-Biała						
	liczba osób pracujących w poszczególnych latach						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	72 590	74 728	75 957	78 543	82 455	81 263	80 597
przemysł i budownictwo	30 970	31 772	32 258	34 112	34 424	34 049	33 827
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	16 202	16 543	16 213	16 891	17 757	17 831	17 779
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	1 951	1 936	1 799	1 924	2 060	2 073	1 934
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	707	719	726	738	724	702	714
pozostałe usługi	22 760	23 758	24 961	24 878	27 490	26 608	26 343

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury bezrobocia w Mieście Bielsko-Biała wykazuje jedną podstawową cechę, która jest charakterystyczna dla większości obszaru Polski, to jest dodatnią korelację stopy bezrobocia na obszarze miasta ze stopą krajową i wojewódzką. Oznacza to, że wzrost i spadek bezrobocia przebiegają w tych samych kierunkach w tej samej jednostce czasu dla wszystkich obszarów. Szczegółowe dane dla okresu od 2011 do 2020 roku zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 14 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec każdego roku
w latach 2011-2020

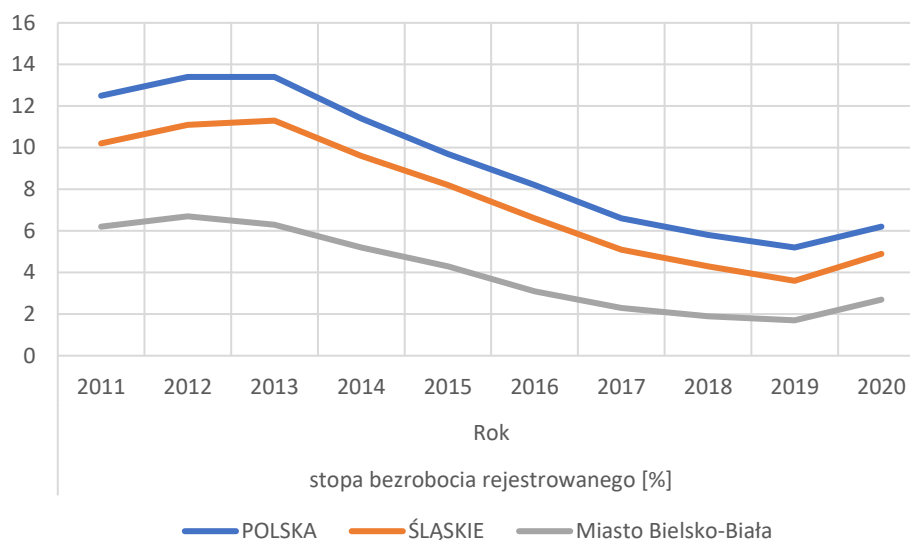
Obszar	stopa bezrobocia rejestrowanego [%]									
	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POLSKA	12,5	13,4	13,4	11,4	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,2
woj. ŚLĄSKIE	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2	6,6	5,1	4,3	3,6	4,9
miasto Bielsko-Biała	6,2	6,7	6,3	5,2	4,3	3,1	2,3	1,9	1,7	2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zauważalnym jest to, że na terenie miasta Bielska-Białej zjawisko bezrobocia występowało w stosunkowo mniejszej skali, niż miało to miejsce na obszarach województwa i kraju. Szczególnie było to widoczne w danych z lat 2011 – 2016. Po tym okresie tempo spadku stopy bezrobocia na terenach województwa i kraju przyjęło bardziej dynamiczny charakter, co zostało zaprezentowane na poniższym wykresie. W 2020 roku zauważalne były również

pierwsze symptomy kryzysu wywołanego przez pandemię wirusa SARS-CoV-2, którego efektem był wzrost stopy bezrobocia na terenach wszystkich analizowanych obszarów.

Wykres nr 10 - Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2011-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Reprezentacja bezrobotnych miasta Bielska-Białej, analizowana pod względem płci w latach 2013-2020 została zaprezentowana w poniższej tabeli. Z danych tam zawartych wynika, że na przestrzeni badanych lat średni udział kobiet w tej grupie wyniósł prawie 54%, a mężczyzn prawie 46%. W latach 2015-2018 w zauważalnym stopniu wzrósł udział bezrobotnych kobiet w stosunku do ogółu osób pozostających bez pracy. Natomiast od 2019 roku udział bezrobotnych kobiet zmniejszał się, jednak w dalszym ciągu pozostawał na wyższych poziomach w porównaniu do notowanych w 2013 roku.

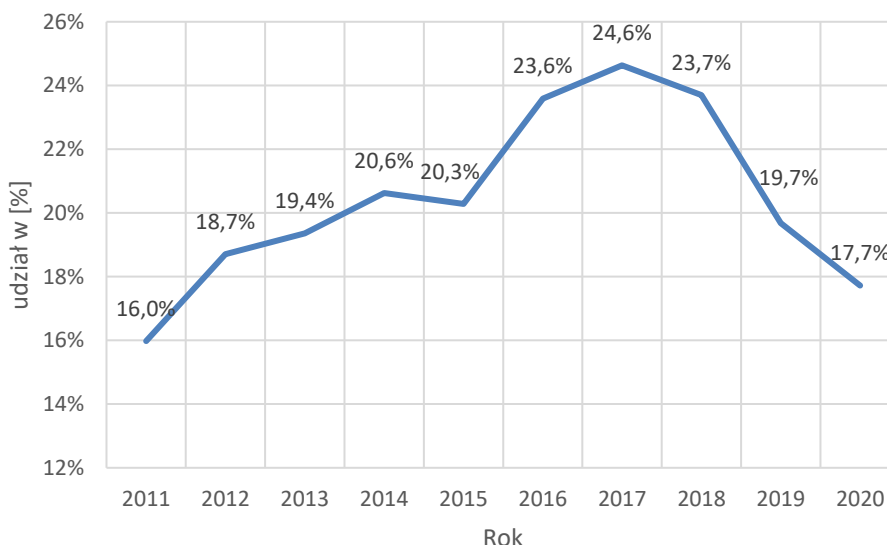
Tabela nr 15 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2013-2020

Bezrobotni	miasto Bielsko-Biała							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
mężczyźni	48,24%	47,47%	48,07%	45,26%	44,78%	44,02%	45,30%	46,61%
kobiety	51,76%	52,53%	51,93%	54,74%	55,22%	55,98%	54,70%	53,39%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy jednocześnie zauważyć, że w latach 2011-2017 znacząco wzrosła liczba kobiet, które nie podejmowały zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Skala tego zjawiska do 2020 roku uległa osłabieniu, jednak pozostawała powyżej poziomu obserwowanego do końca 2011 roku. Przebieg opisywanych zmian został zaprezentowany na poniższym wykresie.

Wykres nr 11 - Udział kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2011 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując populację bezrobotnych miasta Bielska-Białej pod względem grup wiekowych dostrzegamy, że najliczniejszą reprezentację stanowiły osoby w wieku 35-44 lat, niespełna co czwarty bezrobotny na przestrzeni 2013-2020 roku mieścił się właśnie w tej grupie wiekowej. Niewiele mniejszą grupę liczyły osoby bezrobotne w wieku 25-34 lat. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Pozytywnym zjawiskiem jest lekko spadający udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 roku życia, od 2017 roku proces ten przebiegał ze stałym tempem w kierunku malejącym.

Tabela nr 16 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2013-2020
(stan na koniec roku)

Wiek bezrobotnych	miasto Bielsko-Biała							
	udział w ogóle bezrobotnych [%]							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
18-24	10,9%	8,6%	6,7%	6,5%	6,9%	6,4%	7,4%	10,4%
25-34	25,8%	24,3%	21,5%	23,9%	23,3%	24,7%	24,2%	24,6%
35-44	20,8%	23,3%	23,7%	23,9%	25,4%	26,1%	26,9%	26,9%
45-54	22,3%	21,8%	21,9%	20,9%	21,1%	21,1%	20,6%	20,1%
55 lat i więcej	20,2%	22,0%	26,2%	24,8%	23,3%	21,7%	20,9%	18,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

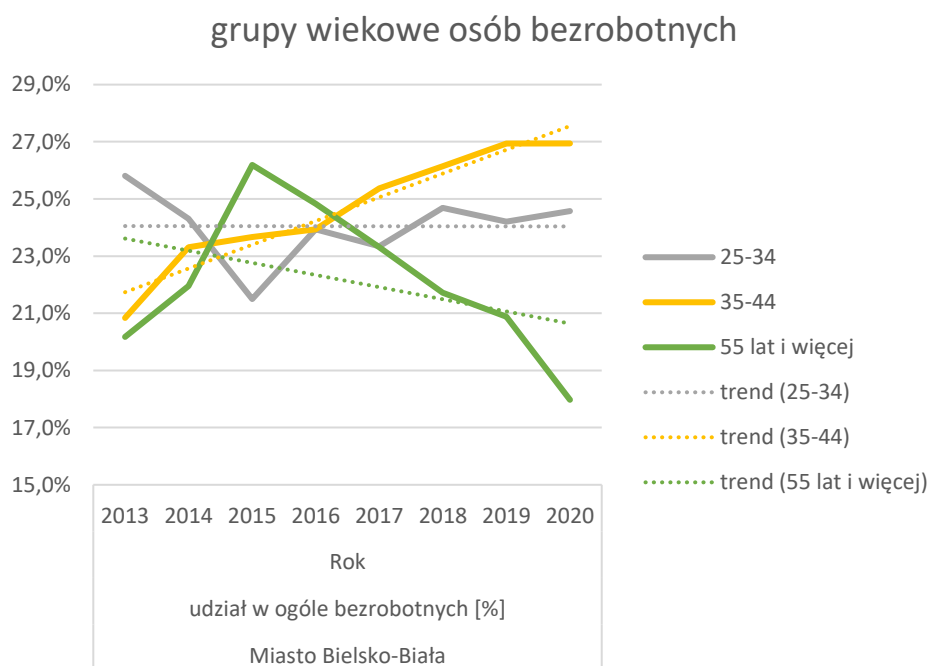
Kolejną charakterystyczną cechą rynku pracy na terenie Miasta Bielska-Białej jest fakt, że udział bezrobocia w grupie wiekowej 35-44 lat wykazywał trend wzrostowy, pomimo spadającej ogólnej stopy bezrobocia. Wśród głównych przyczyn takiego zjawiska należy wskazać wykonywanie pracy w tzw. szarej strefie. Zasadniczą motywacją osób w tym

przedziale wiekowym jest posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego, które otrzymują, rejestrując się jako bezrobotni. Faktycznie jednak pozostają oni aktywni zawodowo.

Natomiast, jak wskazano powyżej, udział grupy wiekowej powyżej 55 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych systematycznie malał, co należy odczytać jako czynnik pozytywny.

Powyżej opisana sytuacja występowała przy stale poprawiającej się koniunkturze na rynku pracy. W chwili obecnej należy wziąć pod uwagę czynniki wpływające na pogarszanie się koniunktury, spowodowane wybuchem kryzysu wywołanego pandemią COVID-19. Charakterystyka wyżej opisywanych grup wiekowych została zaprezentowana na poniższym wykresie.

Wykres nr 12 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta Bielska-Białej wg grup wiekowych w latach 2013-2020 (stan na koniec roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych miasta Bielska-Białej, analizowana pod kątem ich wykształcenia na przestrzeni lat 2013-2020, pokazuje, że w 2017 roku nastąpił skokowy wzrost udziału osób bezrobotnych legitymujących wykształceniem wyższym. W badanym okresie statystycznie ponad co piąta osoba bezrobotna legitymowała się właśnie takim wykształceniem. Była to też grupa, w której bezrobocie wzrosło najmocniej, bowiem jej udział wzrósł od 2013 roku o 6,2%. Znacząco spadł natomiast udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym o 5,6% w porównaniu do końca 2013 roku, jednak należy pamiętać, że udział tej grupy bezrobotnych był drugim pod względem wielkości w porównaniu do ogólnej liczby osób bezrobotnych.

Największą grupę bezrobotnych, bowiem niespełna jedna na cztery osoby, stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Jednak spadek udziału tej grupy bezrobotnych na przestrzeni lat 2013-2020 szacuje się na 1,3%.

Kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Prawie co piąta osoba bezrobotna posiadała właśnie takie wykształcenie. Od końca 2013 roku udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim utrzymywał się na stałym poziomie. Najmniejszy udział w ogóle bezrobotnych posiadały osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, w badanym okresie był to co dziesiąty bezrobotny. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 17 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2013-2020 (stan na koniec czwartego kwartału)

Wykształcenie	miasto Bielsko-Biała							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
wyższe	17,0%	16,6%	17,0%	18,8%	20,9%	23,1%	23,3%	23,2%
policealne oraz średnie zawodowe	23,4%	22,7%	22,6%	23,9%	21,8%	21,2%	21,0%	22,2%
średnie ogólnokształcące	9,8%	9,1%	9,0%	9,2%	9,8%	10,5%	11,4%	11,8%
zasadnicze (zawodowe)	26,4%	26,8%	25,9%	22,8%	22,0%	22,1%	21,6%	20,8%
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	23,4%	24,8%	25,5%	25,3%	25,5%	23,1%	22,7%	22,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Osoby długotrwale bezrobotne na terenie miasta Bielska-Białej w badanym okresie (średniorocznie) stanowiły grupę ponad 34% ogółu bezrobotnych. Proporcje te w rozbiu na płeć charakteryzowały się tym, że udział mężczyzn był mniejszy średnio o 3,6% w stosunku do liczby kobiet pozostających bez pracy przez ponad jeden rok. Jednakże znamienne jest, że w grupie bezrobotnych w wieku 55-64 lat w okresie 2013-2020 roku, średniorocznie prawie co druga osoba była długotrwale bezrobotna. Grupa ta wymaga szczególnego zainteresowania ze strony instytucji rynku pracy i konieczne są działania ukierunkowane na ich aktywizację zawodową. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 18 - Bezrobotni zarejestrowani, pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2013-2020

udział bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż rok, w grupach:	miasto Bielsko-Biała							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[%]							
ogółem w % bezrobotnych ogółem	36,2	41,2	46,0	37,1	32,3	30,3	28,3	27,6
mężczyźni w % bezrobotnych mężczyzn	33,8	39,3	45,5	35,8	29,9	29,0	25,3	24,8
kobiety w % bezrobotnych kobiet	38,6	43,0	46,4	38,2	34,2	31,3	30,7	30,0
w % ludności aktywnej zawodowo	2,3	2,1	2,0	1,1	0,7	0,6	0,5	0,7
bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem	45,3	51,6	59,8	52,2	41,1	42,5	36,4	36,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020 analizowana z perspektywy niepełnosprawności pokazuje, że udział tej grupy w ogóle bezrobotnych sukcesywnie i w znaczący sposób spada. Na przestrzeni badanego okresu grupa osób niepełnosprawnych bezrobotnych zmniejszyła się o 70%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 19 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	miasto Bielsko-Biała							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem								
ogółem	880	812	644	439	356	319	263	280
z prawem do zasiłku	150	109	89	66	65	62	39	41
mężczyźni								
ogółem	471	419	354	238	189	172	134	152
z prawem do zasiłku	80	59	35	32	22	29	19	19
kobiety								
ogółem	409	393	290	201	167	147	129	128
z prawem do zasiłku	70	50	54	34	43	33	20	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę bezrobocia dla miasta Bielska-Białej pod względem stażu pracy zauważyć można, że najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni ze stażem pracy 1-5 lat. Średnio rocznie na przestrzeni 2013-2020 roku co piąty bezrobotny posiadał właśnie taki staż pracy. Drugą grupę pod względem udziału w ogóle bezrobotnych stanowiły osoby ze stażem pracy 1 rok lub mniejszym, średnio 18,9% udziału na przestrzeni badanego okresu.

Natomiast trzecią pod względem wielkości grupę stanowiły osoby bezrobotne ze stażem pracy 10-20 lat. Średnio 18,5% osób bezrobotnych legitymowały się takim właśnie doświadczeniem zawodowym na przestrzeni badanego okresu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 20 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2013-2020 roku

staż pracy osób bezrobotnych	miasto Bielsko-Biała							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	udział [%]							
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
bez stażu pracy	6,9%	5,8%	5,0%	4,5%	4,7%	4,2%	4,6%	4,9%
1 rok i mniej	18,6%	18,5%	17,4%	17,1%	19,0%	18,8%	19,5%	22,1%
1 - 5 lat	19,0%	19,3%	18,6%	20,5%	20,5%	20,2%	21,3%	24,2%
5 - 10 lat	15,2%	15,6%	15,8%	16,5%	16,6%	17,5%	17,5%	15,5%
10 - 20 lat	16,4%	17,7%	19,5%	18,7%	18,1%	19,5%	19,8%	17,9%
20 - 30 lat	16,4%	15,9%	16,2%	15,6%	14,0%	12,6%	12,1%	10,6%
powyżej 30 lat	7,5%	7,2%	7,5%	7,1%	7,1%	7,2%	5,2%	4,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. Charakterystyka zjawisk i problemów społecznych

Diagnoza sytuacji osób korzystających z systemu pomocy społecznej w Bielsku-Białej została przeprowadzona w oparciu o kryterium powodów będących podstawą korzystania ze wsparcia. Szczegółowe zestawienie wszystkich zidentyfikowanych powodów przyznawania pomocy społecznej na terenie miasta za okres od 2013 do 2020 roku, zawiera poniższa tabela. Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, analiza zaprezentowanych danych wskazuje, że wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej wymienić należy: długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienie, potrzebę ochrony macierzyństwa, bezdomność oraz przemoc w rodzinie. W dalszej części niniejszej diagnozy zostaną omówione wszystkie te zagadnienia z uwzględnieniem skali ich występowania.

Należy zauważyć, że we wszystkich wymienionych kategoriach problemów społecznych na terenie miasta występuje tendencja spadkowa, zarówno w zakresie liczby rodzin jaki i osób w rodzinach.

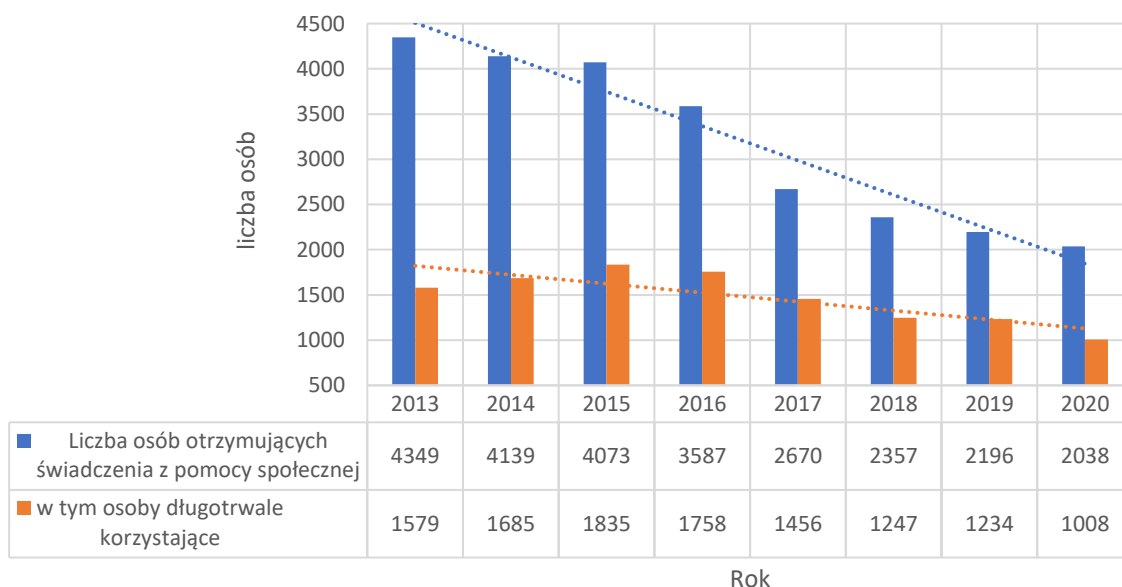
Tabela nr 21 - Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2013-2020
na terenie Bielska-Białej (liczba rodzin)

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin - ogółem							
	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
UBÓSTWO	1 038	990	962	827	673	832	860	887
SIEROCTWO	11	9	12	10	2	2	3	2
BEZDOMNOŚĆ	272	301	305	205	181	159	178	184
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	313	304	318	281	173	254	180	168
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	134	125	130	121	73	88	48	45
BEZROBOCIE	1 270	1 082	998	748	452	349	282	296
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	1 353	1 344	1 351	1 246	1 192	1 090	1 050	947
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	1 740	1 774	1 770	1 705	1 546	1 418	1 392	1 302
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	682	647	673	617	430	559	486	437
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	519	468	507	463	331	281	223	197
RODZINY WIELODZIETNE	225	196	189	155	92	75	58	68
PRZEMOC W RODZINIE	95	83	89	65	45	36	36	33
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0	0	0	0	0	0	0
ALKOHOLIZM	456	453	432	374	368	339	337	338
NARKOMANIA	17	20	24	12	12	9	11	12
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	103	80	78	49	46	27	30	42
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	0	0	0	0	0	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	6	7	2	4	3	5	15	10
SYTUACJA KRYZYSOWA	4	6	6	5	1	0	1	4
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	2	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

W trakcie prowadzonej diagnozy zbadano zjawisko długotrwałego korzystania z systemu pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej. Dane zaprezentowane na poniższym wykresie wskazują, że w latach 2013-2020 liczba środowisk otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej zmniejszyła się o 53%. Jednocześnie w analogicznym okresie liczba osób długotrwanie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejszyła się o 36%. Oznacza to, że wraz ze spadającą, na przestrzeni badanego okresu, liczbą klientów korzystających z systemu pomocy społecznej rośnie udział tych, którzy korzystają z niego w sposób długotrwały. Zjawisko to wskazuje na uzależnienie części mieszkańców Bielska-Białej od świadczeń z pomocy społecznej i rosnącą niezaradność życiową wśród osób długotrwanie z nich korzystających. W dłuższej perspektywie czasu „[...] w systemie pomocy społecznej może pozostać klient «najtrudniejszy» – najgłębiej wykluczony, najbardziej oddalony od rynku pracy, w związku z czym dotychczasowe instrumenty wsparcia mogą okazać się niewystarczające. Niezbędne wydaje się stworzenie szerokiego katalogu instytucji i narzędzi aktywizacji zawodowej dostępnych lokalnie, dostosowanych do specyficznych potrzeb osób wykluczonych”⁴³. Należy podkreślić, że zjawisko wykluczenia społecznego nie dotyczy tylko osób bezrobotnych. Długotrwałe korzystanie z systemu pomocy społecznej dotyczy również osób, których trudna sytuacja życiowa powodowana jest przez: długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych.

Wykres nr 13 - Osoby na terenie Bielska-Białej, którym w latach 2013-2020 decyzją przyznano świadczenia z pomocy społecznej

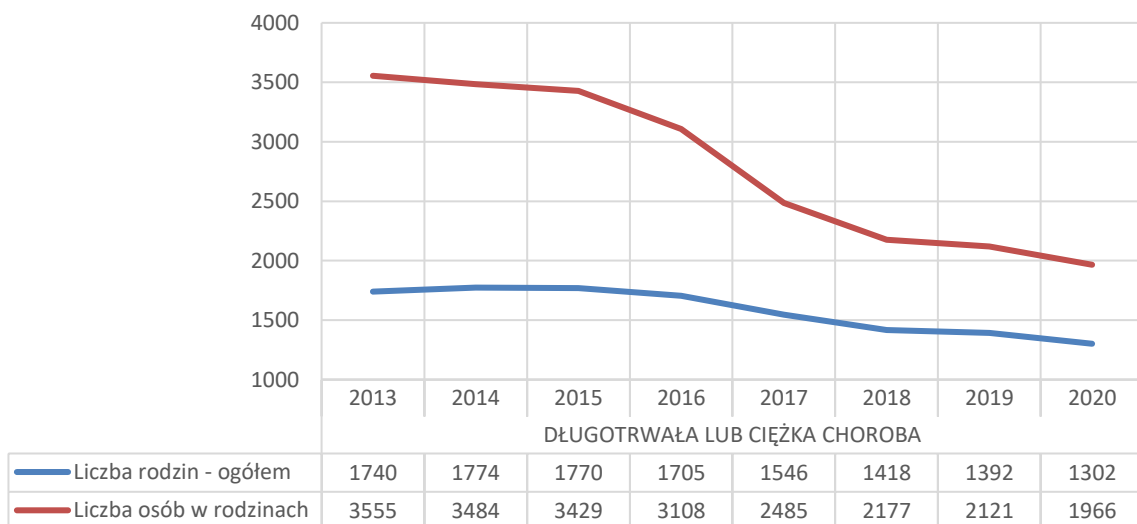
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2013-2020

⁴³ Opracowanie Zintegrowanej Diagnozy dla Miasta Bielska-Białej, Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, op. cit., s. 61.

3.3.1. Długotrwała lub ciężka choroba

Obszarem, który posiada znaczący udział wśród powodów przyznawania pomocy jest problem występowania długotrwałej lub ciężkiej choroby. W analizowanym okresie, wśród osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej średniorocznie dotkniętych tym problem było 1.581 rodzin. Zjawisko długotrwałej lub ciężkiej choroby, w grupie klientów MOPS, wykazuje tendencję spadkową zarówno w zakresie liczby rodzin jak i osób w rodzinach. Na przestrzeni lat 2013-2020 liczba osób w tym obszarze zmniejszyła się o prawie 45%, a rodzin o 25%. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

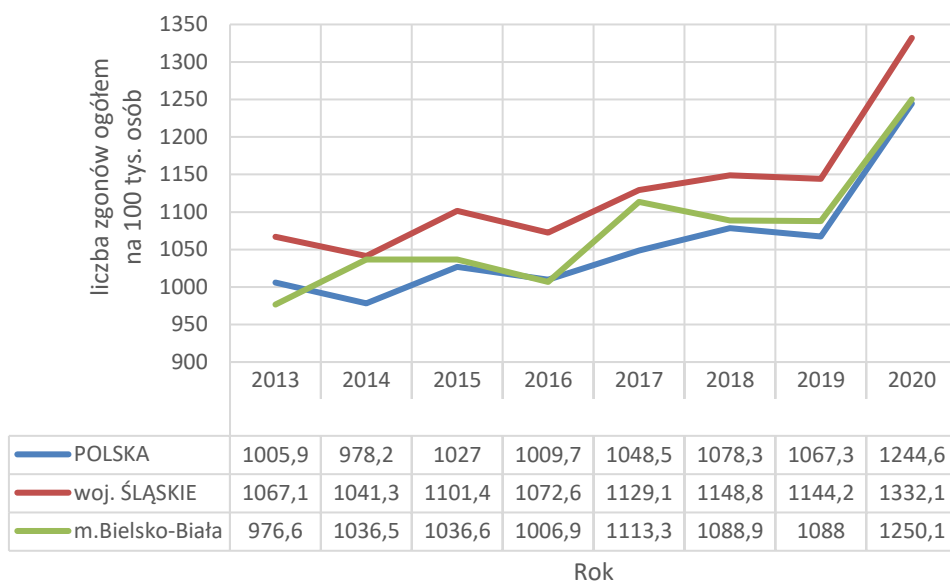
Wykres nr 14 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Analizując umieralność mieszkańców Bielska-Białej w porównaniu do obszarów: Polski oraz województwa śląskiego, należy zauważyć, że w latach 2013-2020 wskaźnik przeciętnej liczby zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców dla miasta wyniósł 1.074 osób. Zatem był większy od jego poziomu liczonego dla terenu Polski, który w analogicznym okresie wyniósł 1.057 osób. Należy jednak zauważyć, że w porównaniu do województwa śląskiego umieralność mieszkańców Bielska-Białej jest niższa, gdyż w badanym okresie przeciętna liczba zgonów ogółem w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców województwa wyniosła 1.130 osób. Szczegółowe dane zawarto na poniższym wykresie.

Wykres nr 15 - Liczba zgonów ogółem w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców, na terenie Bielska-Białej w porównaniu do kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy ponadto zwrócić uwagę, że wśród głównych przyczyn zgonów na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2019 występowały: choroby układu krążenia, nowotwory oraz choroby układu oddechowego. Statystycznie prawie co druga przyczyna zgonu na terenie miasta spowodowana była chorobą układu krążenia, było to o kilka punktów procentowych więcej niż można było w tym samym czasie zaobserwować na terenach Polski oraz województwa śląskiego.

Na drugim miejscu pod względem częstotliwości występowania przyczyn zgonu były choroby nowotworowe, które w badanym okresie na terenie miasta Bielska-Białej występowały w prawie jednym na trzy przypadki. W porównaniu do obszarów: kraju i województwa śmiertelność powodowana chorobami nowotworowymi była największa w badanym okresie.

Natomiast zgony powodowane chorobami układu oddechowego rejestrowane były u co dwudziestej osoby w latach 2013-2019. W tym przypadku liczba zgonów była mniejsza niż można to było zaobserwować na terenach: kraju i województwa.

W badanym okresie zauważalny był wyraźny trend spadkowy liczby zgonów powodowanych chorobami układu krążenia. Natomiast przeciwny kierunek zmian obserwowany był w przypadku chorób nowotworowych oraz układu oddechowego. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 22 - Zgony wg przyczyn na terenie Bielska-Białej w porównaniu do obszarów: kraju i województwa, w latach 2013-2019

Przyczyny zgonów	Obszar	Rok						
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
choroby układu krążenia (ogółem)	POLSKA	45,8%	45,1%	45,7%	43,3%	41,5%	40,5%	39,4%
	woj. ŚLĄSKIE	46,6%	47,1%	46,1%	44,6%	43,3%	42,8%	41,9%
	miasto Bielsko-Biała	51,8%	51,6%	48,2%	47,8%	45,4%	44,5%	45,3%
nowotwory (ogółem)	POLSKA	25,5%	26,6%	26,7%	27,3%	26,5%	26,4%	26,5%
	woj. ŚLĄSKIE	26,8%	27,8%	27,5%	28,5%	27,8%	27,5%	27,4%
	miasto Bielsko-Biała	26,6%	26,7%	31,2%	30,5%	29,5%	29,8%	28,2%
choroby układu oddechowego (ogółem)	POLSKA	5,9%	5,4%	6,1%	5,9%	6,5%	6,7%	6,6%
	woj. ŚLĄSKIE	4,3%	3,9%	4,6%	4,1%	4,8%	4,9%	5,0%
	miasto Bielsko-Biała	4,2%	4,0%	4,2%	3,9%	4,5%	5,1%	4,7%
inne przyczyny	POLSKA	22,7%	22,9%	21,5%	23,5%	25,5%	26,4%	27,4%
	woj. ŚLĄSKIE	22,2%	21,2%	21,8%	22,8%	24,1%	24,8%	25,8%
	miasto Bielsko-Biała	17,4%	17,7%	16,4%	17,8%	20,5%	20,6%	21,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.2. Niepełnosprawność

Zjawisko niepełnosprawności w grupie osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej jest drugim pod względem skali występowania, które znacząco absorbuje zasoby struktur pomocy społecznej. W okresie od 2013 do 2020 roku, średnio rocznie 1.197 rodzin otrzymywało świadczenia z powodu niepełnosprawności. Jednocześnie w analizowanym okresie liczba osób w rodzinach dotkniętych niepełnosprawnością wyniosła średnio 2.139 rocznie.

Diagnostując zjawisko niepełnosprawności na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020, należy zwrócić uwagę, że widoczny jest spadek liczby rodzin oraz zmniejszenie liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Skala występowania tego zjawiska w grupie osób korzystających z pomocy społecznej rodzi wyzwania nie tylko dla miejskich jednostek działających w tym obszarze, ale również tych, które zajmują się ochroną zdrowia oraz edukacją. Graficzne ujęcie zmian zachodzących w zakresie niepełnosprawności, patrząc z perspektywy MOPS, zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

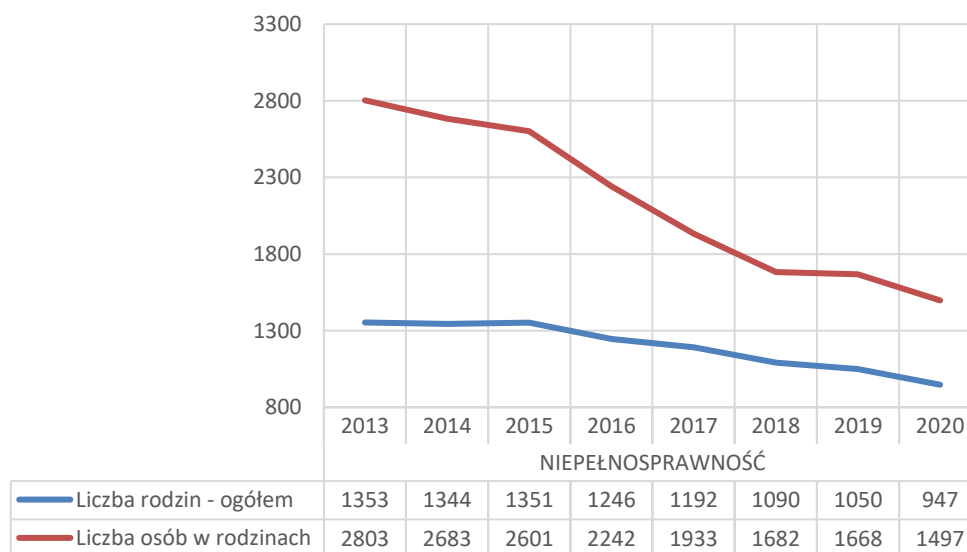
Należy ponadto podkreślić, że opierając się na danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, na terenie Bielska-Białej zanotowano wówczas 24.372 osoby

niepełnosprawne. W grupie tej 17.353 osoby sklasyfikowane zostały jako prawnie niepełnosprawne, co stanowiło ponad 71% przypadków. Pozostałą grupę, liczącą 7.019, stanowiły osoby niepełnosprawne biologicznie. W grupie osób prawnie niepełnosprawnych niemal 26% stanowiły osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 40% - z umiarkowanym, a 29% - lekkim stopniem. Pozostałą część stanowiły osoby o nieustalonym stopniu niepełnosprawności - 3% oraz osoby niepełnosprawne w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności - również 3%.

Natomiast wśród osób niepełnosprawnych biologicznie, odczuwających ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nieposiadających prawnego orzeczenia z powodu niepełnosprawności, szacowano ich liczbę dla niepełnosprawności: całkowitej na 6%, umiarkowanej - 71% oraz poważnego ograniczenia sprawności na 23%.

W grupie osób niepełnosprawnych z terenu Bielska-Białej w 2011 roku szacowano, że 45% stanowili mężczyźni oraz 55% kobiety. Biorąc pod uwagę grupę osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym ich liczba szacowana była wówczas na 11.791, co odpowiadało 48% wszystkich osób niepełnosprawnych.

Wykres nr 16 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Zaprezentowaną powyżej analizę poszerzymy o badania liczby osób niepełnosprawnych, które w poszczególnych latach otrzymały orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawane przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 23 - Osoby od 16 roku życia, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej

Płeć osób niepełnosprawnych	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kobiety	1 950	1 915	2 207	1 549	1 512	1 541	1 770	1 329
Mężczyźni	1 826	2 000	2 312	1 383	1 404	1 429	1 497	1 135
Ogółem	3 776	3 915	4 519	2 932	2 916	2 970	3 267	2 464

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

Jak wynika z powyższych danych dostrzegalny jest spadkowy trend liczby osób w wieku od 16 roku życia otrzymujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, szczególnie widoczny w latach 2016-2018. W badanej grupie osób otrzymujących orzeczenia, średnio 49% stanowili mężczyźni, natomiast kobiety 51%.

Tabela nr 24 - Osoby, które otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - osoby od 16 roku życia	3 776	3 915	4 519	2 932	2 916	2 970	3 267	2 464
Liczba orzeczeń o niepełnosprawności - osoby poniżej 16 roku życia	280	265	277	288	307	289	320	280
Ogółem	4 056	4 180	4 796	3 220	3 223	3 259	3 587	2 744

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

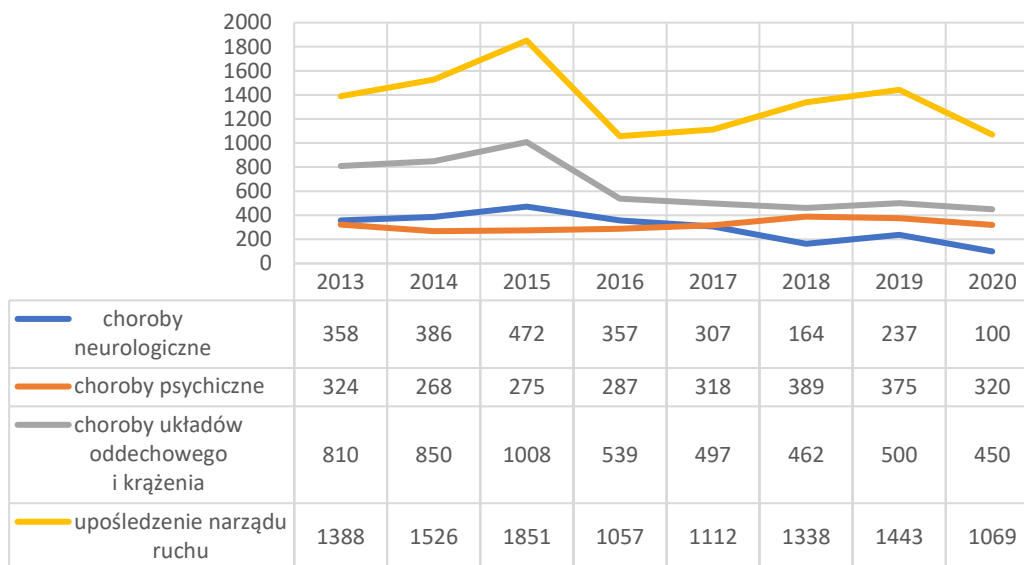
Na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020 liczba osób, które otrzymywały orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wahała się w poszczególnych latach w przedziale 2.744 – 4.796. Statystycznie jedna na dwanaście osób niepełnosprawnych była w wieku przed 16 rokiem życia. Szczegółowe dane zawiera powyższa tabela.

W grupie osób od 16 roku życia najczęściej wydawane były orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na następujące przyczyny: upośledzenie narządu ruchu, chorobę układu oddechowego i krążenia, chorobę psychiczną oraz neurologiczną. W latach 2013-2020 w ogólnej liczbie wydanych orzeczeń dla osób w wieku od 16 roku życia, w ponad 40% przypadków, przyczyną było upośledzenie narządu ruchu. Choroby układu oddechowego i krążenia były powodem orzekania o stopniu niepełnosprawności u prawie co piątej osoby na przestrzeni badanego okresu. Natomiast choroby psychiczne i neurologiczne pomiędzy 2013 i 2020 rokiem były przyczyną orzekania o stopniu niepełnosprawności u odpowiednio 9,5% i 8,9% osób. Należy ponadto zwrócić uwagę, że w badanym okresie większość z omawianych powyżej powodów orzekania o stopniu niepełnosprawności charakteryzowała się tendencją spadkową. Wyjątek stanowi liczba

wydanym orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, których przyczyną była choroba psychiczna. W przypadku tej grupy chorób w latach 2017-2019 odnotowano istotny wzrost liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób w wieku od 16 roku życia. Szczegółowe dane zawarto w poniższym wykresie.

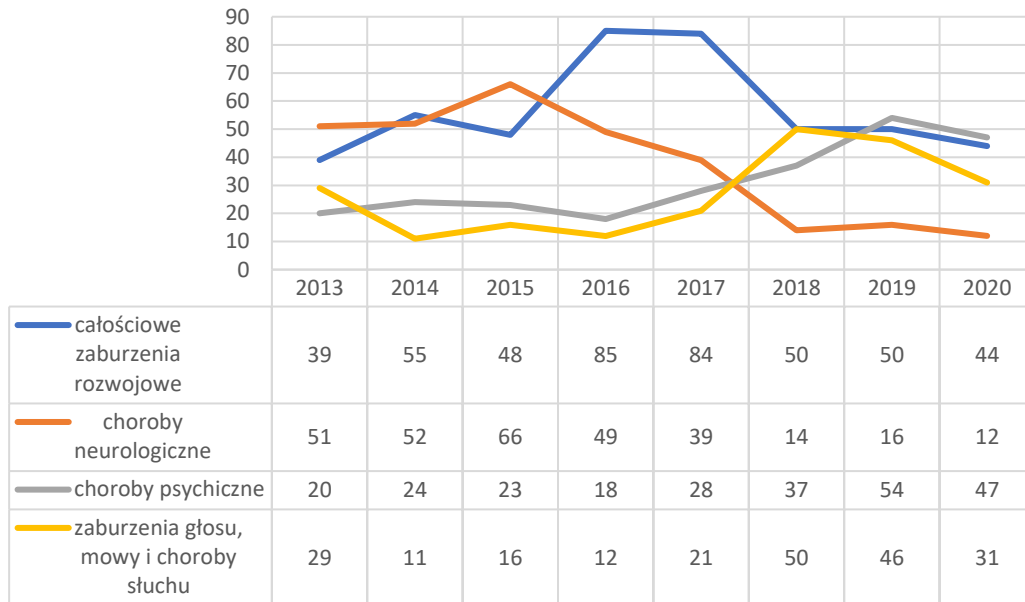
Wykres nr 17 - Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydawane w latach 2013-2020 na terenie miasta Bielska-Białej dla osób od 16 roku życia według najczęściej występujących przyczyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

W grupie osób przed 16 rokiem życia, które otrzymywały w latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej orzeczenia o niepełnosprawności, najczęstszymi ich przyczynami były: całościowe zaburzenia rozwojowe, choroby neurologiczne i psychiczne oraz zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu. W badanym okresie prawie jedną piątą stanowiły orzeczenia o niepełnosprawności z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych. W przypadku chorób neurologicznych wydawanych było prawie 13% orzeczeń, a chorób psychicznych 11%. Natomiast u prawie co dziesiątej osoby przed 16 rokiem życia orzekano o niepełnosprawności z powodu zaburzeń głosu, mowy i chorób słuchu. Należy zwrócić uwagę, że w 2020 roku, w stosunku do 2013 roku, zaobserwowano istotne zmniejszenie (o 76%) liczby wydanych orzeczeń z powodu chorób neurologicznych, a w przypadku chorób psychicznych ich wzrost o 135%. Szczegółowe dane zawarto w poniższym wykresie.

Wykres nr 23 – Orzeczenia o niepełnosprawności wydawane w latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej dla osób przed 16 rokiem życia według najczęściej występujących przyczyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

Ponadto w latach 2013-2020 średnio każdego roku składanych było 2.385 wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON na rehabilitację społeczną. Liczba ta w latach 2015-2016 utrzymywała się powyżej średniej ośmioletniej. Natomiast od 2020 roku, obserwowany był dynamiczny wzrost ich liczby, głównie za sprawą uruchomienia Modułu III - „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. Statystycznie każdego roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej realizował średnio 1.351 wniosków ogółem, w ramach wszystkich zadań dofinansowywanych ze środków PFRON. W badanym okresie znacząca ich część w ramach rehabilitacji społecznej na terenie Bielska-Białej, związana była z dofinansowaniem: zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze; likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz turnusów rehabilitacyjnych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 25 - Złożone wnioski, zawarte umowy/osoby korzystające z dofinansowania ze środków PFRON w latach 2013-2020

Wyszczególnienie		Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Program pilotażowy Aktywny Samorząd	Liczba złożonych wniosków	120	126	108	114	117	86	104	73
	Liczba zrealizowanych wniosków	98	111	104	105	110	85	96	66
Likwidacja barier ⁴⁴	Liczba złożonych wniosków	351	417	398	487	394	488	426	367
	Liczba zawartych umów	260	327	244	243	240	238	202	239
Moduł III ⁴⁵	Liczba złożonych wniosków	-	-	-	-	-	-	-	683
	Liczba zrealizowanych wniosków	-	-	-	-	-	-	-	634
Przedmioty ortopedyczne ⁴⁶	Liczba złożonych wniosków	980	1 211	1 648	1 503	1 166	1 274	1 254	1 170
	Liczba osób korzystających	881	982	1 170	911	578	521	547	537
Turnusy rehabilitacyjne ⁴⁷	Liczba złożonych wniosków	572	555	487	483	458	492	477	489
	Liczba zrealizowanych wniosków	122	148	141	171	179	157	182	180

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.3.3. Ubóstwo

Wśród klientów pomocy społecznej w Bielsku-Białej, ze wsparcia z powodu ubóstwa korzystały średniorocznie 884 rodziny (2013-2020). Biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach objętych pomocą, możemy mówić o średniej ich liczbie 1.741 osób, które rocznie objęte były pomocą społeczną i pracą socjalną na przestrzeni analizowanego okresu. Charakterystycznym jednak jest to, że zmniejszała się liczba osób, rodzin i osób w rodzinach, które w latach 2013-2020 otrzymywały pomoc z powodu ubóstwa. Spadek liczby rodzin dotkniętych

⁴⁴ Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

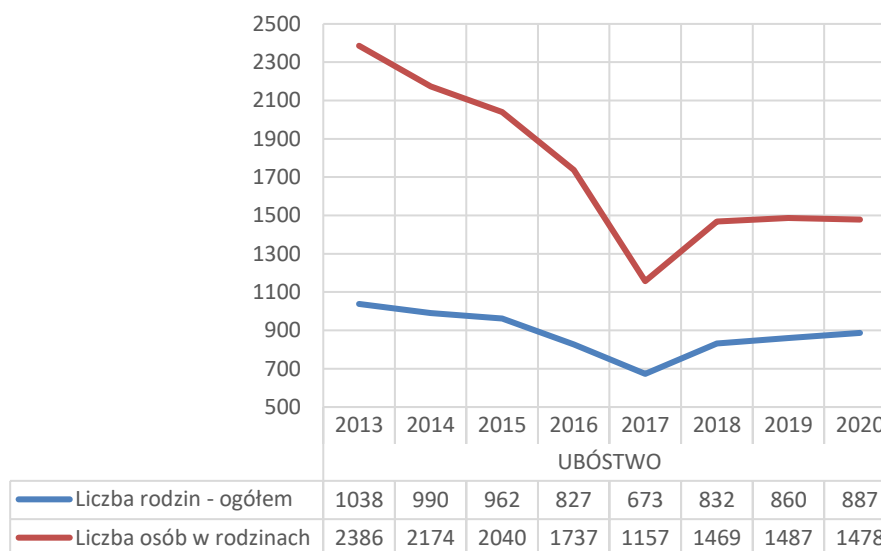
⁴⁵ Pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej udzielana jest ze środków PFRON w ramach Modułu III – w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych.

⁴⁶ Dofinansowanie osobom niepełnosprawnym zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

⁴⁷ Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

tym problemem sięgnął 15% w okresie poddanym diagnozie. Natomiast liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem ubóstwa zmniejszyła się o 38% od 2013 roku. Tendencja ta jest z pewnością efektem spadającej stopy bezrobocia, rosnącej kwoty minimalnego miesięcznego wynagrodzenia oraz innych transferów społecznych. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Wykres nr 18 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu ubóstwa

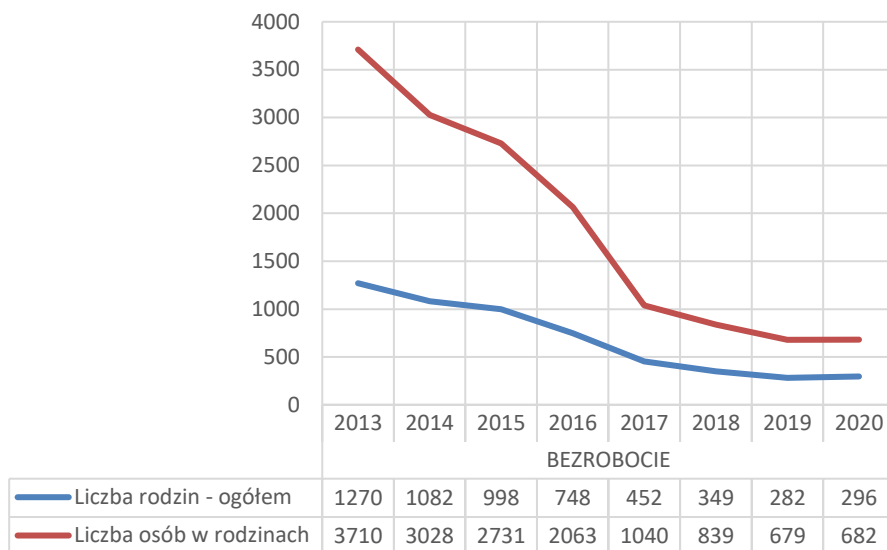

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.3.4. Bezrobocie

Problem bezrobocia został szeroko omówiony w rozdziale 3.2 – Rynek pracy i bezrobocie. Obecnie zjawisko to zostanie zaprezentowane w aspekcie ilości rodzin i osób w rodzinach, które z powodu bezrobocia zostały objęte systemem pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej. W ujęciu tym widoczna jest tendencja spadkowa na przestrzeni lat 2013-2020. Jednakże z uwagi na skalę zjawiska, które zostało zaprezentowane na poniższym wykresie, problem bezrobocia pozostaje wciąż bardzo istotnym i wymagającym podejmowania działań ze strony zarówno systemu pomocy społecznej, jak również instytucji rynku pracy.

Wykres nr 19 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

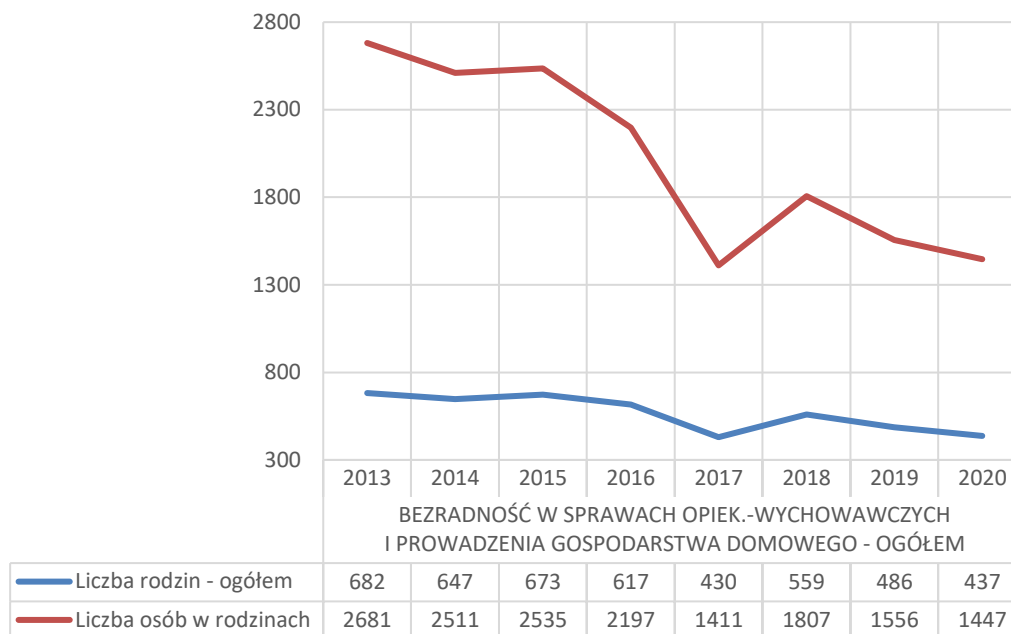
Diagnoza przeprowadzona we wcześniejszych rozdziałach pokazuje, że zjawisko bezrobocia w Bielsku-Białej od 2013 roku wykazuje wyraźną tendencję spadkową. W całym badanym okresie stopa bezrobocia rejestrowanego liczona dla miasta znajdowała się poniżej wielkości odnotowywanych dla województwa śląskiego oraz obszaru całego kraju. Widoczne było to również z perspektywy systemu pomocy społecznej.

Należy jednak pamiętać, że w latach 2013-2020 problem bezrobocia dostrzegany ze strony MOPS na terenie miasta, znajduje się na czwartym miejscu pod względem intensywności jego występowania i skali oddziaływań. Będzie to rodzić, w ciągu najbliższych lat, konieczność odpowiedniego doboru instrumentów przeciwdziałających niekorzystnym skutkom problemu bezrobocia wśród mieszkańców miasta.

3.3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Kolejnym pod względem częstotliwości występowania jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Na przestrzeni lat 2013-2020 generalnie wykazuje on tendencję spadkową. W badanym okresie, każdego roku średnio 2.018 osób, w rodzinach dotkniętych tym problemem, korzystało ze wsparcia systemu pomocy społecznej. Jednocześnie średnia liczba rodzin wyniosła 566. Szczegółowe dane wskazano na poniższym wykresie.

Wykres nr 20 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

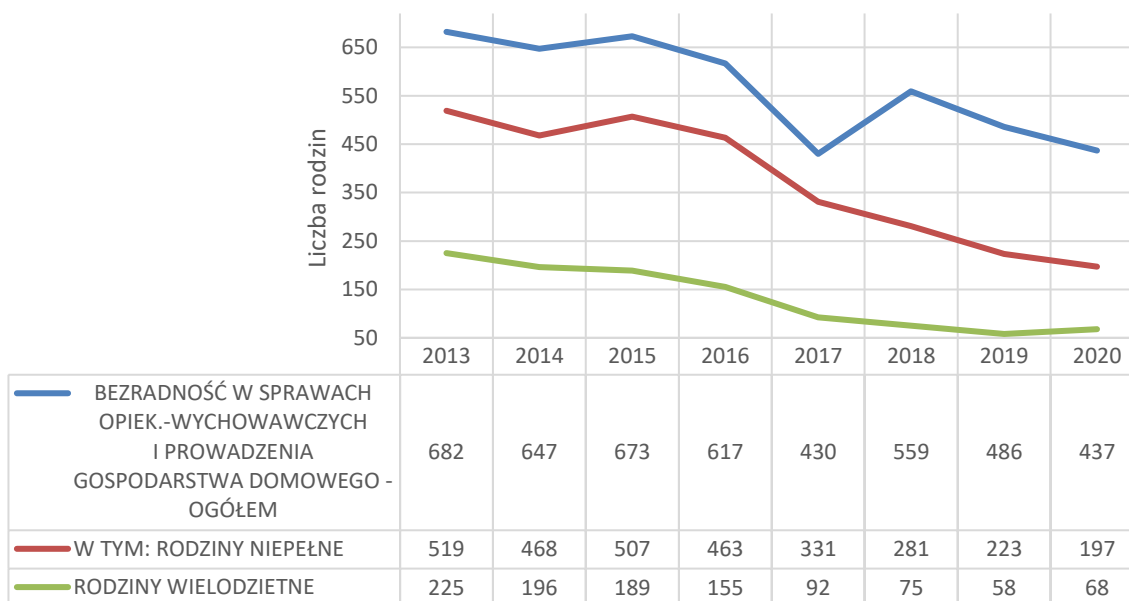

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Na przestrzeni lat 2013-2020 odnotowany został 46% spadek liczby osób w rodzinach dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Jednocześnie tempo spadku liczby rodzin dotkniętych tymże problemem w badanym okresie wyniosło 36%. Według danych z końca 2020 roku, wśród tychże rodzin, prawie co druga osoba pochodzi z rodziny niepełnej i jedna na cztery osoby z rodziny wielodzietnej.

Należy ponadto zauważyć, że biorąc pod uwagę liczbę rodzin, aż 66% stanowiły rodziny niepełne i prawie jedna na cztery była rodziną wielodzietną. Dynamiczne ujęcie danych opisujących problem bezradności na terenie Bielska-Białej zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres nr 21 - Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

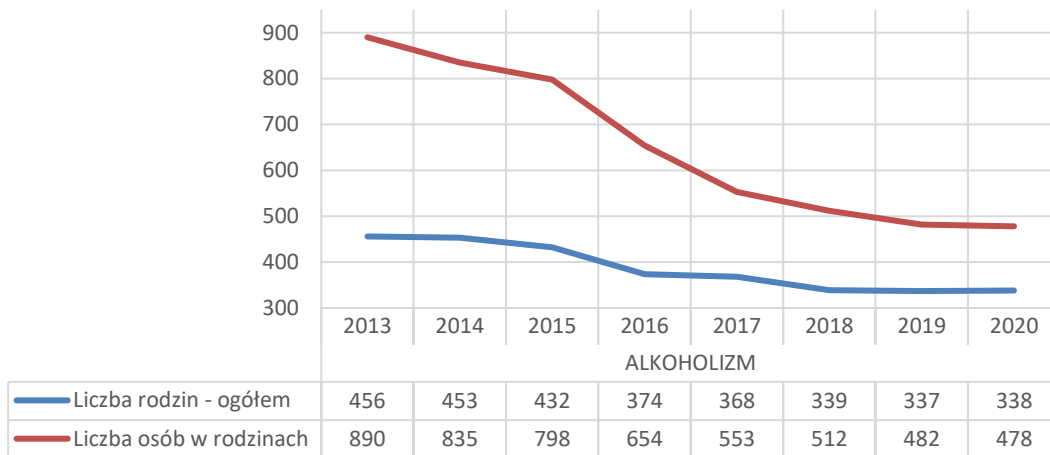

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.3.6. Uzależnienia

Jednym z problemów identyfikowanych na terenie Bielska-Białej były uzależnienia, które mają istotny wpływ na różne aspekty życia społecznego. Poniższy wykres prezentuje liczbę osób i rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2013-2020. Z zaprezentowanych danych wynika, że zarysowuje się tendencja spadkowa w zakresie liczby rodzin i trend spadkowy w przypadku liczby osób w rodzinach, które w badanym okresie wymagały wsparcia ze strony systemu pomocy społecznej.

Wykres nr 22 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Patrząc na problem alkoholizmu przez pryzmat działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych charakterystycznym jest, że w okresie do końca 2020 roku, ponad jedna piąta wniosków jakie wpłynęły do GKRPA, przesłanych zostało do sądu celem zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.

Należy ponadto stwierdzić, że w stosunku do wydanych sądowych nakazów leczenia odwykowego wielokrotnie większą grupę stanowiły przypadki dobrowolnego poddania się leczeniu. Istotnym elementem w pracy Zespołu Motywującego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest indywidualne podejście, uwzględniające szereg informacji, które mogą mieć znaczenie w prowadzonym przez Zespół postępowaniu np.: proces leczenia osoby, wobec której toczy się postępowanie, podejrzenie wystąpienia przemocy w rodzinie, zaniedbania wobec bliskich, sytuacji zdrowotnej, zmiany miejsca zamieszkania uczestnika postępowania, odbywania kary pozbawienia wolności, informacja o śmierci uczestnika postępowania itp.

Dodatkowo Zespół Motywujący podejmuje działania mające na celu pozyskanie aktualnych informacji dotyczących ewentualnego nadużywania alkoholu przez osoby, wobec których toczy się postępowanie. Dlatego Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych występuje do różnych instytucji (np.: Policja, MOPS, Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie itp.) z zapytaniami o ewentualne informacje dotyczące nadużywania alkoholu przez uczestników postępowań toczących się w GKRPA. Ponadto, sprawy mogą być kierowane do biegłych celem wydania opinii psychologiczno-psychiatrycznej uczestników postępowań, dotyczące ewentualnego uzależnienia i zaleconego sposobu leczenia. W trakcie trwania postępowań uczestnicy motywowani są do podjęcia terapii lub też do utrzymywania abstynencji. Dlatego, z uwagi na skalę i długotrwały charakter podejmowanych przez Zespół działań, liczba wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe (ogółem) każdego roku była większa od liczby nowo wpływających. Warto również zwrócić uwagę, że w 2020 roku zmniejszyła się liczba nowo wpływających wniosków o 60% w stosunku do 2013 roku. Jednocześnie liczba wniosków ogółem zmniejszyła się tylko o 43% w 2020 roku

w porównaniu do końca 2013 roku. Świadczy to o rosnącym marginesie postępowań trwających dłużej niż jeden rok. Szczególnie tendencja ta nasiliła się od 2019 roku, bowiem od tego czasu wolniej zmniejszała się, rok do roku, liczba wniosków ogółem w porównaniu do nowych wniosków. Niewątpliwie na sprawność postępowań prowadzonych w 2020 roku miały wpływ ograniczenia wynikające z pandemii COVID-19.

Tabela nr 26 - Leczenie odwykowe pacjentów z terenu miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

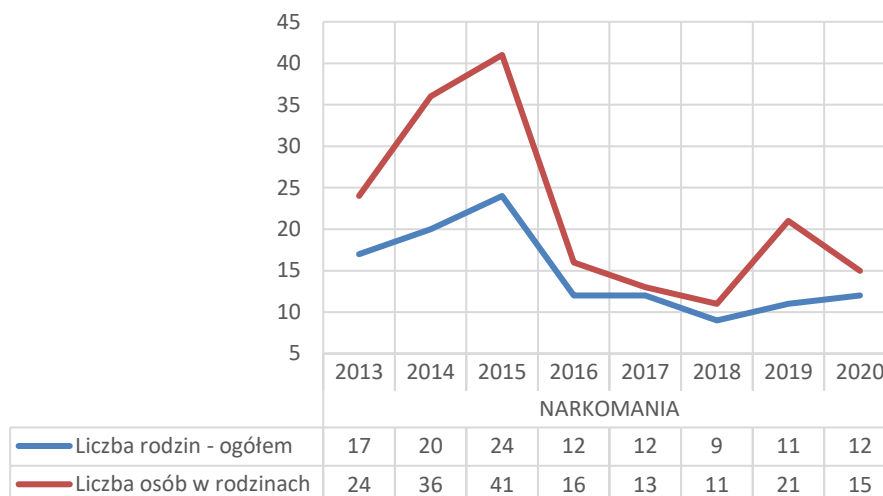
Wyszczególnienie	jednostka	Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wnioski do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	wnioski ogółem	594	571	522	464	444	428	432	339
	w tym: nowe	251	284	230	206	209	204	182	100
Wnioski GKRPA przesłane do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	wnioski ogółem	136	116	134	90	94	98	96	50
Liczba osób uzależnionych od alkoholu z wydanym nakazem sądowym kierującym na przymusowe leczenie odwykowe ⁴⁸	osoby	102	104	99	30	136	91	154	75
Liczba osób, które dobrowolnie poddały się terapii odwykowej	osoby	299	237	270	212	198	161	262	152

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA i Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

Patrząc natomiast na dane opisujące liczbę rodzin i osób w tych rodzinach, które otrzymały pomoc społeczną z powodu narkomanii na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020, można byłoby dojść do wniosku, że problem narkomani miał w badanym okresie marginalne znaczenie. Jak zaprezentowano na poniższym wykresie liczba rodzin i osób w rodzinach, otrzymujących w MOPS wsparcie z powodu narkomani była stosunkowo niewielka i zmniejszała się.

⁴⁸ Ustalona na podstawie informacji przekazanej przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej.

Wykres nr 23 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu narkomanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Jednakże jak pokazują dane zawarte w poniższej tabeli problem uzależnień na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 przybierał coraz bardziej na znaczeniu. Opierając się na danych z ośrodków terapii uzależnień, działających na terenie miasta, łatwo zauważyć, że w badanym okresie ośmiu na dziesięciu pacjentów uzależnionych było od narkotyków. Należy również podkreślić, że w stosunku do 2013 roku liczba osób podejmujących terapię w wyniku uzależnienia od narkotyków w 2020 roku zwiększyła się ponad pięciokrotnie i wyniosła 991 osób.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Bielska-Białej w 2018 roku pokazują, iż zdaniem respondentów najczęściej zażywanym narkotykiem była marihuana (70,7% osób badanych). Stosowanie alkoholu z lekami dotyczyło 31,5% ankietowanych, a przyjmowanie dopalaczy zadeklarowało 27,2% osób badanych. Jako najczęstszy powód zażywania różnego rodzaju substancji odurzających, narkotyków respondenci wskazywali chęć odprężenia się, czy też zrelaksowania (44,6% badanych). Warto również wspomnieć, iż dla 40,2% osób ankietowanych (przyjmujących substancje odurzające) motywem wystarczającym zażywania tych środków jest fakt, iż korzystają z nich inne osoby⁴⁹.

W przypadku uzależnień behawioralnych, w tym samym okresie odnotowany został ponad dwukrotny wzrost liczby osób uzależnionych, które podejmowały terapię. Wśród głównych powodów uzależnień behawioralnych należy wskazać: uzależnienie od komputera/sieci, uzależnienie od telefonu komórkowego oraz patologiczny hazard. Łącznie na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020 liczba osób objętych terapią

⁴⁹ Diagnoza problemów alkoholowych, używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Bielska-Białej oraz postaw, opinii i zachowań wobec tych szkodliwych zjawisk społecznych w środowisku lokalnym, Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o., Bielsko-Biała, grudzień 2018, s. 119.

uzależnień behawioralnych i od narkotyków zwiększyła się z 232 do 1.267 osób. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Najczęściej stosowanymi formami terapii realizowanymi przez ośrodki terapii uzależnień na terenie miasta były: zajęcia grupowe, w tym m.in. grupy wsparcia, grupy zapobiegania nawrotom, warsztaty rozwoju osobistego, zajęcia psychoterapeutyczne i psychoedukacyjne; konsultacje psychologiczne i psychiatryczne oraz program CANDIS.⁵⁰

Tabela nr 27 - Liczba osób podejmujących terapię uzależnień behawioralnych i od narkotyków na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Ośrodek terapii uzależnień (nazwa i adres)	Rodzaj uzależnienia	Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		liczba osób							
Centrum Terapii i Wspierania Rodziny „Nadzieja” - Poradnia leczenia uzależnień, 43-382 Bielsko-Biała, ul. Zapora 100	uzależnienia behawioralne	-	-	-	-	-	37	43	74
	uzależnienie od narkotyków	-	-	-	-	-	325	280	293
Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Młodzieży „Nadzieja” - Hostel dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych, 43-346 Bielsko-Biała, ul. Barkowska 167c	uzależnienie od narkotyków	19	24	23	31	23	31	11	13
Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Młodzieży „Nadzieja” - Ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych, 43-346 Bielsko-Biała, ul. Barkowska 167c	uzależnienie od narkotyków	67	74	75	72	60	64	79	60
Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień, 43-300 Bielsko-Biała, ul. Mostowa 1	uzależnienia behawioralne	80	61	72	109	106	122	119	107
	uzależnienie od narkotyków	66	94	124	112	144	125	179	191

⁵⁰ Program CANDIS jest krótkoterminowym programem terapii dla osób uzależnionych od marihuany lub innych przetworów konopi. Adresowany do osób pow. 16 roku życia, wykorzystuje założenia i metodę dialogu motywującego oraz koncepcje behawioralno – poznawcze. cyt. za: Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, źródło: <https://www.kbpn.gov.pl/portal?id=2194355> / (dostęp w dniu 27.09.2021 r.).

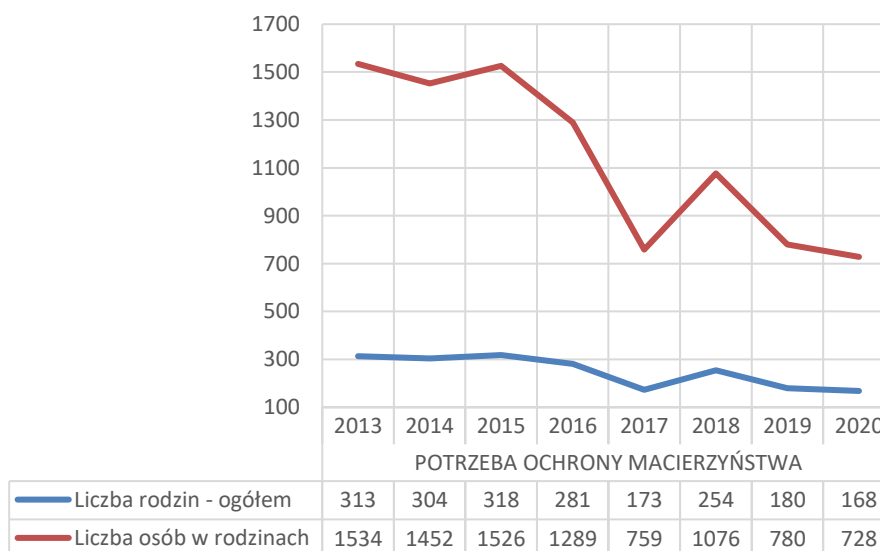
Ośrodek terapii uzależnień (nazwa i adres)	Rodzaj uzależnienia	Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		liczba osób							
Punkt konsultacyjny ds. uzależnień „Nadzieja”, 43-382 Bielsko-Biała, ul. Zapora 100	uzależnienia behawioralne	-	4	11	23	78	83	75	95
	uzależnienie od narkotyków	-	101	246	337	493	415	378	434
Ogółem		232	358	551	684	904	1 202	1 164	1 267

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ośrodków terapii uzależnień z terenu Bielska-Białej

3.3.7. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Kolejną kwestią wśród powodów korzystania z pomocy społecznej jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Analizując to zagadnienie na przestrzeni lat 2013-2020 przez pryzmat ilości rodzin, które korzystały z pomocy w tym zakresie, należy stwierdzić, że ich liczba zmniejszyła się z 313 do 168 na koniec 2020 roku. Oznacza to spadek o 46% w skali ośmiu lat. Dokonując podobnej analizy dotyczącej liczby osób w tych rodzinach, odnotowujemy również spadek z poziomu 1.534 osób w 2013 roku do 728 osób na koniec 2020 roku. Szczegółowe dane zostały zawarte na poniższym wykresie.

Wykres nr 24 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa

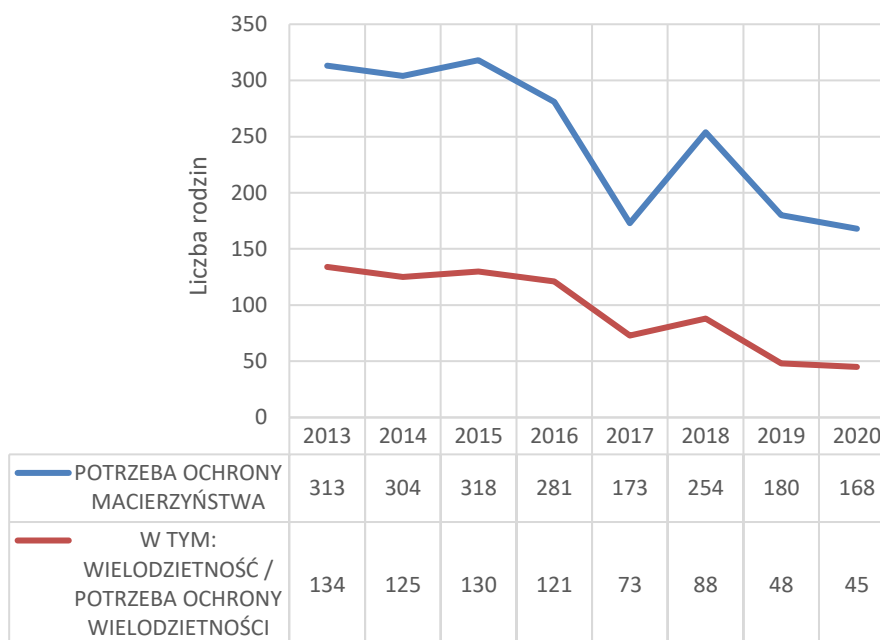

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Udział rodzin wielodzietnych, objętych działaniami w obszarze ochrony macierzyństwa, na przestrzeni lat 2013-2020 przyjmował wartość średnią na poziomie 38%. Należy jednak zauważyć, że w ogólnej liczbie rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa, proporcjonalnie spadał on w zbliżonym tempie, jak miało to miejsce w przypadku wszystkich rodzin dotkniętych tym problemem.

Na kolejnym wykresie ukazano zmiany zachodzące w zakresie liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa. Zaprezentowana grafika pokazuje to zagadnienie przez pryzmat ogólnej ich liczby, uwzględniając przy tym udział rodzin wielodzietnych. Obydwie te wielkości prawie w równym tempie zmniejszały się na przestrzeni badanego okresu.

Wykres nr 25 - Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa

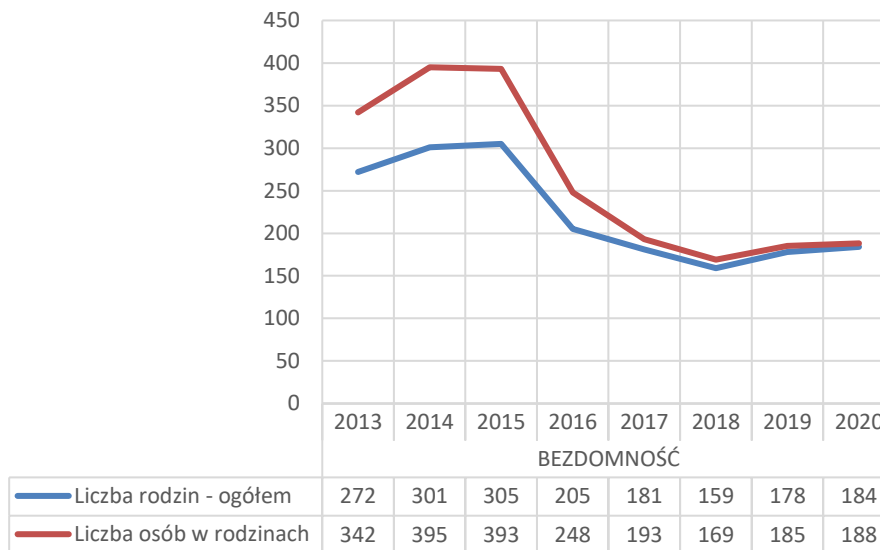

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.3.8. Bezdomność

Bezdomność jako powód korzystania z pomocy społecznej została w znacznym stopniu zredukowana w okresie 2013-2020. Skala występowania tego zjawiska nie jest wielka, porównując ją do ogólnej liczby mieszkańców miasta. Charakterystyczną cechą zjawiska bezdomności było to, że od 2017 roku problem ten dotyczył głównie osób samotnie gospodarujących. Natomiast w latach 2013-2016 znaczącą grupę stanowiły rodziny wieloosobowe. Liczba osób i rodzin doświadczających bezdomności została zaprezentowana na poniższym wykresie.

Wykres nr 26 - Liczba rodzin i osób w rodzinach na terenie Bielska-Białej, które korzystały z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2013-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Należy także podkreślić, że od kilku lat obserwuje się spadek liczby osób i rodzin oraz osób w rodzinach korzystających z pomocy w formie schronienia w placówkach. Zmniejszyła się również ilość świadczeń, z których osoby i rodziny korzystały w placówkach dla osób bezdomnych.

3.3.9. Wybrane zagadnienia w zakresie występowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Bielska-Białej

Podstawowym dokumentem określającym działania gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy jest Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej, który w swojej strukturze zawiera szczegółową diagnozę zjawiska przemocy występującego na obszarze miasta. W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono analizę wybranych zagadnień związanych z występowaniem zjawiska przemocy na terenie miasta. Została ona wykonana w oparciu o dane statystyczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej. W ramach diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie zostało również przeprowadzone badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny MOPS w Bielsku-Białej.

3.3.9.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Analizując dane MOPS dotyczące liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie, należy zauważyć, że w latach 2013-2020 średnio każdego roku sytuację taką obserwowano w 60 rodzinach. Biorąc natomiast pod uwagę liczbę osób w rodzinach, które doświadczały przemocy, możemy mówić o średniej ich liczbie 196 każdego roku w ciągu badanego okresu. Jak pokazują dane zaprezentowane w poniższej tabeli obserwowana jest w tym zakresie wyraźna tendencja spadkowa, zarówno liczby rodzin oraz osób w rodzinach, będących klientami pomocy społecznej.

Tabela nr 28 - Liczba rodzin i osób w rodzinach na terenie Bielska-Białej, które korzystały z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2013-2020

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ PRZEMOC W RODZINIE	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin - ogółem	95	83	89	65	45	36	36	33
Liczba osób w rodzinach	328	293	308	221	116	83	111	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Przeanalizowano działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej na przestrzeni od 2013 do końca 2020 roku. Z danych zaprezentowanych w poniższej tabeli wynika, że najczęstszą formą podejmowanych działań w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie było: poradnictwo socjalne, wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” oraz powiadomienie Policji. Stanowiły one dominujące formy wsparcia w sytuacji występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

Tabela nr 29 - Wybrane rodzaje działań podejmowanych przez MOPS w Bielsku-Białej w latach 2013-2020 w sytuacji podejrzenia występowania przemocy w rodzinie

Działanie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Niebieskie Karty (liczba wszczętych procedur)	429	403	336	276	302	267	249	203
Powiadomienie Policji	121	99	88	98	90	92	80	73
Poradnictwo socjalne (liczba porad)	1080	1325	645	652	570	521	479	327
Pomoc psychologiczna (liczba porad)	83	74	37	21	98	90	138	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Natomiast na przestrzeni badanego okresu miało miejsce łącznie 55 przypadków odebrania dzieci od ich rodziców biologicznych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 30 - Liczba dzieci odebranych w latach 2013-2020 w związku z występowaniem przemocy w rodzinie

Działanie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	liczba							
Liczba odbiorów dzieci z powodu przemocy w rodzinie - ogółem	b.d.	22	17	7	2	3	1	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Poddano również analizie działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej w zakresie przeciwdziałania zjawiskom występowania przemocy w rodzinie. Można zauważyć aktywną rolę Ośrodka jako organizatora działań edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych na terenie Bielska-Białej. Szczegółowe zestawienie podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie zostało zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 31 - Wybrane rodzaje działań podejmowanych przez MOPS w Bielsku-Białej w latach 2013-2020 wobec osób i rodzin z problemem występowania przemocy w rodzinie

Działanie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	wyszczególnienie							
Liczba rodzin objętych pracą socjalną w związku z problemem przemocy	761	742	667	540	547	538	495	454
Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Prowadzenie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Prowadzenie grupy terapeutycznej dla osób doznających przemocy w rodzinie	-	-	-	-	-	-	tak	tak
Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	-	-	-	-	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Biorąc pod uwagę, że dominująca forma pomocy osobom doznającym przemocy, realizowana była w formie poradnictwa, zbadano jaki jest jej udział, na tle wszystkich

udzielanych porad był związany z przemocą w rodzinie. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w badanym okresie każdego roku średnio jedna na czternaście porad związana była ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 32 - Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Rok								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	[%]
Procentowy udział terapii i porad specjalistycznych, dot. zjawiska przemocy w rodzinie w stosunku do ogólnej liczby terapii i porad specjalistycznych prowadzonych przez Zespół Poradnictwa Specjalistycznego MOPS	6%	5%	3%	21%	7%	5%	8%	3%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.3.9.2. Badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

W dniach od 19 do 23 kwietnia 2021 roku przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej. W badaniu wzięło udział 42 respondentów i obejmowało ono okres od 2013 do końca 2020 roku. Badanie prowadzone było metodą CAWI⁵¹.

W trakcie prowadzonych badań poproszono pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny o ocenę częstotliwości występowania problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Bielska-Białej. Ponad 28% respondentów uznała, że zjawisko to identyfikowane przez nich jest raczej często. Niespełna jeden na czterech badanych uważał, że problem ten występuje raczej rzadko; 5% respondentów postrzegało kwestię przemocy jako problem bardzo często występujący; 7% spotykało się z nim bardzo rzadko.

Pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny kwalifikując formy przemocy z jakimi spotykali się w trakcie swojej pracy najczęściej wymieniali przemoc psychiczną, tego zdania było prawie 60% badanych. Jeden na pięciu respondentów wskazywał na przemoc fizyczną, natomiast co siódmy dostrzegał zjawisko zaniedbania. Niecałe 5% badanych wskazywało na przemoc ekonomiczną. Odmienny obraz dwóch pierwszych form stosowanej przemocy wyłania się z badań przeprowadzonych w 2018 roku na grupie mieszkańców miasta Bielska-Białej. Wskazano bowiem, że „ankietowani, którzy przyznali, że byli ofiarami przemocy najczęściej doznawali przemocy fizycznej (48,0% badanych). Ofiarą przemocy

⁵¹ ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW.

psychicznej było 40,0% badanych⁵². Jednakże z uwagi na bardzo małą wielkość próby badawczej, wynosząca w tym przypadku 25 respondentów, trudno jest określić faktyczną skalę występowania tych dwóch form przemocy.

Zbadano również z jakich źródeł informacji korzystają pracownicy socjalni i asystenci rodziny pozyskując dane na temat stosowania przemocy w rodzinie na terenie miasta Bielska-Białej. Ze zgromadzonych danych wynika, że w latach od 2013 do końca 2020 roku najczęstszym źródłem informacji na ten temat były: osoby doznające przemocy (28%), rodzina (24%), środowisko sąsiedzkie (16%) oraz Policja (13%).

Badając opinię pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny na temat osób stosujących przemoc w rodzinie nasuwa się wniosek, że najczęściej stosowali ją: mężowie oraz konkubenci w stosunku do pozostały członków rodziny. W pierwszym przypadku wskazało tak przeszło 45% badanych, natomiast co trzeci wymieniał konkubenta.

W badaniu dokonano również klasyfikacji osób doświadczających przemocy w rodzinie na terenie miasta Bielska-Białej. Według opinii respondentów najczęściej przemocy doznawały dorosłe kobiety w wieku poniżej 60 roku życia, uważało tak prawie ośmiu na dziesięciu badanych. Co szósty respondent wskazywał również dzieci do 13 roku życia jako najczęściej doświadczających przemocy w rodzinie. Niecałe 5% wymieniało osoby starsze w wieku powyżej 60 roku życia.

Badanie prowadzone na grupie pracowników socjalnych z terenu miasta Bielska-Białej pokazało również, że podczas niesienia pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, napotykają oni na bariery, które utrudniają dotarcie z pomocą. Najczęściej wskazywali w tym zakresie na brak współpracy ze strony osoby doznającej przemocy (uważał tak prawie co trzeci badany). Jeden na czterech respondentów wskazywał na brak współpracy ze sprawcą przemocy. Tyle samo badanych wskazywało niską świadomość społeczną w zakresie występowania i zapobiegania zjawiskom przemocy w rodzinie. Przywoływany był również, przez jednego na dziesięciu badanych, utrudniony dostęp do specjalistów (dotyczy dziedzin: psychiatrii i psychologii dziecięcej oraz dorosłych, prawników, jak również specjalistycznej opieki medycznej). Wśród barier w 7% wskazywano niewystarczający dostęp do usług. Dotyczyło to m.in. możliwości wsparcia mieszkaniowego, by móc oddzielić osoby doznające przemocy od sprawców.

3.3.9.3. Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej

W latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej Zespół Interdyscyplinarny odbył łącznie 35 posiedzeń, które miały miejsce przynajmniej raz na kwartał. Średnio każdego roku powoływanych było 308 grup roboczych działających w ramach Zespołu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

⁵² Diagnoza problemów alkoholowych, używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Bielska-Białej oraz postaw, opinii i zachowań wobec tych szkodliwych zjawisk społecznych w środowisku lokalnym, op. cit., s. 119

Tabela nr 33 - Liczba powołanych grup roboczych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego dla obszaru miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba powołanych grup roboczych	429	403	336	276	302	267	249	203

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.4. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

„Prezydent Miasta Bielska-Białej wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz do organizacji pracy z rodziną (Zarządzenie Nr ON.0050.951.2011.PS Prezydenta Miasta Bielska-Białej z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie wyznaczenia podmiotu do realizacji zadań nałożonych ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). W celu sprawnej realizacji ww. zadań w Ośrodku funkcjonuje Dział Pieczy Zastępczej (DPZ).

Ponadto, w celu wsparcia rodzin, dzieci mogą zostać objęte opieką i wychowaniem w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie miasta Bielska-Białej działa 15 tego typu placówek, w tym 11 prowadzonych jest przez Zespół Placówek dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL” (ZPDM „PARASOL”), będący jednostką organizacyjną Miasta, 3 których prowadzenie zostało powierzone podmiotom prowadzącym działalność w sferze pożytku publicznego oraz jedna prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej⁵³.

W przyjętym Programie Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 ujęto trzy cele strategiczne:

1. Przywrócenie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze zdolności do prawidłowego wypełniania tych funkcji.
2. Tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w Mieście Bielsko-Biała z ukierunkowaniem na formy rodzinne.
3. Organizowanie wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w drodze do samodzielności.

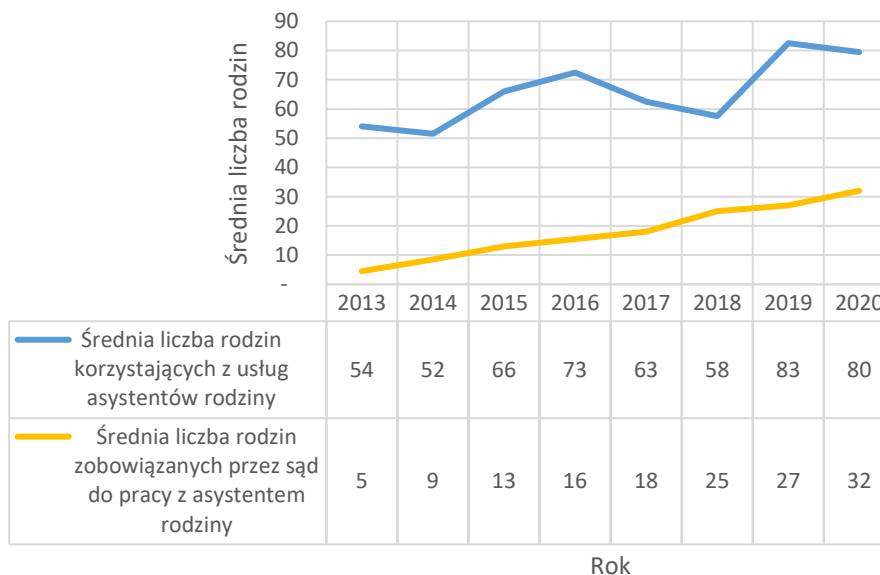
Adresatami Programu są rodziny z terenu miasta Bielska-Białej doświadczające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz takie, którym została ograniczona bądź odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

⁵³ Uchwała nr XXVI/645/2020 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023.

3.4.1. Wspieranie rodziny

Do zadań własnych miasta należy m.in. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Na przestrzeni lat 2013-2020 na terenie miasta Bielska-Białej zatrudnionych było średnio siedmiu asystentów rodziny, którzy każdego roku współpracowali statystycznie z 87 rodzinami. Odpowiadało to średniej liczbie 12 rodzin przypadających na jednego asystenta rodziny. W większości przypadków praca z rodziną kończyła się w wyniku osiągnięcia zakładanych celów - 48%. W nieco mniejszej liczbie przypadków współpraca ta kończyła się w wyniku zaprzestania współpracy przez rodzinę - 31%. Natomiast w 8% przypadków współpraca asystenta z rodziną kończyła się ze względu na brak jej efektów. Na przestrzeni badanego okresu asystenci pracowali z rodziną statystycznie przez okres 15 miesięcy. Szczegółowa analiza rozkładu rodzin współpracujących z asystentem rodziny pokazuje, że najczęściej, bo aż w 53% przypadków, współpraca trwała powyżej 1 roku. Pozostała część rodzin współpracowała z asystentem w okresie do 12 miesięcy. Natomiast jedna na osiem rodzin współpracowała z asystentem w okresie nieprzekraczającym trzech miesięcy. Na przestrzeni badanego okresu, średnio każdego roku, 18 rodzin zobowiązanych było przez sąd do współpracy z asystentem rodziny. Stanowiło to 27% ogółu rodzin pracujących z asystentami. Ponadto należy zwrócić uwagę, że w badanym okresie łączna liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny zwiększyła się prawie o połowę, natomiast liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny zwiększyła się sześciokrotnie. Szczegółowe dane zostały zawarte na poniższym wykresie.

Wykres nr 27 - Średnia liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

W ramach działań na rzecz wspierania rodziny, według stanu na koniec 2020 roku w Bielsku-Białej funkcjonowało piętnaście placówek wsparcia dziennego. Wśród nich dziesięć miało formę opiekuńczą, cztery - specjalistyczną oraz jedna prowadzona była w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Łącznie dysponowały one 524 miejscami, w których końcem 2020 roku objętych opieką było 609 dzieci. Trzy spośród opisywanych placówek wsparcia dziennego prowadzonych było przez inne podmioty jako zadanie zlecone przez Miasto Bielsko-Białą. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 34 - Placówki wsparcia dziennego na terenie miasta Bielska-Białej według stanu na koniec 2020 roku

Podmiot prowadzący	Forma działalności	Nazwa Placówki Wsparcia Dziennego	Adres	Liczba miejsc	Liczba dzieci objętych opieką w ciągu roku	
Miasto Bielsko-Biała - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	opiekuńcza	Świetlica Środowiskowa „Sixt Wam”	Bielsko-Biała, ul. Adama Mickiewicza 24	30	38	
Miasto Bielsko-Biała - Zespół Placówek dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL”	opiekuńcza	Klub Młodzieżowy „Nad Dachami”	Bielsko-Biała, ul. Jana Sobieskiego 6	25	18	
		Świetlica „Iskierka”	Bielsko-Biała, ul. Wapienna 44	30	31	
		Świetlica „Jutrzenka”	Bielsko-Biała, ul. Jutrzenki 22	35	43	
		Świetlica „Matusiaki”	Bielsko-Biała, ul. Klemensa Matusiaka 6	30	33	
		Świetlica „Nad Stawami”	Bielsko-Biała, ul. Stawowa 29	25	37	
		Świetlica „Pod Aniołami”	Bielsko-Biała, ul. Jana Chrzyciela 22	30	38	
		Świetlica „Ster”	Bielsko-Biała, ul. Sternicza 8A	20	24	
		Świetlica „W Dolinie Wapienicy”	Bielsko-Biała, ul. Jaskrowa 11	35	46	
		specjalistyczna	Świetlica „Fabryka Marzeń”	Bielsko-Biała, pl. Fabryczny 1	40	44
			Świetlica „Kraina Narnii”	Bielsko-Biała, ul. Stanisława Reymonta 5	40	49
	Świetlica „Zakątek Uśmiechu”		Bielsko-Biała, ul. Ks. Piotra Skargi 4	40	40	

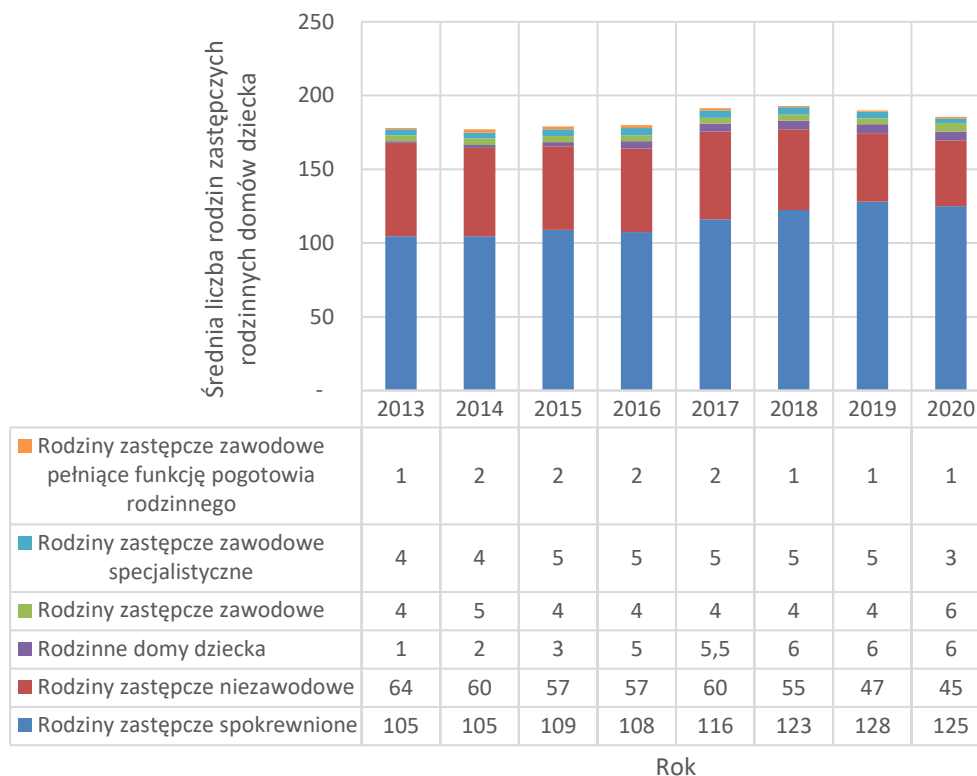
Podmiot prowadzący	Forma działalności	Nazwa Placówki Wsparcia Dziennego	Adres	Liczba miejsc	Liczba dzieci objętych opieką w ciągu roku
Charytatywne Stowarzyszenie Opiekuńczo - Wychowawcze "Ignis"	specjalistyczna	Świetlica Socjoterapeutyczna „Ignis”	Bielsko-Biała, ul. 11 Listopada 86	40	49
Towarzystwo Psychoprofilaktyczne oddz. Bielsko-Biała	opiekuńcza	„Ulica Kreatywna - Klub”	Bielsko-Biała, ul. Komorowicka 122	20	35
	opiekuńcza - prowadzona w formie pracy podwórkowej	„Ulica Kreatywna”	Bielsko-Biała, ul. Komorowicka 122	84	84
Ogółem				524	609

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.4.2. System pieczy zastępczej

Na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonuje system rodzinnej pieczy zastępczej, na który składają się rodziny zastępcze: spokrewnione, niezawodowe oraz zawodowe, pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zawodowe specjalistyczne oraz rodzinne domy dziecka. Szczegółowe zestawienie i średnią liczbę rodzin dla obszaru miasta za okres od 2013 do 2020 roku zawiera poniższy wykres. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny spokrewnione. W większości typów rodzin zastępczych dostrzegalna była tendencja spadkowa w zakresie ich liczby. Rosła natomiast w badanym okresie liczba rodzin spokrewnionych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.

Wykres nr 28 - Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

W ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej do 31 grudnia 2020 roku działał Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w skład, którego wchodziły następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

1. Pogotowie Opiekuńcze, które było placówką interwencyjną przeznaczoną dla 20 dzieci, przyjmowanych w sytuacjach kryzysowych, wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki;
2. Dom Dziecka przy ul. Lompy 9, będący placówką socjalizacyjną przeznaczoną dla 30 dzieci (dodatkowo 3 miejsca za zezwoleniem Wojewody);
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom”, ul. Cygańska 12, będąca placówką socjalizacyjną dla młodzieży przygotowującej się do samodzielnego życia, przeznaczona dla 12 wychowanków;
4. Dom Dziecka przy ul. Pocztovej 24, który był placówką socjalizacyjną z funkcją placówki interwencyjnej dla młodszych wychowanków, przeznaczoną dla 28 dzieci.

Od 1 stycznia 2021 roku na terenie miasta funkcjonują następujące placówki:

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 (POW nr 1) w Bielsku-Białej przy ul. Lompy 9/2, będąca placówką socjalizacyjno-interwencyjną, przeznaczona dla 14 dzieci;
2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 (POW nr 2) w Bielsku-Białej przy ul. Lompy 9/3, będąca placówką socjalizacyjno-interwencyjną, przeznaczona dla 14 dzieci;
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 (POW nr 3) w Bielsku-Białej przy ul. Pocztowej 24/1, będąca placówką socjalizacyjno-interwencyjną, przeznaczona dla 14 dzieci;
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 4 (POW nr 4) w Bielsku-Białej przy ul. Pocztowej 24/2, będąca placówką socjalizacyjno-interwencyjną, przeznaczona dla 10 dzieci;
5. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 5 „Słoneczny Dom” (POW nr 5) w Bielsku-Białej przy ul. Cygańskiej 12, będąca placówką socjalizacyjną dla młodzieży przygotowującej się do samodzielnego życia, przeznaczona dla 12 dzieci.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze zapewniają dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej w formie działań interwencyjnych oraz socjalizacyjnych całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne.

W placówkach przebywają dzieci skierowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej na podstawie postanowienia sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Poszczególne placówki, z uwagi na różnorodność działań, spełniają specyficzne zadania opiekuńczo-wychowawcze⁵⁴.

Analizując strukturę pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej, patrząc z perspektywy liczby dzieci należy stwierdzić, że najliczniej umieszczane były one w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Niespełna co drugie dziecko trafiało właśnie do tego typu rodzin na przestrzeni lat 2013-2020, najczęściej były to dzieci pomiędzy 7-17 rokiem życia.

Kolejną pod względem liczebności była grupa dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych niezawodowych. W tego typu rodzinach, na przestrzeni badanych lat, umieszczane było średnio więcej jak co piąte dziecko. Najczęściej występującą grupą wiekową były dzieci pomiędzy 14-17 rokiem życia.

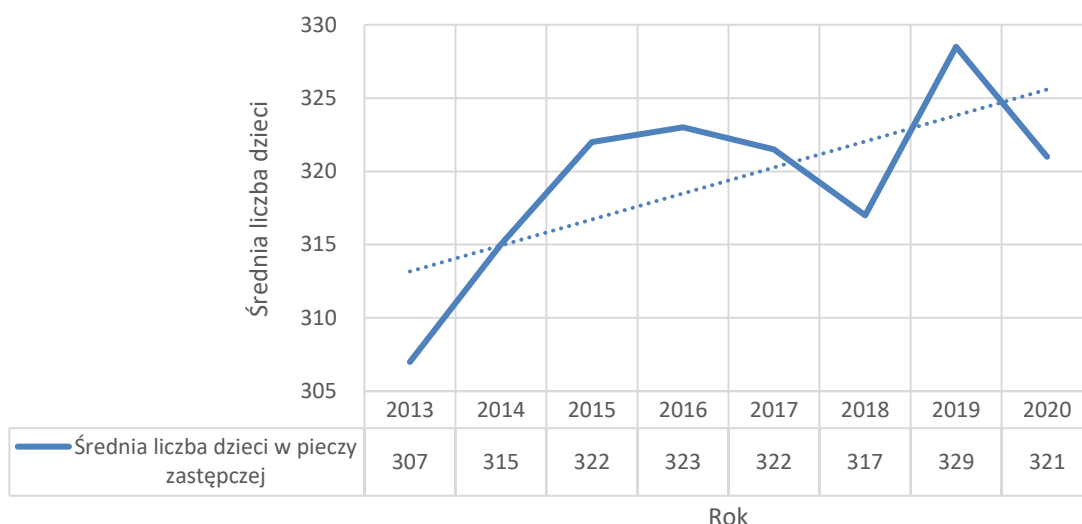
Na trzecim miejscu, pod względem liczby umieszczanych dzieci była forma instytucjonalnej pieczy zastępczej realizowana przez placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego. Statystycznie prawie jedno na pięć dzieci najczęściej w wieku 14-17 lat umieszczane było w tego typu placówkach na przestrzeni analizowanego okresu.

⁵⁴ Por. Program Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, Bielsko-Biała 2020 rok, s. 5-6.

Należy ponadto zauważyć, że w okresie od 2013 do 2020 roku średnia liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej zwiększyła się o 5% i końcem 2020 roku wyniosła 321 dzieci. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Wykres nr 29 - Średnia liczba dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej podyktowane jest najczęściej zewnętrznymi czynnikami społecznymi, które powodują, że rodziny biologiczne tracą okresowo lub na stałe swoje zdolności opiekuńcze i wychowawcze. Wśród głównych przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej w okresie od 2013 do 2020 roku należy wymienić: uzależnienia rodziców oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W pierwszym przypadku prawie co drugie dziecko umieszczane było w pieczy zastępczej, głównie za sprawą uzależnienia od alkoholu. Natomiast ponad jedno na trzy dzieci umieszczane było w pieczy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W dalszej kolejności należało wskazywać na: pólsieroctwo, pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa), przemoc w rodzinie, sieroctwo, niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców oraz długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców. Przypadki takie występowały z częstotliwością 2-5% w ciągu badanego okresu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 35 - Główne przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej
w latach 2013-2020

miasto Bielsko-Biała	
Przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej	Udział procentowy w całości
uzależnienia rodziców	41%
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34%
pólsieroctwo	5%
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	4%
przemoc w rodzinie	3%
sieroctwo	2%
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	2%
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	2%
inne	7%
Ogółem	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.4.3. Wydatki ponoszone przez Miasto Bielsko-Biała w ramach systemu pieczy zastępczej

Opisując wydatki ponoszone w ramach działania systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej można przede wszystkim wyróżnić trzy grupy podstawowe, którymi są:

- wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- wydatki na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Analiza rozkładu wyżej wymienionych wydatków została zaprezentowana w poniższych tabelach. Skala przyznawanych i wypłacanych świadczeń, w latach 2013-2020, jest wprost proporcjonalna do liczby rodzin i dzieci objętych systemem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gminy właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, zobowiązane są do współfinansowania wydatków w tym zakresie.

Tabela nr 36 - Liczba świadczeń ogółem w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej Miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Forma pieczy zastępczej	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba świadczeń - ogółem								
Świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka, z tego:								
Rodziny zastępcze spokrewnione	1 584	1 645	1 762	1 760	2 104	2 273	2 437	2 439
Rodziny zastępcze niezawodowe	1 073	1 054	980	924	1 075	1 170	1 063	921
Rodziny zastępcze zawodowe	327	458	502	558	465	447	441	498
Rodzinny dom dziecka	104	209	249	401	474	628	573	545
Rodziny pomocowe	-	10	11	15	12	32	32	22
Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:								
Rodziny zastępcze spokrewnione	541	562	537	459	344	301	224	207
Rodziny zastępcze niezawodowe	177	193	175	154	119	145	144	142
Rodziny zastępcze zawodowe	-	-	-	-	8	18	13	-
Rodzinny dom dziecka	-	11	2	11	15	6	25	37
Rodziny pomocowe	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Tabela nr 37 - Liczba świadczeń na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Forma pieczy zastępczej	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba świadczeń - ogółem								
Rodziny zastępcze spokrewnione	333	630	810	1 051	1 456	1 593	1 849	1 945
Rodziny zastępcze niezawodowe	124	221	249	394	498	623	605	512
Rodziny zastępcze zawodowe	97	180	472	515	447	439	521	692
Rodzinny dom dziecka	12	79	351	452	521	869	936	937
Rodziny pomocowe	-	12	14	23	18	36	41	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Tabela nr 38 - Wysokość rocznych wydatków na świadczenia w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej Miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Forma pieczy zastępczej	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki w złotych								
Rodziny zastępcze spokrewnione	968 784	989 877	1 111 759	1 115 354	1 305 226	1 429 136	1 553 972	1 553 967

Forma pieczy zastępczej	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych							
Rodziny zastępcze niezawodowe	945 204	915 944	896 166	856 722	970 455	1 093 855	1 047 974	896 894
Rodziny zastępcze zawodowe	239 457	370 893	407 743	488 553	431 748	416 245	395 478	471 125
Rodzinny dom dziecka	108 610	209 257	244 887	389 689	485 770	596 807	557 733	563 562
Rodziny pomocowe	-	6 738	5 400	4 587	4 010	8 740	11 497	8 797
Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:								
Rodziny zastępcze spokrewnione	309 056	315 393	279 752	250 313	184 070	163 422	144 607	131 415
Rodziny zastępcze niezawodowe	113 655	109 007	100 968	95 172	72 129	98 549	117 982	112 639
Rodziny zastępcze zawodowe	-	-	-	-	3 217	14 282	6 119	-
Rodzinny dom dziecka	-	6 624	1 000	7 500	7 000	7 991	23 600	24 733
Rodziny pomocowe	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Tabela nr 39 - Wysokość wydatków na opiekę i wychowanie dziecka współfinansowanych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Forma pieczy zastępczej	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych							
Rodziny zastępcze spokrewnione	31 600	93 830	161 684	224 468	306 286	405 630	485 110	519 116
Rodziny zastępcze niezawodowe	21 634	55 070	76 054	123 319	162 090	221 600	251 875	209 742
Rodziny zastępcze zawodowe	11 049	48 583	111 382	128 997	129 118	140 200	153 946	246 559

Forma pieczy zastępczej	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych							
Rodzinny dom dziecka	3 445	26 575	67 151	119 001	132 735	216 375	237 889	256 689
Rodziny pomocowe	-	864	1 117	2 291	1 766	3 842	4 194	2 815

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Tabela nr 40 - Wysokość wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze, z tego typu:	5 187 401	5 646 122	5 843 722	6 645 064	6 389 478	6 399 829	6 533 341	6 707 307
socjalizacyjnego	3 791 948	4 300 103	4 560 864	5 340 995	5 192 813	5 105 967	5 240 399	5 320 414
interwencyjnego	1 395 453	1 296 621	1 282 858	1 304 069	1 196 665	1 293 862	1 292 942	1 386 893
specjalistyczno-terapeutycznego	-	49 398	-	-	-	-	-	-
Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego na:	194 552	167 098	190 533	172 926	213 562	179 926	143 036	148 791
kontynuowanie nauki	110 410	116 520	120 533	126 776	141 752	146 578	117 561	103 530
usamodzielnienie	64 658	43 078	49 000	35 650	53 810	22 617	19 167	29 491
zagospodarowanie	19 484	7 500	21 000	10 500	18 000	10 731	6 308	15 770

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Tabela nr 41 - Wysokość średnich miesięcznych wydatków ponoszonych przez gminy na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych							
Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, poniesionych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej	379 665	579 610	885 893	1 106 602	1 172 916	1 216 483	1 527 267	1 489 147

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

3.5. System pomocy społecznej Bielska-Białej w ujęciu instytucjonalnym

Analiza struktury jednostek organizacyjnych na terenie miasta Bielska-Białej wskazuje, że jest ona adekwatna do aktualnych potrzeb. Funkcjonujące na terenie miasta podmioty, świadczące usługi w obszarach: pomocy społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej, tworzą spójny system oparcia dla jego mieszkańców. Szczegółowe zestawienie jednostek prowadzonych, zleczanych bądź dofinansowywanych przez Miasto Bielsko-Biała zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 42 - Jednostki prowadzone, zlecane lub dofinansowane przez Miasto Bielsko-Biała wg stanu na koniec 2020 roku⁵⁵

Typ jednostki	Organ prowadzący	Nazwa jednostki	Adres	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających w ciągu roku
dom pomocy społecznej	Miasto Bielsko-Biała	Dom Pomocy Społecznej „Dom Nauczyciela”	Bielsko-Biała, ul. Pocztowa 14a	92	269
		Dom Pomocy Społecznej dla Osób Starszych	Bielsko-Biała, ul. Żywiecka 15	57	
		Dom Pomocy Społecznej dla Przewlekłe Chorych	Bielsko-Biała, ul. Olimpijska 11	48	
		Dom Pomocy Społecznej „Hospicjum”	Bielsko-Biała, Al. Armii Krajowej 181	25	
klub samopomocy	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach ŚDS „Podkowa”)	Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi „Milusińscy”	Bielsko-Biała, ul. Milusińskich 6	25	35
ośrodek wsparcia dla osób starszych	Klub Inteligencji Katolickiej w Bielsku-Białej - na zlecenia Miasta Bielska-Białej	Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Osób Starszych	Bielsko-Biała, ul. Grzybowa 8	25	25
	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach MOPS)	Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych	Bielsko-Biała, ul. Sternicza 8a	40	44

⁵⁵ Placówki wsparcia dziennego oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze zostały szczegółowo opisane w rozdziałach poświęconym systemom wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Typ jednostki	Organ prowadzący	Nazwa jednostki	Adres	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających w ciągu roku
		Dzienny Dom Senior+	Bielsko-Biała, ul. Partyzantów 62	30	42
		Klub Samopomocy „Klub Seniora”	Bielsko-Biała, ul. Komorowicka 336d	50	49
		Klub Samopomocy „Przystań”	Bielsko-Biała, ul. Piastowska 86	50	50
		Klub Senior+	Bielsko-Biała, ul. Jesionowa 13	30	36
			Bielsko-Biała, ul. Jutrzenki 20	30	32
		Willa Animacji Międzypokoleniowej „SIXT Wam” - Strefa dla Seniorów	Bielsko-Biała, ul. Adama Mickiewicza 24	20	25
ŚDS typu A	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach ŚDS „Podkowa”)	Środowiskowy Dom Samopomocy „Podkowa”	Bielsko-Biała, ul. Hugona Kołłątaja 8	42	48
ŚDS typu B	Powiat Bielski - przy dofinansowaniu Miasta Bielska-Białej	„Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku-Białej	Bielsko-Biała, ul. Jana Sobieskiego 158	52	53
ŚDS typu C	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach ŚDS „Podkowa”)	Środowiskowy Dom Samopomocy „Podkowa”	Bielsko-Biała, ul. Piastowska 64	20	32
warsztaty terapii zajęciowej	Powiat Bielski - przy dofinansowaniu Miasta Bielska-Białej	Bielskie Centrum Psychiatrii - Olszówka	Bielsko-Biała, ul. Olszówka 102	22	22
	Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” - przy dofinansowaniu Miasta Bielska-Białej	Warsztaty Terapii Zajęciowej	Bielsko-Biała, ul. Stefanii Sempołowskiej 13	30	30

Typ jednostki	Organ prowadzący	Nazwa jednostki	Adres	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających w ciągu roku
	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie PORT - przy dofinansowaniu Miasta Bielska-Białej	Warsztaty Terapii Zajęciowej	Bielsko-Biała, ul. prof. dr. Mieczysława Michałowicza 12	50	50
mieszkania chronione	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach MOPS)	Mieszkanie chronione treningowe - 4 mieszk.	wiele lokalizacji	24	29
		Mieszkanie chronione wspierane - 3 mieszk.	wiele lokalizacji	15	
	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach ŚDS „Podkowa”)	Środowiskowy Dom Samopomocy „Podkowa”	dwie lokalizacje	4 5	8
ośrodek interwencji kryzysowej	Miasto Bielsko-Biała	Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Bielsko-Biała, ul. Piękna 2	22 miejsca hostelowe termin pobytu do trzech miesięcy	1 968
placówki dla osób bezdomnych	Miasto Bielsko-Biała (w strukturach MOPS)	Miejsca przejściowej izolacji i dodatkowe miejsca noclegowe dla osób bezdomnych	Bielsko-Biała, ul. Filarowa 50	35	307
		Noclegownia	Bielsko-Biała, ul. Krakowska 2a	50	
		Schronisko dla Osób Bezdomnych	Bielsko-Biała, ul. Stefanki 7	55	
		Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi	Bielsko-Biała, ul. Stefanki 7	15	

Typ jednostki	Organ prowadzący	Nazwa jednostki	Adres	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających w ciągu roku
izba wytrzeźwień	Miasto Bielsko-Biała	Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym	Bielsko-Biała, ul. Karola Miarki 11	38 łóżek	5 370 ⁵⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM w Bielsku-Białej

W obszarze opieki nad dzieckiem w wieku do 3 lat na terenie miasta Bielska-Białej według stanu na koniec 2020 roku funkcjonowały niepubliczne podmioty prowadzące:

- 24 żłobki, dysponujące 529 miejscami,
- 4 kluby dziecięce, dysponujące 65 miejscami,
- 1 dzienny opiekun, dysponujący 5 miejscami.

Ponadto poddano analizie skalę nadwyżki liczby osób korzystających w stosunku do liczby miejsc w DPS na terenie miasta w latach 2013-2020. Na podstawie zgromadzonych danych należy stwierdzić, że nadwyżka ta w poszczególnych latach oscylowała wokół średniej 26% w stosunku do liczby miejsc. Jednocześnie w badanym okresie zarysowuje się tendencja spadkowa w zakresie występującej nadwyżki osób korzystających z DPS w stosunku do liczby dostępnych w nich miejsc. Natomiast biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców miasta przebywających w DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych, które są prowadzone przez inne powiaty, należy uznać, że istnieje konieczność rozbudowy sieci jednostek całodobowej opieki adresowanej do tej grupy osób niepełnosprawnych. W okresie do 2013 do 2020 roku liczba osób przewlekle psychicznie chorych, przebywających w DPS poza Bielskiem-Białą zwiększyła się o jedną trzecią, co została zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 43 - Osoby przebywające, skierowane, umieszczone i oczekujące na przyjęcie w latach 2013-2020 do domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych prowadzonych przez inne powiaty

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkańcy miasta przebywający w DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych prowadzonych przez inne powiaty	67	65	73	78	80	82	84	88
Mieszkańcy miasta skierowani do DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych prowadzonych przez inne powiaty	9	6	13	10	8	13	9	12

⁵⁶ Wskazana wielkość opisuje liczbę pobyków osób z terenu Bielska-Białej oraz z innych gmin, które zawarły umowę z Miastem Bielskiem-Białą na korzystanie z usług Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym. Z uwagi na możliwość kilkukrotnego pobytu w ciągu roku przez tą samą osobę, liczba pobyków nie jest równa liczbie osób. Podana wielkość zawiera 1.832 pobyków, z których w 2020 roku skorzystali mieszkańcy Bielska-Białej.

Wyszczególnienie	Rok							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkańcy miasta umieszczeni w DPS dla osób przewlekłe psychicznie chorych prowadzonych przez inne powiaty	10	5	13	10	7	10	6	9
Mieszkańcy miasta oczekujący na przyjęcie do DPS dla osób przewlekłe psychicznie chorych prowadzonych przez inne powiaty	2	4	8	2	3	6	6	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Analizując natomiast zasoby Miasta Bielska-Białej w obszarze funkcjonowania dziennych domów pomocy, należy zauważyć, że od 2018 roku nadwyżka osób korzystających w stosunku do liczby miejsc w tego typu placówkach wyniosła średnio 20%. Jednakże biorąc pod uwagę charakter funkcjonowania tego typu jednostek, w chwili obecnej należy przyjąć, że poziom nadwyżki osób korzystających w stosunku do liczby miejsc znajduje się w granicach zapewniających pełne wykorzystanie potencjału obydwóch domów. Obłożenie tych podmiotów wymaga stałego monitoringu i reagowania na zmieniające się potrzeby, zwłaszcza biorąc pod uwagę zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Ponadto dostrzegalna jest potrzeba zapewnienia, na terenach gmin sąsiadujących, miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych czy pielęgnacyjno-opiekuńczych, co pozwoliłoby na odciążenie struktur funkcjonujących na terenie miasta Bielska-Białej.

Identyfikowana jest również potrzeba uruchomienia środowiskowych domów samopomocy typu A (dla osób z zaburzeniami psychicznymi) oraz typu B (dla osób z niepełnosprawnością intelektualną) w ilości miejsc odpowiednio: 20 - typ A i 15 - typ B.

Równie istotnym jest uruchomienie na terenie Bielska-Białej nowych warsztatów terapii zajęciowej, w których mogłaby być realizowana rehabilitacja społeczna dla 30 mieszkańców miasta.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zauważalna jest potrzeba uruchomienia ogrzewalni, zapewniającej tymczasowe schronienie osobom bezdomnym. Umożliwiłaby ona interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych w co najmniej w miejsca siedzące. Szacunkowe potrzeby w tym zakresie wskazują na konieczność zapewnienia jednorazowo nie więcej niż 15 miejsc dla kobiet i mężczyzn.

Koniecznym jest również uruchomienie kolejnego Klubu Seniora. Niniejsza potrzeba jest wynikiem zwiększającej się liczby osób starszych zamieszkujących teren miasta Bielska-Białej. Szacowane zapotrzebowania na tego rodzaju ofertę wsparcia wynosi 30 miejsc.

W ramach diagnozy instytucji działających w obszarze systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia, poddano również analizie potrzeby w zakresie wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zebrane dane wskazują, że na przestrzeni lat 2013-2020, udzielono takiej pomocy w następującym wymiarze:

- 2013 r. - 49 (16 osób dorosłych i 33 dzieci);
- 2014 r. - 35 (12 osób dorosłych i 23 dzieci);
- 2015 r. - 45 (15 osób dorosłych i 30 dzieci);
- 2016 r. - 10 (4 osoby dorosłe i 6 dzieci);

- 2017 r. - 15 (6 osób dorosłych i 9 dzieci);
- 2018 r. - 17 (7 osób dorosłych i 10 dzieci);
- 2019 r. - 19 (8 osoby dorosłe i 11 dzieci);
- 2020 r. - 22 (11 osób dorosłych i 11 dzieci).

W okresie od 01.01.2013 r. do 30.09.2019 r. matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży niezamieszkujące w lokalach mieszkalnych z zasobów gminy i posiadające zameldowanie stałe na terenie miasta Bielska-Białej były kierowane do schroniska przy ul. Stefanki 7 w Bielsku-Białej lub do mieszkań chronionych. W placówkach tych przebywały do czasu uzyskania lokalu z zasobów miasta lub do czasu wynajęcia mieszkania na wolnym rynku. W dniu 27 września 2019 r. Miasto Bielsko-Biała - MOPS zawarło umowę z Caritas Diecezji Bielsko-Żywieckiej, obowiązującą od 1 października 2019 r. do 30 września 2021 r. Przedmiotem niniejszej umowy jest zapewnienie całodobowego schronienia w domu dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży dla 3 osób dorosłych i 6 dzieci. Aneks z 10 listopada 2020 r. wprowadzono zmiany do niniejszej umowy, w wyniku których w okresie zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii liczba osób dorosłych i dzieci może ulec zwiększeniu. Obecnie wszystkie matki z dziećmi i kobiety w ciąży wymagające tej formy wsparcia mają zapewnione schronienie.

3.6. Wnioski z diagnozy czynników społeczno-ekonomicznych

1. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa miasta Bielska-Białej w kolejnych latach będzie generował dla systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia szereg dodatkowych wymagań. Konieczny będzie rozwój struktury instytucjonalnej oraz systemowej, która zapewni osobom w wieku powyżej 60 roku życia warunki do: odpowiedniej ochrony zdrowia, rehabilitacji, opieki i integracji. Należy jednocześnie pamiętać, że procesowi starzenia się społeczeństwa Bielska-Białej towarzyszy zjawisko „[...] wyludnianie się centrów miasta [...]”⁵⁷. Pojawia się zatem konieczność uwzględnienia tego czynnika przy zmianie lub konstruowaniu infrastruktury adresowanej do grupy seniorów.
2. Pomimo spadającej stopy bezrobocia rośnie udział osób bezrobotnych w wieku 35-44 lat. Ponadto w grupie osób bezrobotnych w wieku 55-64 lat w okresie 2013-2020 roku, średniorocznie prawie co druga osoba była długotrwale bezrobotna. Grupa ta wymaga szczególnego zainteresowania ze strony instytucji rynku pracy i konieczne są działania ukierunkowane na ich aktywizację zawodową. Ponadto rekomenduje się: „kształtowanie inkluzywnego rynku pracy, podejmowanie działań na rzecz dostosowania programów nauczania do potrzeb bielskich pracodawców oraz inicjowanie powstawania podmiotów, których celem jest reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie”⁵⁸.
3. W badanym okresie, wśród osób korzystających z pomocy społecznej, utrzymywała się na znaczących poziomach liczba rodzin i osób w rodzinach doświadczających zjawiska długotrwałej lub ciężkiej choroby. Może to rodzić konieczność rozbudowy struktury

⁵⁷ Opracowanie Zintegrowanej Diagnozy dla Miasta Bielska-Białej, Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, op. cit., s. 34.

⁵⁸ Ibidem, s. 51.

zakładów opieki dla osób przewlekle chorych również w gminach ościennych, dzięki czemu możliwe byłoby osiągnięcie spodziewanych rezultatów przy jednoczesnym zmniejszeniu obciążenia miasta Bielska-Białej.

4. Dodatkowo należy zauważyć, że pomimo zmniejszającej się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na zjawisko niepełnosprawności, utrzymywała się na istotnie wysokim poziomie ich liczba na terenie miasta w latach 2013-2020. W związku z tym konieczna będzie rozbudowa sieci wsparcia instytucjonalnego dla osób z niepełnosprawnościami, oferującej różne formy rehabilitacji dostosowanej do rodzajów niepełnosprawności m.in: środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej. Konieczne będą ponadto działania ukierunkowane na dalszą likwidację barier utrudniających codzienne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. Jak również należy zwrócić uwagę na rozbudowę sieci asystentury osób niepełnosprawnych.
5. Wśród głównych przyczyn trudnej sytuacji życiowej mieszkańców miasta, korzystających z pomocy społecznej, występowało ubóstwo. Jego skala w latach 2013-2020 uległa zmniejszeniu. Jednak biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa, któremu będzie towarzyszyć ograniczanie wysokości dochodów rozporządzalnych seniorów, należy uwzględnić zwiększony poziom pomocy adresowanej do tej grupy z uwagi na ubóstwo. „Duży wkład w działania na rzecz seniorów mają organizacje pożytku publicznego, które w ramach dostępnych środków, podejmują szereg działań edukacyjnych, pomocowych, służących integracji osób starszych; należy jednak pamiętać, że nie zastąpią one działań samorządu, a mogą jedynie wspierać i uzupełniać ofertę adresowaną do osób w podeszłym wieku”⁵⁹.
6. Konieczne jest uruchomienie ogrzewalni na terenie miasta Bielska-Białej, która zapewni tymczasowe schronienie osobom bezdomnym. Umożliwiłaby ona interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych w co najmniej w miejsca siedzące.
7. Należy rozbudowywać lokalny program profilaktyki uzależnień, adresowany do szerokiego grona mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży szkolnej i rodziców. Realizacja jego w warstwie informacyjno-edukacyjnej powinna przebiegać przy zaangażowaniu podmiotów działających w obszarach: edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa. Istotne jest również włączanie partnerów społecznych (organizacji pozarządowych), których działalność statutowa ukierunkowana jest na profilaktykę uzależnień.
8. W obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Bielska-Białej konieczne jest rozwinięcie systemu porad specjalistycznych: prawnych i psychologicznych. Istotnym jest również poszerzenie działań terapeutycznych (grupowych) adresowanych do osób doznających przemocy w rodzinie, jak również do stosujących przemoc. Powinna zostać rozbudowana baza mieszkaniowa, która dawałaby wsparcie osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych.
9. Należy zwrócić uwagę, że wśród głównych przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej były: uzależnienie rodziców (głównie od alkoholu) oraz bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych. Pomimo, że zjawisko alkoholizmu nie przyjmuje szczególnie dużych rozmiarów na terenie miasta Bielska-Białej, rodzi się

⁵⁹ Opracowanie Zintegrowanej Diagnozy dla Miasta Bielska-Białej, Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, op. cit., s. 96.

- konieczność podejmowania intensywniejszych działań w kierunku profilaktyki uzależnień. Istotną jest również praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo.
10. Koniecznym jest zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej dla dzieci na wszystkich szczeblach edukacji, szczególnie potrzeba ta potęgowana jest przez ograniczenia kontaktów grupy rówieśniczej powodowane nauczaniem zdalnym w okresie pandemii wirusa SARS-CoV-2.
  11. Zidentyfikowana została niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech, przystępnych cenowo⁶⁰.
  12. „Istnieje potrzeba poszerzenia liczby przedszkoli blisko miejsca zamieszkania, w szczególności na nowych osiedlach”⁶¹.
  13. „W kontekście słabnącego zainteresowania kontynuowaniem nauki w bielskich szkołach wyższych konieczne jest nawiązanie bliskiej współpracy między szkołami średnimi, uczelniami oraz przedsiębiorcami, celem dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy”⁶².
  14. „Niezbędne jest zwiększenie dostępności bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach (np. kółka zainteresowań), półkolonii oraz możliwości zapewnienia opieki dzieciom w trakcie wakacji oraz ferii”⁶³.

4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych Bielska-Białej na lata 2021-2030

Przeprowadzona diagnoza społeczno-ekonomiczna dla miasta Bielska-Białej wskazała obszary społeczne, w których należy w ciągu najbliższych lat spodziewać się wzrostów skali ich występowania i problemów im towarzyszących. Prognoza obejmuje również obszary, gdzie nie odnotowywany będzie ich wzrost, jednak pozostawać one będą na istotnie wysokim poziomie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa sytuacja taka może wystąpić w następujących obszarach:

- wzrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu niepełnosprawności,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie ubóstwa wśród mieszkańców miasta,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie bezrobocia w grupie wiekowej pomiędzy 35-44 rokiem życia, przy spadającej jego stopie w pozostałych grupach,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wśród mieszkańców miasta,

⁶⁰ Opracowanie Zintegrowanej Diagnozy dla Miasta Bielska-Białej, Etap III. Diagnoza sytuacji społecznej w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, op. cit., s. 115.

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem.

- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu uzależnień, szczególnie od alkoholu, wśród mieszkańców miasta,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa.

Dla wskazanych powyżej problemów społecznych wykonana została prognoza ich dalszych zmian z uwzględnieniem tempa i skali występowania. Prognozę wykonano na okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku. W zależności od rozkładu danych w poszczególnych obszarach, przy prognozowaniu użyto funkcji matematycznych, które wykazywały najbardziej zbliżony przebieg i dopasowanie do danych historycznych.

4.1. Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia

Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej miasta Bielska-Białej wskazuje jednoznacznie na występowanie silnego trendu wzrostowego w zakresie liczby mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia. Powiększający się udział tej grupy wiekowej w populacji mieszkańców, będzie na przestrzeni kolejnych lat wymagać podejmowania działań ukierunkowanych na zabezpieczenie potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Istotnym będzie tworzenie sieci środowiskowego wsparcia dziennego dla osób starszych, jak również opieki całodobowej z uwzględnieniem estymowanej liczby mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia. W stosunku do końca 2020 roku spodziewany przyrost liczby mieszkańców w analizowanej grupie wiekowej osiągnie poziom w przedziale 0,5-11%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

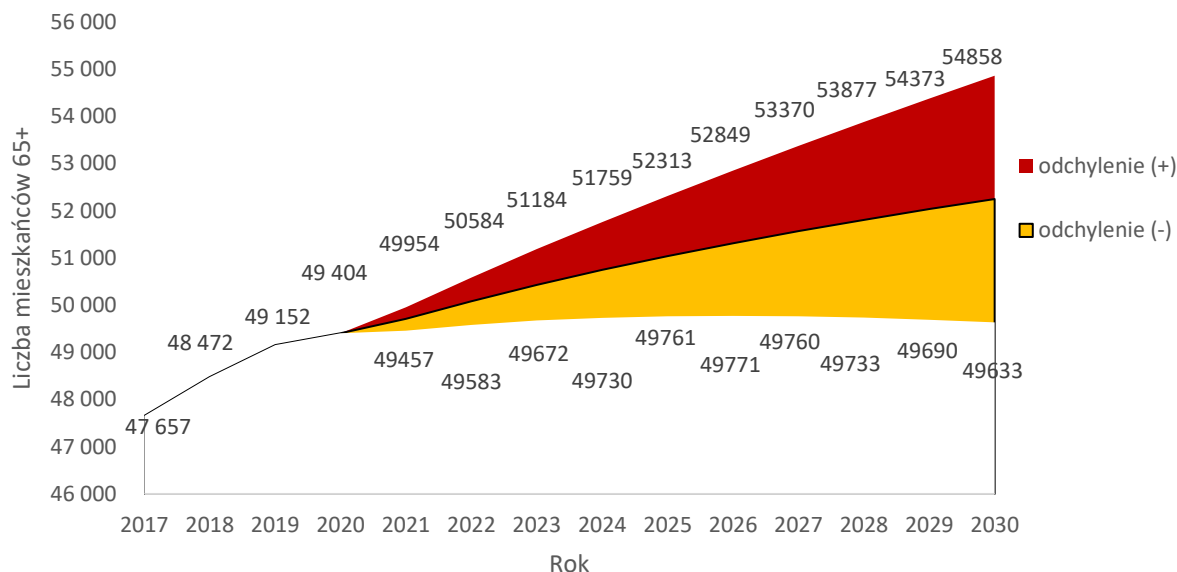
Tabela nr 44 - Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 60 lat i więcej dla Bielska-Białej na okres 2020 – 2030 roku

obszar	liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej													
					prognoza									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
miasto Bielsko-Biała	47 657	48 472	49 152	49 404	49 706	50 084	50 428	50 744	51 037	51 310	51 565	51 805	52 031	52 246

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prezentacja graficzna prognozowanych zmian liczby mieszkańców w wieku 60+ dla miasta Bielska-Białej na przestrzeni lat 2020-2030 została pokazana na poniższym wykresie.

Wykres nr 30 - Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 60 lat i więcej dla Bielska-Białej na okres 2020 – 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2. Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą

Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby, wśród klientów pomocy społecznej, jest pierwszym w kolejności pod względem częstotliwości jego występowania. Analiza danych zastanych wskazuje, że na terenie miasta w ciągu najbliższych lat należy spodziewać się spadku liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Skala zmian będzie miała umiarkowany charakter, dlatego też należy być przygotowanym w kolejnych latach na wydatkowanie środków i angażowanie zasobów sektora pomocy społecznej i ochrony zdrowia na niezmiennych lub nawet wyższych poziomach. Podkreślić bowiem należy, że prognozy demograficzne jednoznacznie wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Natomiast wraz ze zwiększającą się długością życia mieszkańców zjawisko występowania długotrwałych i ciężkich chorób, pomimo postępów medycyny, może być odczuwalne. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

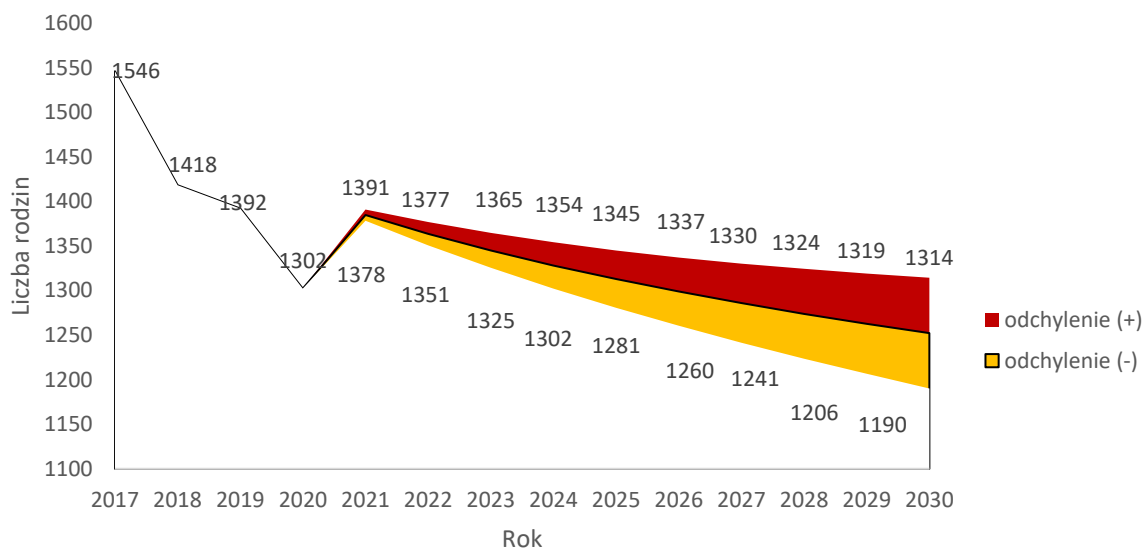
Tabela nr 45 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA													
					prognoza									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
miasto Bielsko-Biała	1 546	1 418	1 392	1 302	1 385	1 364	1 345	1 328	1 313	1 299	1 286	1 274	1 263	1 252

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Ujęcie graficzne prognozy problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby dla obszaru miasta na lata 2021-2030 zostało zaprezentowane na poniższym wykresie. Widać zarysowujący się trend spadkowy dla prognozowanej liczby rodzin dotkniętych tym problemem. Należy jednak stwierdzić, że z pewnością zjawisko to będzie generowało w następnych latach obciążenie dla systemów pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia.

Wykres nr 31 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

4.3. Prognoza zmian związanych z niepełnosprawnością

Kolejnym zagadnieniem, które zostało ujęte w katalogu obszarów podlegających prognozie jest zjawisko niepełnosprawności. Z racji swojej natury jest ono niemożliwe do wyeliminowania, jednak dostępny wachlarz środków stwarza bardzo duże możliwości do łagodzenia jego skutków. Wśród klientów pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej niepełnosprawność należy do grupy zjawisk najliczniej występujących oraz wymagających szczególnej uwagi ze strony zarówno systemu pomocy społecznej, jak i ochrony zdrowia. Należy jednak zwrócić uwagę, że estymowane wartości zapowiadają w kolejnych latach spadek liczby osób wnioskujących o orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

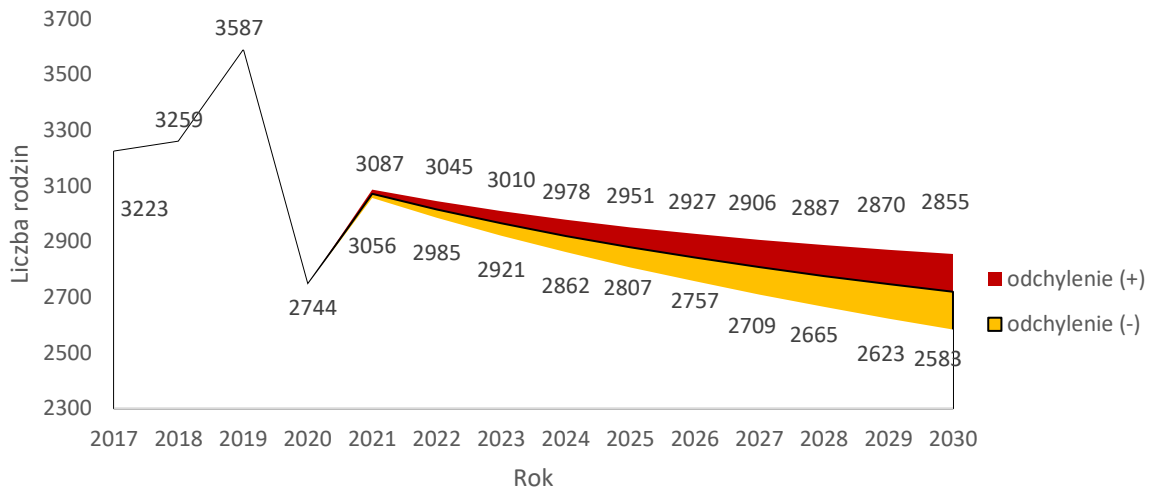
Tabela nr 46 - Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

obszar	Liczba osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności													
					prognoza									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
miasto Bielsko-Biała	3 223	3 259	3 587	2 744	3 072	3 015	2 965	2 920	2 879	2 842	2 808	2 776	2 746	2 719

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Estymacja danych dla okresu 2021-2030 na terenie miasta została pokazana na poniższym wykresie. Prognozowana liczba osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności najprawdopodobniej będzie maleć. Proces ten będzie przebiegał w umiarkowanym tempie.

Wykres nr 32 - Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

4.4. Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem

Problem ubóstwa wśród klientów pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej należy do grupy najczęściej identyfikowanych przez pracowników MOPS. Pomimo, że wykazuje on z roku na rok tendencję spadkową, to wymaga szczególnej uwagi i zastosowania odpowiednich działań. Przygotowana estymacja liczby rodzin otrzymujących wsparcie z powodu ubóstwa dla lat 2021-2030 wskazuje, że przy utrzymaniu dotychczasowych działań można spodziewać się spadku na poziomie 23-30% liczby rodzin dotkniętych tym problemem, w stosunku do 2020 roku. Jednym z czynników wpływających na redukcję skali ubóstwa w mieście jest najprawdopodobniej spadająca stopa bezrobocia i rosnącą kwota minimalnego miesięcznego wynagrodzenia. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

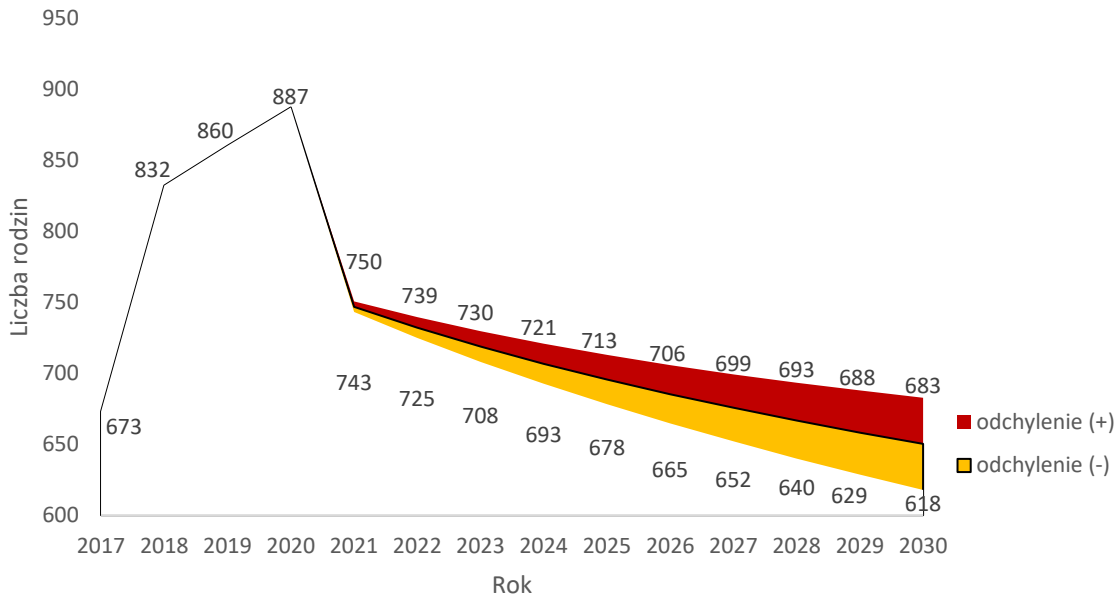
Tabela nr 47 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM UBÓSTWO													
					prognoza									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
miasto Bielsko-Biała	673	832	860	887	747	732	719	707	696	685	676	667	658	650

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Ujęcie graficzne prognozy liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej zostało pokazane na poniższym wykresie.

Wykres nr 33 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

4.5. Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia

Kolejnym czynnikiem determinującym konieczność podejmowania działań zapobiegawczych jest utrzymujący się duży udział osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia w ogólnej liczbie bezrobotnych. Wobec powyższego koniecznym jest koncentrowanie działań, w obszarze rynku pracy, ukierunkowanych na tę grupę wiekową w celu aktywizacji zawodowej tychże osób. Estymacja liczby osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia wykonana dla lat 2021-2030 pokazuje, że nie można się spodziewać znacznej poprawy sytuacji na rynku pracy dla osób należących do opisywanej grupy wiekowej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

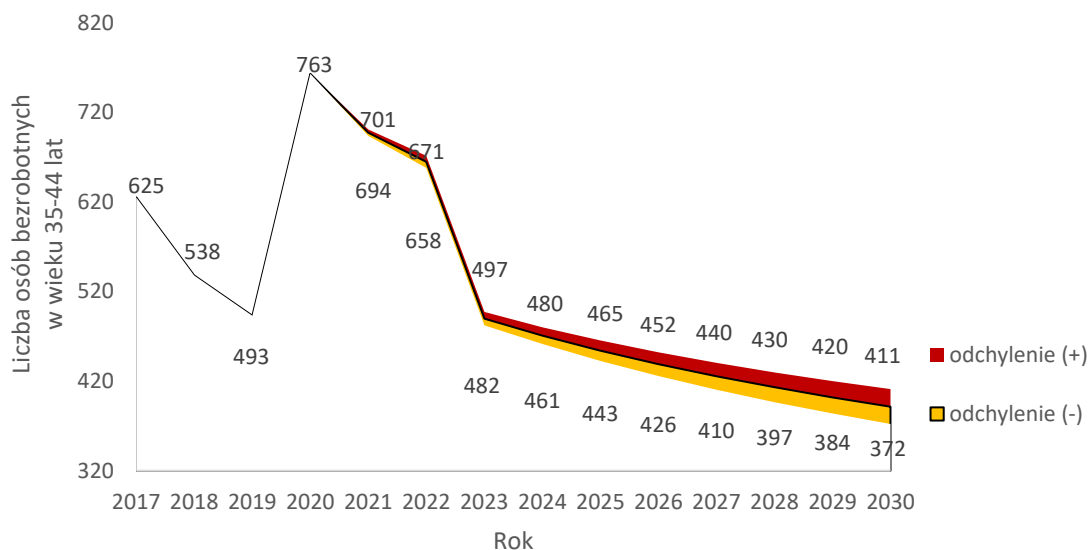
Tabela nr 48 - Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

bezrobotni w wieku	miasto Bielsko-Biała													
	Rok													
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
					prognoza									
	liczba osób													
35-44 lat	625	538	493	763	697	665	490	471	454	439	425	413	402	392

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane w wartościach bezwzględnych wskazują na występowanie trendu spadkowego w zakresie liczby osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia. Należy jednak pamiętać, że udział tej grupy bezrobotnych w ogólnej ich liczbie nieustannie rósł. Biorąc pod uwagę znaczenie skutków towarzyszących bezrobociu wśród mieszkańców miasta w tej grupie wiekowej, należy podjąć szereg działań aktywizacyjnych, które będą im adresowane. Prognozę omawianego zjawiska w ujęciu graficznym zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres nr 34 - Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.6. Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Kwestią, która wymaga zaprojektowania odpowiednich działań jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Należy przypomnieć, że problem ten jest identyfikowany jako piąty najczęściej występujący powód korzystania z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej. Ogólna ocena tego zjawiska i prognozowanych jego wielkości skłania do przyjęcia wniosku, że intensywność występowania powinna z roku na rok maleć. Potwierdzają to dane zawarte w poniższej tabeli. Tempo zmniejszania się tego problemu i zjawisk mu towarzyszących szacowane jest na 9-18% liczby rodzin dotkniętych bezradnością w latach 2020-2030 roku.

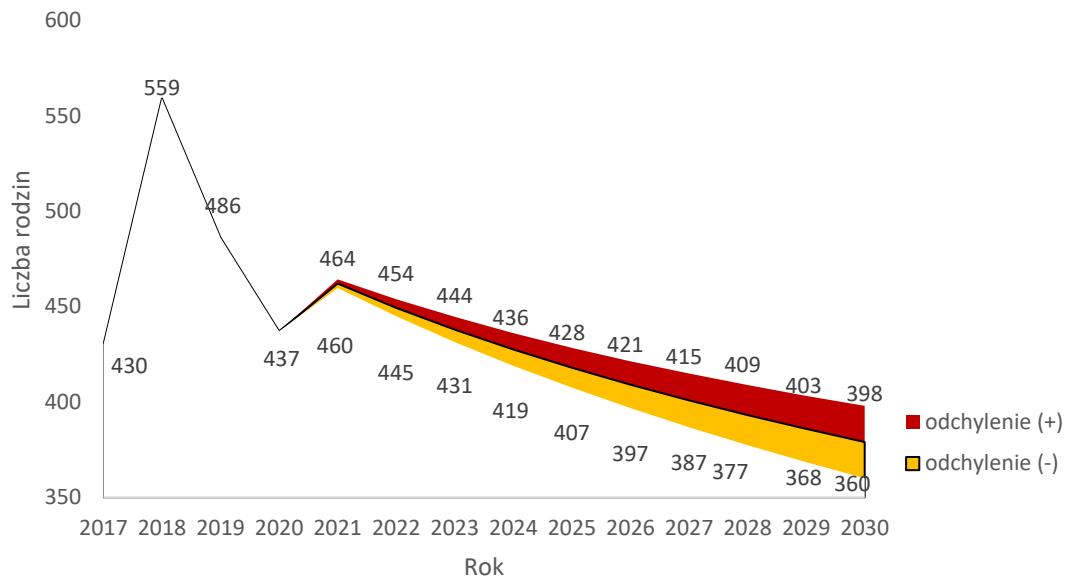
Tabela nr 49 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO													
					prognoza									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
miasto Bielsko- Biała	430	559	486	437	462	449	438	427	418	409	401	393	386	379

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Analizując zagadnienie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z perspektywy liczby klientów pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej widać wyraźną tendencję spadkową, co zostało ukazane na poniższym wykresie.

Wykres nr 35 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

4.7. Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z alkoholizmem

Wnioski płynące z wykonanej diagnozy problemów społecznych wskazują, że wymagającym wsparcia ze strony systemu pomocy społecznej w nadchodzących latach będą rodziny dotknięte alkoholizmem. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Estymacja pokazuje, że w 2030 roku na terenie Bielska-Białej liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu będzie się mieścić w przedziale 265-293, co wskazuje na spadek liczby rodzin doświadczających tego problemu. W stosunku do 2020 roku zmiana ta może przyjąć wartość od (-13%) do (-22%).

W związku z powyższym uzasadniony jest wniosek, że można oczekiwać w przeciągu następnych lat umiarkowanego spadku liczby rodzin otrzymujących wsparcie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. Należy również pamiętać, że problem uzależnień rodziców jest najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na terenie Bielska-Białej.

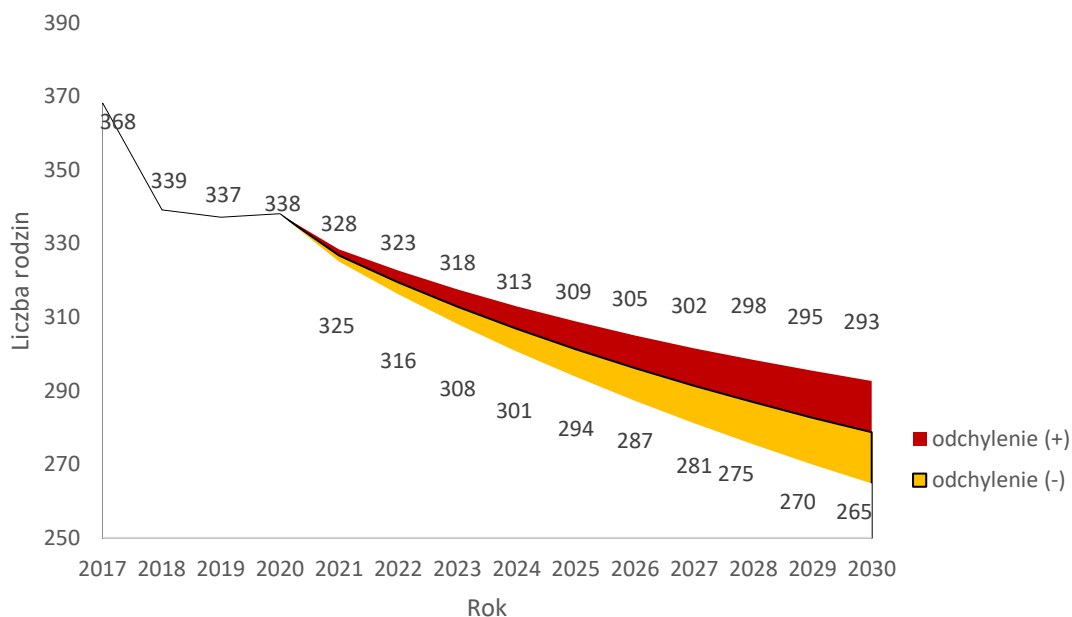
Tabela nr 50 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM																	
					ALKOHOLIZM													
	2017	2018	2019	2020	prognoza													
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030								
miasto Bielsko-Biała	368	339	337	338	327	319	313	307	301	296	291	287	283	279				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Graficzne ujęcie zmian w omawianym obszarze na terenie miasta w latach 2021-2030 zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres nr 36 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

4.8. Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa

Wnioski płynące z wykonanej diagnozy problemów społecznych wskazują, że kolejnym obszarem wymagającym intensywnego wsparcia ze strony systemu pomocy społecznej w nadchodzących latach będą rodziny wykazujące potrzebę ochrony macierzyństwa. Analiza wykazała, że problem ten znajduje się na ósmym miejscu, pod względem liczby rodzin wykazujących deficyty w tym obszarze. Estymacja wskazuje, że w 2030 roku na terenie miasta liczba rodzin odczuwających potrzebę ochrony macierzyństwa będzie się mieścić w przedziale 153 - 169. Przewidywana jest poprawa w tym obszarze, ponieważ w stosunku do 2020 roku oznacza to zmianę na poziomie od 1% do -9%. Jednakże biorąc pod uwagę stosunkowo dużą częstotliwość występowania problemów towarzyszących ochronie macierzyństwa, należy wykorzystywać dostępne środki i działania przeciwdziałające niekorzystnym skutkom ich występowania. Szczegółowe dane opisujące liczbę rodzin wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2021-2030 zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 51 - Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

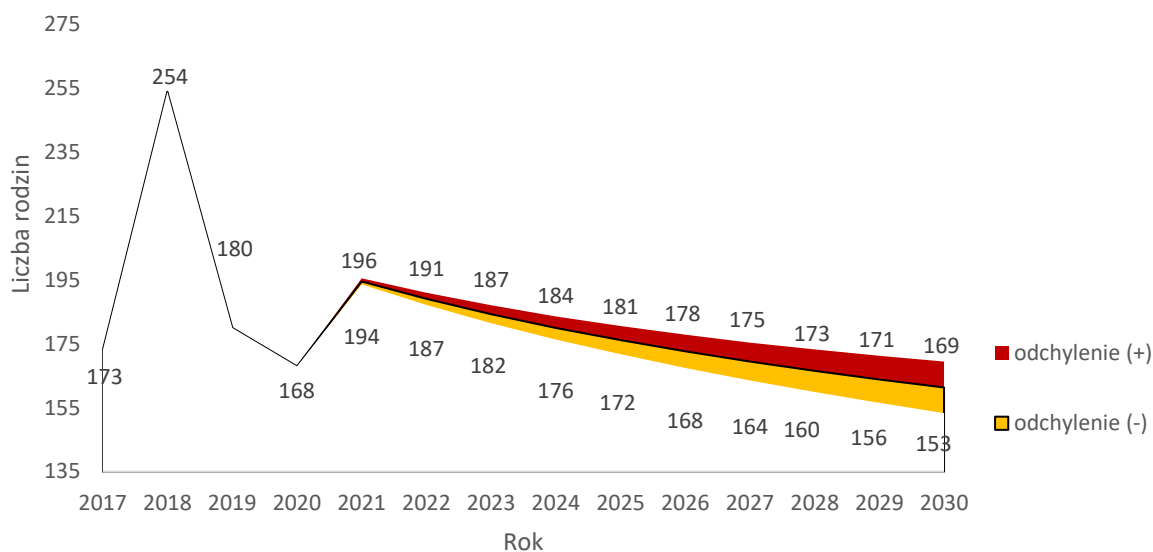
obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM													
	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA													
					prognoza									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Miasto Bielsko-Biała	173	254	180	168	195	189	184	180	176	173	170	167	164	161

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Graficzne ujęcie zmian w obszarze potrzeb ochrony macierzyństwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030 zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres nr 37 - Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

4.9. Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę czynników społeczno-ekonomicznych w połączeniu z prognozą głównych problemów społecznych zidentyfikowanych w Bielsku-Białej, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów miasta.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

- **strengths** - mocne strony;
- **weaknesses** - słabe strony;
- **opportunities** - szanse;
- **threats** - zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwnością są natomiast słabe strony, które również ukształtowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacji w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy i wykonanych prognoz, wykorzystując powyżej opisaną metodę, zostały przebadane następujące obszary:

1. Warunki funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych i ubóstwo,
2. System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 35-44 lat oraz długotrwale bezrobotnych,
3. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami,
4. Wzmocnienie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
5. Zapobieganie niektórym negatywnym zjawiskom społecznym i kryzysom z uwzględnieniem zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz łagodzenie ich skutków.

Analiza została przeprowadzona przez grupę ekspercką, w skład której wchodziłi członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030, powołanego Zarządzeniem Prezydenta Miasta Bielska-Białej nr ON.0050.1753.2021.PS z dnia 10 marca 2021 roku.

Zadaniem dokonujących analizy było zidentyfikowanie głównych czynników stanowiących: mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Następnie każdy z członków Zespołu dokonał ich oceny w skali 1-6, gdzie 1 oznaczało bardzo niską siłę/intensywność danego czynnika, a 6 bardzo wysoką. W przypadku braku możliwości oceny danego czynnika należało wybrać ocenę 3 jako neutralną. Dla każdego z czynników została wyliczona średnia arytmetyczna z ocen dokonanych przez członków Zespołu, których wartości zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Opierając się na powyżej opisanej metodologii wskazano główne czynniki stanowiące mocne strony Miasta Bielska-Białej. Wśród nich przede wszystkim należy zwrócić uwagę na bogatą ofertę spędzania wolnego czasu, adresowaną do dzieci i młodzieży, która realizowana jest w postaci: kół zainteresowań oferowanych przez Domy Kultury i świetlice środowiskowe. Funkcjonowanie na terenie miasta organizacji pozarządowych jest również postrzegane jako mocna strona. Ponadto wysoko została oceniona skala rozwijania się sieci placówek wsparcia dziennego oraz ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych. Dobrze postrzegane są również procesy w obszarze rozwoju zasobów instytucjonalnych Miasta oraz niska stopa bezrobocia.

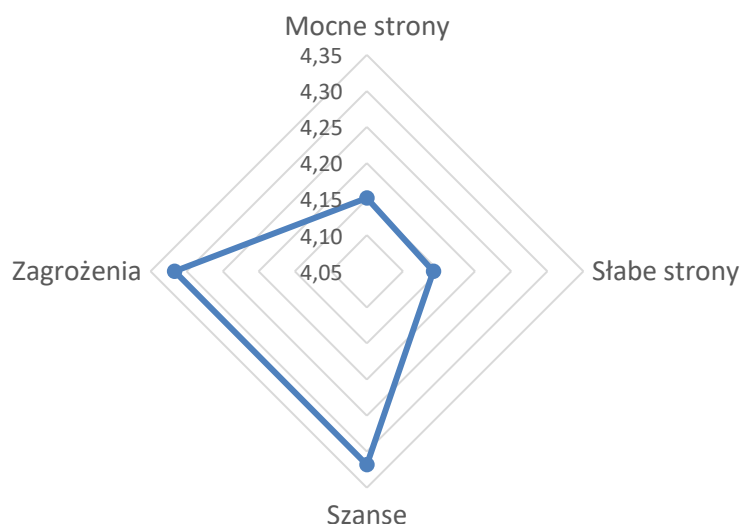
Biorąc natomiast pod uwagę słabe strony ustalono, że najistotniej są one identyfikowane w obszarze działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego. Głównie wskazywane były ograniczenia w dostępności do specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży. Ponadto jako słabą stronę wskazano długie terminy oczekiwania na konsultacje specjalistyczne dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie poradnictwa. W dalszej kolejności analiza słabych stron pokazała niewystarczające działania w obszarze opieki wytchnieniowej na terenie Bielska-Białej, jak również znaczące obciążenie systemu pomocy społecznej koniecznością zapewnienia pomocy z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezrobocie. W trakcie analizy słabych stron podnoszono również kwestię niewystarczającej infrastruktury na terenie miasta w zakresie opieki nad dziećmi w wieku poniżej trzeciego roku życia. Zwracano również uwagę na występowanie ograniczeń finansowych mieszkańców w dostępności to takiej formy pomocy na terenie miasta.

Analiza wskazała ponadto szanse, jakie Miasto Bielsko-Biała może wykorzystać w celu rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie. Wśród głównych czynników w tej części analizy należy wskazać przede wszystkim na możliwość korzystania z finansowych środków zewnętrznych przy realizacji zadań w obszarze polityki społecznej. Istotna jest również otwartość na budowanie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych, której efekty mogą przyczynić się do lepszego wykorzystania środków publicznych w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców miasta. Rodzi to też potencjał do dążenia w kierunku deinstytucjonalizacji poszczególnych usług społecznych.

Wśród zagrożeń wskazywano najczęściej długie terminy oczekiwania na konsultacje specjalistyczne dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie opieki medycznej. Stan taki w znaczący sposób wpływa na kondycję zdrowotną mieszkańców Bielska-Białej, ograniczając działania w obszarze profilaktyki i wczesnej diagnostyki chorób. Wskazywane było ponadto pogorszenie sytuacji zdrowotnej i społeczno-ekonomicznej mieszkańców na skutek pandemii COVID-19. Jednocześnie obserwowany był wzrost liczby dzieci i młodzieży wymagających wsparcia psychologicznego na skutek izolacji związanej z pandemią. W trakcie analizy zwracano również uwagę na pogarszającą się sytuację finansową samorządów, będącą efektem zarówno kryzysu wywołanego pandemią, jak również zmian prawnych w obszarze finansów publicznych. Istotnym czynnikiem stwarzającym zagrożenie dla miasta Bielska-Białej jest niekorzystna sytuacja demograficzna jego mieszkańców, której towarzyszy postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz idące za tym rosnące koszty opieki nad seniorami. Dodatkowo zauważono, że zagrożenie stanowi również nisko wynagradzana kadra pomocy społecznej oraz zmniejszająca się liczba pracowników socjalnych.

Dokonując ogólnej oceny wszystkich grup czynników przeanalizowanych w SWOT należy zauważyć, że dominują w niej zarówno szanse i zagrożenia. W zdecydowanie mniejszym zakresie, w ocenie osób analizujących sytuację miasta Bielska-Białej, odgrywają mocne i słabe strony. Szczegółowy rozkład natężenia średnich ocen grup czynników analizy SWOT został zaprezentowany na poniższym wykresie.

Wykres nr 38 - Rozkład natężenia średnich ocen grup czynników analizy SWOT

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zamieszczona tabela zawiera zestawienie wszystkich zidentyfikowanych czynników analizy SWOT wraz ze średnimi ocen dla każdego z nich.

Tabela nr 52 - Analiza SWOT

Zidentyfikowane czynniki analizy SWOT	Średnia ocena czynnika
Mocne strony	
duża liczba kół zainteresowań oferowanych przez domy kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe	4,82
rozwijająca się sieć placówek wsparcia dziennego	4,82
rozwijająca się sieć ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	4,73
rozwijające się zasoby instytucjonalne	4,73
niska stopa bezrobocia	4,64
prowadzenie różnorodnych działań pomocowych na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży oraz rodziny	4,64
Miasto oferuje komplementarny cykl edukacji / od przedszkola do techników, liceów, uczelni wyższych	4,45
rozwój/rozbudowa Beskidzkiego Centrum Onkologii - Szpitala Miejskiego	4,45
promowanie w społeczeństwie aktywności osób starszych, korzystanie z form instytucjonalnych	4,27
duże zaangażowanie pracowników socjalnych w pracę na rzecz poprawy sytuacji osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej	4,18
rozwijające się wsparcie dla osób starszych w ich środowisku zamieszkania	4,18
spadający odsetek osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej	4,18
dostępność bazy sportowej i rekreacyjnej	4,09
gotowość do podnoszenia kompetencji zawodowych przez kadre pedagogiczną oraz pracowników pomocy i integracji społecznej	4,09
duża liczba organizacji pozarządowych	4,00
promowanie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego	3,91
udział podmiotów trzeciego sektora w tworzeniu polityki społecznej oraz polityki rozwoju miasta	3,91
duża ilość ofert pracy zgłoszonych do Urzędu Pracy dostępnych na terenie miasta	3,82
funkcjonujące mieszkania chronione na terenie miasta	3,82
wspieranie działań na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego	3,82
przedsiębiorstwa społeczne funkcjonujące w mieście oferują zatrudnienie dla osób bez limitów związanych z wiekiem i wykształceniem	3,64
w mieście rozwija się idea wolontariatu	3,64
postępująca profesjonalizacja organizacji pozarządowych	3,55
zwiększająca się liczba cudzoziemców podejmujących pracę na terenie miasta	3,27
Słabe strony	
ograniczona dostępność specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży	5,45
długie terminy oczekiwania na konsultacje specjalistyczne dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych w zakresie poradnictwa	5,09

Zidentyfikowane czynniki analizy SWOT	Średnia ocena czynnika
niewystarczające wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów	5,00
wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, ubóstwa i bezrobocia	4,73
niedostateczna liczba miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, dostępnych cenowo	4,45
niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych	4,27
niska świadomość społeczna na temat chorób występujących u osób starszych np. otępienia, choroba Alzheimerera	4,18
stosunkowo słabo rozwinięty wolontariat sąsiedzki i wsparcie środowiskowe- sąsiedzkie	4,09
ograniczony zakres oferowanych stanowisk pracy głównie do prostych prac fizycznych w przemyśle oraz usługach, takich jak budownictwo, gastronomia, handel	4,00
górzysty teren miasta co skutkuje szeregiem barier dla osób z niepełnosprawnościami	3,91
brak skoordynowanych działań w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej	3,82
wykluczenie terytorialne mieszkańców osiedli najdalej oddalonych od centrum miasta	3,64
oferta wsparcia głównie w formie gotowej oferty zamiast angażowania osób do samopomocy, z wykorzystaniem istniejących lokalnych zasobów ludzkich i materialnych	3,55
stosunkowo niskie kompetencje cyfrowe seniorów	3,45
dublowanie ofert wsparcia instytucji i NGO skierowanych do różnych grup odbiorców	3,36
słabo skomunikowane poszczególne części miasta	3,27
Szanse	
możliwość korzystania ze środków zewnętrznych przy realizacji zadań w obszarze polityki społecznej	5,18
otwartość na budowanie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych	4,73
możliwość deinstytucjonalizacji poszczególnych usług społecznych	4,55
otwartość na zlecanie zadań organizacjom pozarządowym	4,36
środki publiczne na wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy i subsydiowanego zatrudnienia wspomagające pracodawców w obniżeniu kosztów zatrudnienia	4,27
młodzież może zdobywać wykształcenie lokalnie	3,91
zmiana regulacji prawnych w zakresie oddzielenia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego od statusu bezrobotnego - realny spadek stopy bezrobocia do osób faktycznie poszukujących zatrudnienia	3,82
możliwość współdziałania Miasta w zakresie profesjonalizacji usług organizacji pozarządowych oferowanych dla jego mieszkańców	3,73
Zagrożenia	
długie terminy oczekiwania na konsultacje specjalistyczne dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych w zakresie opieki medycznej	5,18
pogarszająca się sytuacja finansowa samorządów	5,09
pogłębiający się proces depopulacji miasta	5,00
nisko wynagradzana kadra pomocy społecznej	4,91
ujemny przyrost naturalny	4,82
niekorzystna sytuacja demograficzna	4,73
pogorszenie sytuacji zdrowotnej i społeczno-ekonomicznej mieszkańców na skutek pandemii	4,73
rosnące koszty opieki nad seniorami	4,73

Zidentyfikowane czynniki analizy SWOT	Średnia ocena czynnika
wzrost liczby dzieci i młodzieży wymagających wsparcia psychologicznego na skutek izolacji związanej z pandemią	4,73
zmniejszająca się liczba pracowników socjalnych	4,73
niska motywacja bezrobotnych do podjęcia legalnego zatrudnienia, uzależnienie od pomocy państwa (np. świadczenie 500+ i pomocy społecznej)	4,64
niski poziom wynagradzania niesprzyjający legalizacji pracy/ wysokie koszty zatrudnienia dla pracodawców	4,45
wysoka liczba zgonów, których przyczynami są choroby nowotworowe i choroby układu krążenia	4,45
niedoszacowanie świadczeń zdrowotnych udzielanych w ramach kontraktu z NFZ, w tym w zakresie psychiatrii i leczenia uzależnień	4,36
niekorzystne saldo migracji na terenie miasta Bielska-Białej	4,36
niepewność z zakresie możliwości pozyskiwania środków z funduszy zewnętrznych, zwłaszcza UE (nowy okres programowania)	4,36
dziedziczenie ubóstwa	4,27
niepewność finansowania zadań zleczanych z zakresu administracji rządowej	4,27
zmiany legislacyjne głównie w zakresie zwiększania danin publicznych i świadczeń ZUS od pracodawców i samozatrudnionych	4,27
narastające zjawisko przemocy w rodzinie w związku z izolacją powodowaną pandemią	4,18
pogarszająca się kondycja psychiczna mieszkańców	4,18
zbyt mała ilość miejsc w ZOL na terenie gmin ościennych	4,18
pogarszająca się kondycja psychofizyczna osób starszych - wymagają specjalistycznych form pomocy i wsparcia	4,09
szkody społeczne spowodowane używaniem środków psychoaktywnych m.in. dysfunkcja rodziny, demoralizacja, wypadki drogowe, pogorszenie stanu zdrowia	4,09
niskie zaangażowanie rodzin w opiekę i wychowanie dzieci i młodzieży	3,82
brak specjalizacji zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe	3,73
złożony system orzecznictwa o niepełnosprawności	3,73
mało efektywna procedura zobowiązania do leczenia odwykowego	3,64
pogłębiające się zjawisko nielegalnego zatrudnienia - tzw. praca na czarno	3,55
ryzyko niepowierzania realizacji usług społecznych NGO - skumulowanie działań w jednej instytucji, organizacji	3,55
ograniczone możliwości Rad Osiedli w podejmowaniu decyzji w sprawach lokalnych	3,00

Źródło: opracowane własne

5. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań podejmowanych w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog mierników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności. Wszelkie wysiłki ukierunkowane są na osiągnięcie celów i działań

strategicznych w powiązaniu z misją i wizją. Realizatorami celów i działań są wszystkie podmioty bezpośrednio zaangażowane w dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów.

5.1 Wizja i misja przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Miasto Bielsko-Biała realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmuje następującą wizję:

Bielsko-Biała jest miastem zapewniającym warunki umożliwiające podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Miasto wspiera aktywność zawodową bielszczan i przeciwdziała negatywnym skutkom bezrobocia. Bielsko-Biała dba o osoby w każdym wieku, między innymi poprzez działania na rzecz poprawy stanu ich zdrowia oraz zabezpieczenia społecznego. Miasto buduje kapitał społeczny wspierając rodziny oraz system pieczy zastępczej.

Przedstawiona powyżej wizja wiąże się z prezentacją docelowego wizerunku gminy w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, z określeniem celów i kierunków działań w perspektywie do 2030 roku. Wskazuje kluczowe wyzwania i obszary priorytetowe, w których Miasto przyjmuje aktywną postawę na rzecz przemian zarówno społecznych, jak i gospodarczych⁶⁴.

Kierując się przyjętą wizją Miasto Bielsko-Biała w perspektywie do 2030 roku będzie dążyło do realizacji misji zakładającej, że:

Bielsko-Biała wyrównuje szanse społeczne i kreuje warunki przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Zaprezentowana misja wskazuje interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, jakie są dążenia, zamiary i wartości, na których opiera się Miasto. Misja koresponduje z wizją, będąc jej wyrazem na potrzeby realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030⁶⁵.

⁶⁴ Zob. Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny, W. Paruch [red.], Fundacja Polskiej Akademii Nauk, Lublin 2020, s. 170.

⁶⁵ Ibidem, s. 175.

5.2. Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej została wykonana diagnoza czynników społeczno-ekonomicznych oraz przeprowadzona prognoza dla głównych obszarów, które w najbliższych latach będą miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki społecznej. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszych obszarach. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania przyjęto pięć celów strategicznych, których zakres obejmuje:

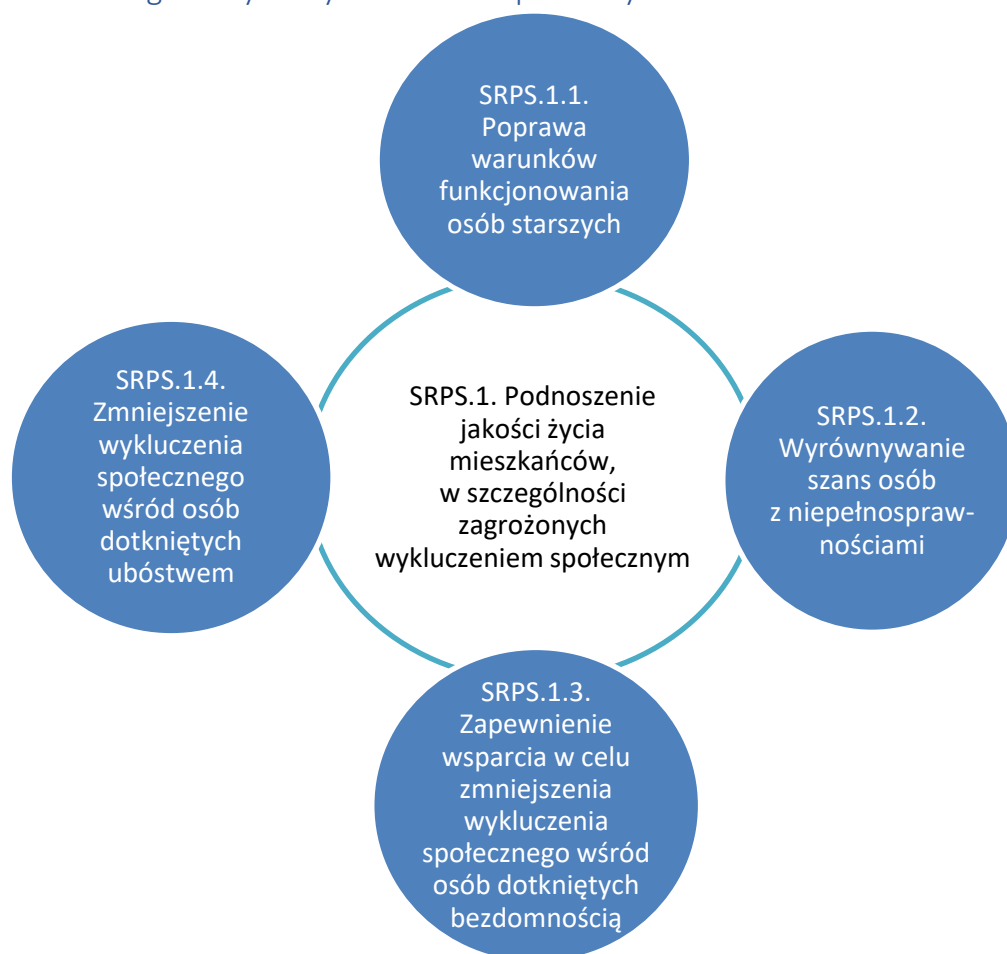
1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców;
3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia;
4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej;
5. Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków.

Wskazane powyżej cele strategiczne są dodatkowo opisane powiązanymi z nimi celami operacyjnymi i działaniami, do których to przyporządkowano mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawierają poniższe schematy i tabela, w której wskazano również, dla każdego z działań, podmioty angażujące się w ich wykonanie. Dodatkowo wskazano również podmioty sprawozdające wykonywanie poszczególnych działań w całym okresie obowiązywania Strategii.

W ramach pierwszego celu strategicznego pn. „Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych” przyjęto cele operacyjne, które w swojej treści skupiają się na poprawie warunków funkcjonowania osób starszych i wyrównywania szans osób niepełnosprawnych. Ponadto przyjęte cele operacyjne ukierunkowują działania na zmniejszanie wykluczenia społecznego osób dotkniętych bezdomnością oraz ubóstwem. Na poniższym schemacie zaprezentowano zestawienie celów operacyjnych przyjętych w ramach pierwszego celu strategicznego.

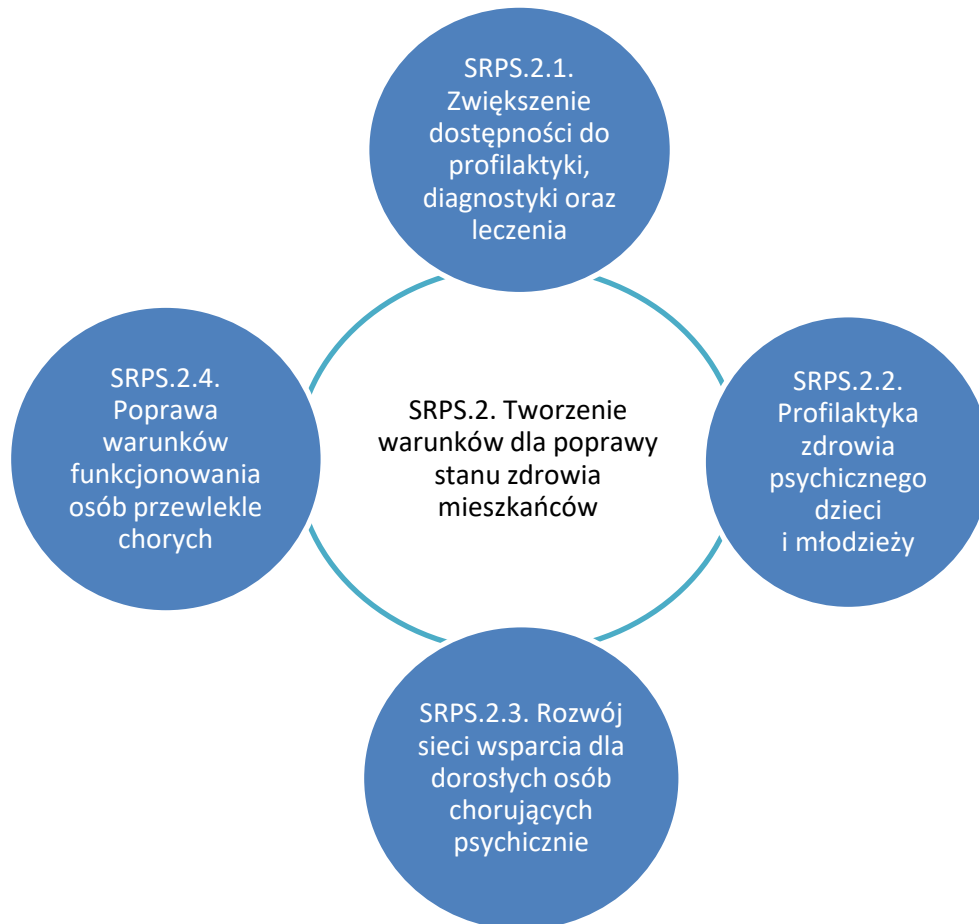
Schemat nr 5 - Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne

W ramach drugiego celu strategicznego pn. „Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców” przyjęto katalog celów operacyjnych, które ukierunkowane są na zwiększenie dostępności do: profilaktyki, diagnostyki oraz leczenia mieszkańców Bielska-Białej. Położony w tym miejscu został szczególny akcent na problematykę zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i dorosłych. Ponadto uwzględnione zostały zagadnienia związane z funkcjonowaniem mieszkańców miasta, którzy doświadczają chorób przewlekłych. Szczegółowe zestawienie celów operacyjnych w ramach omawianego celu strategicznego zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

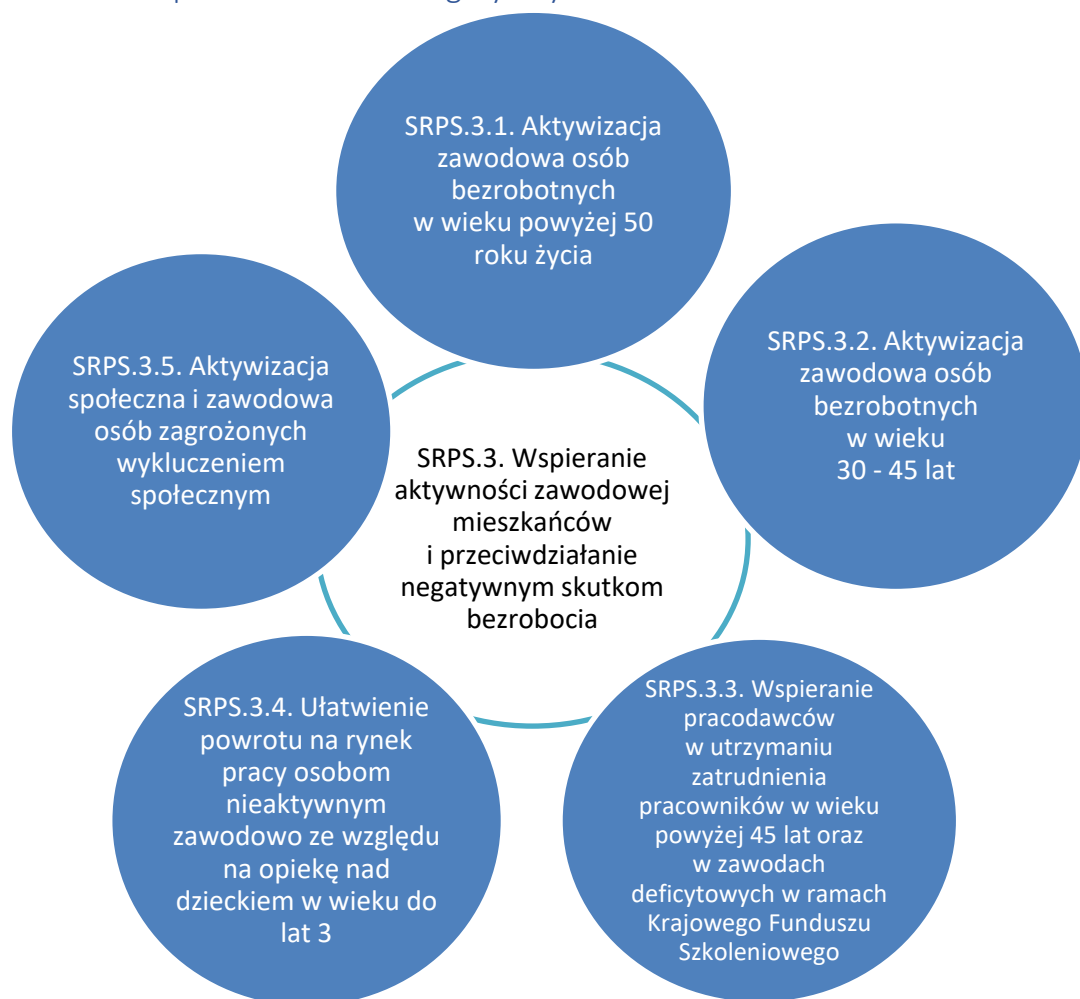
Schemat nr 6 - Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

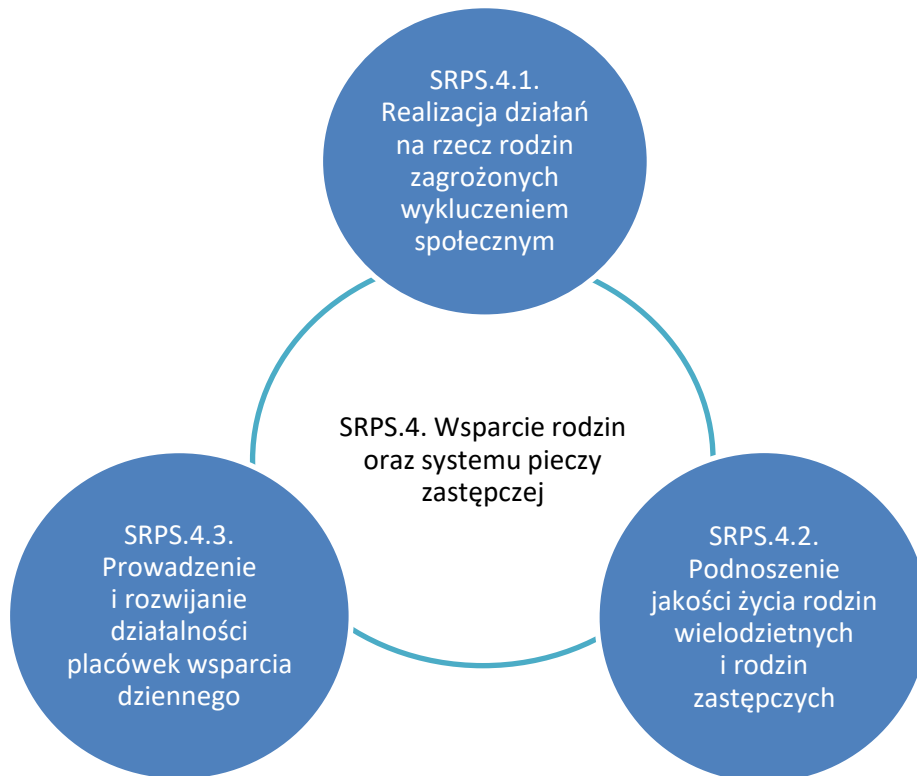
Trzeci cel strategiczny pn. „Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia” opisywany jest przez cele operacyjne związane z tworzeniem właściwych warunków dla funkcjonowania mieszkańców miasta na lokalnym rynku pracy. Zwrócono szczególną uwagę na kwestię aktywizacji zawodowej poszczególnych grup wiekowych osób bezrobotnych oraz utrzymania zatrudnienia wśród pracowników powyżej 45 roku życia. Skupiono się również na tworzeniu warunków dla ułatwienia powrotu na rynek pracy osobom nieaktywnym zawodowo ze względu na opiekę nad dzieckiem do lat 3. Ważnym elementem jest również aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zestawienie wszystkich celów operacyjnych przyjętych w ramach omawianego celu strategicznego zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 7 - Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

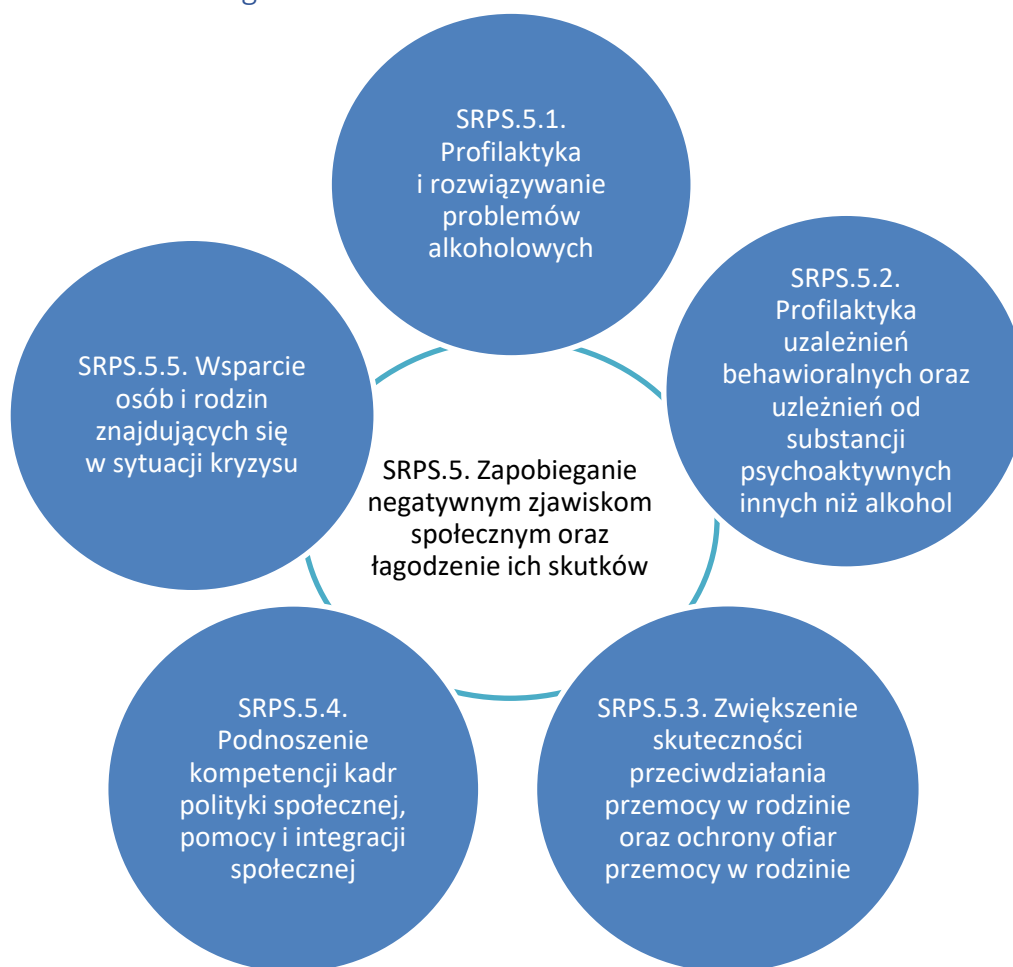
Kolejny cel strategiczny pn. „Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej” zawiera trzy cele operacyjne. Skupiają się one przede wszystkim na działaniach ukierunkowanych na rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym. Dużą wagę przypisuje się również podnoszeniu jakości życia rodzin wielodzietnych oraz rodzin zastępczych. Kluczowym jest również prowadzenie i rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie miasta. Katalog celów operacyjnych, przyjętych w ramach czwartego celu strategicznego, został zaprezentowany na poniższym schemacie.

Schemat nr 8 - Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego
SRPS.4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne

Ostatni z celów strategicznych pn. „Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków” obejmuje cele operacyjne poruszające zagadnienia związane ze zjawiskami: uzależnień oraz przemocy w rodzinie. Szeroko pojęte zjawisko uzależnień zostało objęte odrębnymi celami operacyjnymi, z których pierwszy skupia się na uzależnieniu od alkoholu, natomiast drugi ukierunkowany jest na uzależnienia behawioralne oraz od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol. Kolejny z celów operacyjnych ukierunkowany jest na zagadnienia związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, zwłaszcza jeżeli chodzi o jej przeciwdziałanie oraz ochronę osób doznających przemocy. Wskazywana jest ponadto konieczność podnoszenia kwalifikacji pracowników systemu pomocy społecznej i integracji, w zakresie rozpoznawania zjawiska przemocy w rodzinie oraz łagodzenie jej skutków. Istotnym jest również utrzymanie i rozwój systemu wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu. Szczegółowe zestawienie wszystkich celów operacyjnych przyjętych w ramach omawianego celu strategicznego zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 9 - Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.5. Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków

Źródło: opracowanie własne

Opierając się na powyżej opisanych celach strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030, uwzględniając jednocześnie wnioski z przeprowadzonej diagnozy, przyjęto katalog działań powiązanych z odpowiednimi celami operacyjnymi. Każde działanie zostało opisane miernikami, za pośrednictwem których w okresie obowiązywania Strategii, możliwa będzie ocena skuteczności ich realizacji. Szczegółową prezentację działań przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 53 - Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wykaz podmiotów realizujących i sprawozdających

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
Cel strategiczny				
SRPS.1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym				
SRPS.1.1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych	SRPS.1.1.1. Zwiększenie dostępności oraz poszerzenie oferty placówek aktywizujących seniorów	SRPS.1.1.1.1. Liczba placówek aktywizujących seniorów	MOPS, WPS-UM, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.1.1.2. Liczba osób korzystających z placówek aktywizujących seniorów	MOPS, WPS-UM, NGO	MOPS, WPS-UM
	SRPS.1.1.2. Realizacja wsparcia na rzecz seniorów w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz innych alternatywnych form opieki w miejscu zamieszkania	SRPS.1.1.2.1. Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.1.2.2. Liczba osób starszych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.1.2.3. Liczba osób starszych objętych alternatywnymi formami opieki w miejscu zamieszkania	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
	SRPS.1.1.3. Realizacja wsparcia w postaci usług wolontarystycznych na rzecz osób starszych	SRPS.1.1.3.1. Liczba osób starszych objętych wsparciem wolontariuszy	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.1.3.2. Liczba wolontariuszy	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
	SRPS.1.1.4. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	SRPS.1.1.4.1. Liczba przedsięwzięć w/z promowania aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	WPS-UM, MOPS, NGO, DPS, Książnica Beskidzka, BBOSIR, samorządowe instytucje kultury, samorządowe artystyczne instytucje kultury	WPS-UM, MOPS, WKP-UM, WES-UM
		SRPS.1.1.4.2. Liczba uczestników przedsięwzięć w/z promowania aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	WPS-UM, MOPS, NGO, DPS, Książnica Beskidzka, BBOSIR, samorządowe instytucje kultury, samorządowe artystyczne instytucje kultury	WPS-UM, MOPS, WKP-UM, WES-UM
	SRPS.1.1.5. Inicjowanie działań ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych	SRPS.1.1.5.1. Liczba przedsięwzięć ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową, w tym na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych	WPS-UM, MOPS, NGO, DPS, Książnica Beskidzka, BBOSIR, samorządowe instytucje kultury, samorządowe artystyczne instytucje kultury	WPS-UM, MOPS, WKP-UM, WES-UM

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
		SRPS.1.1.5.2. Liczba uczestników przedsięwzięć ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową, w tym na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych	WPS-UM, MOPS, NGO, DPS, Książnica Beskidzka, BBOSIR, samorządowe instytucje kultury, samorządowe artystyczne instytucje kultury	WPS-UM, MOPS, WKP-UM, WES-UM
	SRPS.1.1.6. Organizowanie opieki całodobowej dla osób starszych	SRPS.1.1.6.1. Liczba dostępnych miejsc w placówkach całodobowej opieki - prowadzonych przez Miasto	MOPS, DPS	MOPS, DPS
		SRPS.1.1.6.2. Liczba osób korzystających z miejsc w placówkach całodobowej opieki - prowadzonych przez Miasto	MOPS, DPS	MOPS, DPS
		SRPS.1.1.6.3. Liczba osób oczekujących na miejsce w placówkach całodobowej opieki - prowadzonych przez Miasto	MOPS, DPS	MOPS, DPS
SRPS.1.2. Wyrównywanie szans osób z niepełnościami	SRPS.1.2.1. Wspieranie opiekunów osób z niepełnościami - zwiększenie dostępności opieki wytchnieniowej	SRPS.1.2.1.1. Liczba osób z niepełnościami, których opiekunowie zostali objęci opieką wytchnieniową	MOPS	MOPS
		SRPS.1.2.2.1. Liczba użytkowanych środków transportu dostosowanych do potrzeb osób z niepełnościami	MZK	MZK
	SRPS.1.2.2.2. Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	MZD, WIN-UM, ZGM	MZD, WIN-UM, ZGM	

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
	SRPS.1.2.3. Aktywizacja i integracja społeczna osób z niepełnosprawnościami	SRPS.1.2.3.1. Liczba przedsięwzięć w/z aktywizacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	WPS-UM, MOPS, NGO, DPS, ŚDS, WTZ, Książnica Beskidzka, samorządowe instytucje kultury, samorządowe artystyczne instytucje kultury	WPS-UM, MOPS, DPS, ŚDS, WKP-UM
		SRPS.1.2.3.2. Liczba uczestników przedsięwzięć w/z aktywizacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	WPS-UM, MOPS, NGO, DPS, ŚDS, WTZ, Książnica Beskidzka, samorządowe instytucje kultury, samorządowe artystyczne instytucje kultury	WPS-UM, MOPS, DPS, ŚDS, WKP-UM
		SRPS.1.2.3.3. Liczba osób objętych wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej	WPS-UM, MOPS, NGO	WPS-UM, MOPS
SRPS.1.3. Zapewnienie wsparcia w celu zmniejszenia wykluczenia społecznego wśród osób dotkniętych bezdomnością	SRPS.1.3.1. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom dotkniętym bezdomnością	SRPS.1.3.1.1. Liczba miejsc schronienia dla osób i rodzin dotkniętych bezdomnością	WPS-UM, MOPS, NGO	WPS-UM, MOPS
		SRPS.1.3.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc schronienia dla osób i rodzin dotkniętych bezdomnością	WPS-UM, MOPS, NGO	WPS-UM, MOPS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
SRPS.1.4. Zmniejszenie wykluczenia społecznego wśród osób dotkniętych ubóstwem	SRPS.1.4.1. Objęcie rodzin i osób dotkniętych ubóstwem pracą socjalną, działaniami edukacyjnymi oraz działaniami na rzecz aktywnej integracji	SRPS.1.4.1.1. Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	MOPS	MOPS
		SRPS.1.4.1.2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	MOPS	MOPS
		SRPS.1.4.1.3. Liczba działań edukacyjnych adresowanych do rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.4.1.4. Liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych adresowanych do rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.4.1.5. Liczba działań na rzecz aktywnej integracji rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.1.4.1.6. Liczba osób biorących udział w działaniach na rzecz aktywnej integracji rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
Cel strategiczny SRPS.2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców				
SRPS.2.1. Zwiększenie dostępności do profilaktyki, diagnostyki oraz leczenia	SRPS.2.1.1. Realizacja programów polityki zdrowotnej	SRPS.2.1.1.1. Liczba miejskich programów polityki zdrowotnej	WPS-UM,	WPS-UM

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
	SRPS.2.1.2. Realizacja działań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia	SRPS.2.1.2.1. Liczba działań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia	WPS-UM, NGO	WPS-UM
	SRPS.2.1.3. Prowadzenie działań wspierających na rzecz osób przewlekle chorych i osób terminalnie chorych	SRPS.2.1.3.1. Liczba działań wspierających na rzecz osób przewlekle chorych i osób terminalnie chorych	WPS-UM, NGO	WPS-UM
	SRPS.2.1.4. Działania inwestycyjne w Beskidzkim Centrum Onkologii –Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej	SRPS.2.1.4.1. Procent wykorzystania środków finansowych planowanych na inwestycje [%]	WPS-UM, WIN-UM	WPS-UM, WIN-UM
SRPS.2.2. Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży	SRPS.2.2.1. Tworzenie sieci wsparcia dla dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego	SRPS.2.2.1.1. Liczba konsultacji u specjalistów psychologów	PPP, NGO, PWD	PPP, WPS-UM, ZPdDiM „Parasol“
		SRPS.2.2.1.2. Liczba konsultacji u specjalistów pedagogów	PPP, NGO, PWD	PPP, WPS-UM, ZPdDiM „Parasol“
		SRPS.2.2.1.3. Liczba osób korzystających ze wsparcia dla dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego	PPP, NGO, PWD	PPP, WPS-UM, ZPdDiM „Parasol“
SRPS.2.3. Rozwój sieci wsparcia dla dorosłych osób chorujących psychicznie	SRPS.2.3.1. Zwiększenie dostępności mieszkańcom Miasta Bielska-Białej do wsparcia środowiskowego w zakresie zdrowia psychicznego	SRPS.2.3.1.1. Liczba miejsc w placówkach wsparcia środowiskowego	ŚDS	ŚDS
		SRPS.2.3.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc w placówkach wsparcia środowiskowego	ŚDS	ŚDS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
		SRPS.2.3.1.3. Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	ŚDS	ŚDS
		SRPS.2.3.1.4. Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	ŚDS	ŚDS
		SRPS.2.3.1.5. Liczba osób oczekujących na miejsce w mieszkaniu chronionym dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MOPS	MOPS
	SRPS.2.3.2. Organizacja opieki całodobowej dla osób przewlekle psychicznie chorych	SRPS.2.3.2.1. Liczba dostępnych miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle psychicznie chorych	DPS	DPS
		SRPS.2.3.2.2. Liczba osób korzystających z miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle psychicznie chorych	DPS	DPS
		SRPS.2.3.2.3. Liczba osób oczekujących na miejsce opieki całodobowej, prowadzone przez Miasto, dla osób przewlekle psychicznie chorych	MOPS	MOPS
SRPS.2.4. Poprawa warunków funkcjonowania osób przewlekle chorych	SRPS.2.4.1. Organizowanie opieki całodobowej dla osób przewlekle chorych	SRPS.2.4.1.1. Liczba dostępnych miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle chorych	DPS	DPS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
		SRPS.2.4.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle chorych	DPS	DPS
		SRPS.2.4.1.3. Liczba osób oczekujących na miejsce opieki całodobowej, prowadzone przez Miasto, dla osób przewlekle chorych	MOPS	MOPS
Cel strategiczny				
SRPS.3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia				
SRPS.3.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	SRPS.3.1.1. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej	SRPS.3.1.1.1. Liczba osób, które skorzystały z form wsparcia w/z tworzenia nowych miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej	PUP	PUP
		SRPS.3.1.1.2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w/z tworzenia nowych miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej	PUP	PUP
	SRPS.3.1.2. Świadczenie usług pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego	SRPS.3.1.2.1. Liczba osób objętych usługami w/z pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego	PUP	PUP
SRPS.3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 - 45 lat	SRPS.3.2.1. Wsparcie w zakresie podjęcia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia	SRPS.3.2.1.1. Liczba osób objętych wsparciem w/z podjęcia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia	PUP	PUP

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
		SRPS.3.2.1.2. Liczba osób z wyższym wykształceniem, objętych wsparciem w/z podjęcia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia	PUP	PUP
	SRPS.3.2.2. Finansowanie kosztów uzupełniania lub nabywania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach usługi szkoleniowej	SRPS.3.2.2.1. Liczba osób objętych usługą szkoleniową	PUP	PUP
SRPS.3.3. Wspieranie pracodawców w utrzymaniu zatrudnienia pracowników w wieku powyżej 45 lat oraz w zawodach deficytowych w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego	SRPS.3.3.1. Współfinansowanie szkoleń, egzaminów i studiów podyplomowych pracodawców oraz ich pracowników w wieku 45+	SRPS.3.3.1.1. Liczba osób objętych wsparciem w postaci współfinansowania szkoleń, egzaminów i studiów podyplomowych pracodawców oraz ich pracowników w wieku 45+	PUP	PUP
SRPS.3.4. Ułatwienie powrotu na rynek pracy osobom nieaktywnym zawodowo ze względu na opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 3	SRPS.3.4.1. Zwiększenie dostępności do instytucji opieki dla dzieci w wieku do lat 3	SRPS.3.4.1.1. Liczba instytucji opieki dla dzieci w wieku do lat 3	instytucje opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3	WPS-UM
		SRPS.3.4.1.2. Liczba miejsc w instytucjach opieki dla dzieci w wieku do lat 3	instytucje opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3	WPS-UM

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
SRPS.3.5. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	SRPS.3.5.1. Wsparcie w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i spółdzielniach socjalnych	SRPS.3.5.1.1. Liczba spółdzielni socjalnych	PUP, OWES, spółdzielnie socjalne	PUP, OWES, WPS-UM
		SRPS.3.5.1.2. Liczba przedsiębiorstw społecznych	OWES	OWES
		SRPS.3.5.1.3. Liczba miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych	PUP, OWES, przedsiębiorstwa społeczne	PUP, OWES
		SRPS.3.5.1.4. Liczba miejsc pracy w spółdzielniach socjalnych	PUP, OWES, spółdzielnie socjalne	PUP, OWES, WPS-UM
	SRPS.3.5.2. Rozwój potencjału społecznego osób korzystających z pomocy społecznej poprzez pracę socjalną	SRPS.3.5.2.1. Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	MOPS	MOPS
		SRPS.3.5.2.2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	MOPS	MOPS
		SRPS.3.5.2.3. Liczba osób / rodzin korzystających z zasiłku okresowego z powodu bezrobocia	MOPS	MOPS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
Cel strategiczny SRPS.4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej				
SRPS.4.1. Realizacja działań na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	SRPS.4.1.1. Objęcie rodzin i osób bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa: pracą socjalną i działaniami edukacyjnymi	SRPS.4.1.1.1. Liczba działań edukacyjnych	MOPS, PWD, POW, NGO	MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, WPS-UM
		SRPS.4.1.1.2. Liczba uczestników działań edukacyjnych	MOPS, PWD, POW, NGO	MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, WPS-UM
		SRPS.4.1.1.3. Liczba rodzin/osób objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu bezradności w spr. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	MOPS	MOPS
		SRPS.4.1.1.4. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu bezradności w spr. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	MOPS	MOPS
		SRPS.4.1.1.5. Liczba rodzin/osób objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	MOPS	MOPS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
		SRPS.4.1.1.6. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	MOPS	MOPS
		SRPS.4.1.1.7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	MOPS	MOPS
	SRPS.4.1.2. Udzielanie pomocy oraz wsparcia psychologicznego osobom i rodzinom	SRPS.4.1.2.1. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy i wsparcia psychologicznego	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.4.1.2.2. Liczba osób / rodzin korzystających z wsparcia w postaci terapii małżeńskiej	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
	SRPS.4.1.3. Udzielanie wsparcia i poradnictwa rodzinom zastępczym oraz kandydatom na rodziny zastępcze	SRPS.4.1.3.1. Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
		SRPS.4.1.3.2. Liczba rodzin - kandydatów na rodziny zastępcze objętych wsparciem	MOPS, NGO	MOPS, WPS-UM
	SRPS.4.1.4. Tworzenie i rozwój rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka	SRPS.4.1.4.1. Liczba rodzin zastępczych	MOPS	MOPS
		SRPS.4.1.4.2. Liczba dzieci objętych opieką w rodzinach zastępczych	MOPS	MOPS
		SRPS.4.1.4.3. Liczba rodzinnych domów dziecka	MOPS	MOPS
		SRPS.4.1.4.4. Liczba dzieci objętych opieką w rodzinnych domach dziecka	MOPS	MOPS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
	SRPS.4.1.5. Promocja rodzicielstwa zastępczego	SRPS.4.1.5.1. Liczba działań promujących rodzicielstwo zastępcze	WPS-UM, MOPS	WPS-UM, MOPS
SRPS.4.2. Podnoszenie jakości życia rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych	SRPS.4.2.1. Wspieranie zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych dzieci, młodzieży i ich rodzin	SRPS.4.2.1.1. Liczba aktywnych kart Rodzina +	WPS-UM	WPS-UM
SRPS.4.3. Prowadzenie i rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego	SRPS.4.3.1. Kontynuowanie i rozwijanie działań w istniejących placówkach wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych placówek w zależności od potrzeb	SRPS.4.3.1.1. Liczba placówek wsparcia dziennego	PWD, NGO, MOPS	ZPdDiM „Parasol”, WPS-UM, MOPS
		SRPS.4.3.1.2. Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	PWD, NGO, MOPS	ZPdDiM „Parasol”, WPS-UM, MOPS
		SRPS.4.3.1.3. Ilość podopiecznych korzystających z placówek wsparcia dziennego	PWD, NGO, MOPS	ZPdDiM „Parasol”, WPS-UM, MOPS
Cel strategiczny				
SRPS.5. Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków				
SRPS.5.1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	SRPS.5.1.1. Prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych	SRPS.5.1.1.1. Liczba działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych	WPS-UM, MOPS, PWD, POW, NGO, szkoły publiczne	WPS-UM, MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, WES-UM
	SRPS.5.1.2. Prowadzenie działań motywujących do podjęcia leczenia odwykowego	SRPS.5.1.2.1. Liczba osób objętych działaniami motywującymi	GKRPA	WPS-UM
	SRPS.5.1.3. Organizacja pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin	SRPS.5.1.3.1. Liczba osób korzystających z pomocy	WPS-UM, NGO	WPS-UM

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
SRPS.5.2. Profilaktyka uzależnień behawioralnych oraz uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	SRPS.5.1.4. Udzielanie rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej i prawnej	SRPS.5.1.4.1. Liczba zrealizowanych działań w/z udzielania rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej i prawnej	POIK, MOPS, NGO	POIK, MOPS, WPS-UM
	SRPS.5.2.1. Prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych	SRPS.5.2.1.1. Liczba zrealizowanych działań profilaktyczno-edukacyjnych	WPS-UM, PWD, NGO, PPP, szkoły publiczne	WPS-UM, WES-UM, ZPdDiM „Parasol“
		SRPS.5.2.1.2. Liczba osób objętych działaniami profilaktyczno-edukacyjnymi	WPS-UM, PWD, NGO, PPP, szkoły publiczne	WPS-UM, WES-UM, ZPdDiM „Parasol“
	SRPS.5.2.2. Motywowanie do podjęcia terapii, organizacja pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin z uzależnieniem behawioralnym oraz uzależnieniem od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	SRPS.5.2.2.1. Liczba osób korzystających z pomocy	WPS-UM, NGO	WPS-UM
	SRPS.5.2.3. Udzielenie pomocy psychospołecznej i prawnej dla osób i rodzin z uzależnieniem behawioralnym oraz uzależnieniem od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	SRPS.5.2.3.1. Liczba osób korzystających z pomocy	WPS-UM, NGO	WPS-UM

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające	
SRPS.5.3. Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	SRPS.5.3.1. Rozwijanie społecznej wrażliwości i świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych	SRPS.5.3.1.1. Liczba kampanii społecznych na temat zjawiska przemocy w rodzinie	WPS-UM, MOPS, PWD, POW, POIK	WPS-UM, MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, POIK	
		SRPS.5.3.1.2. Liczba zrealizowanych działań w/z zjawiska przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych	WPS-UM, MOPS, PWD, POW, POIK, NGO	WPS-UM, MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, POIK	
		SRPS.5.3.1.3. Liczba uczestników działań w/z zjawiska przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych	WPS-UM, MOPS, PWD, POW, POIK, NGO	WPS-UM, MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, POIK	
	SRPS.5.3.2. Zwiększenie dostępności i efektywności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	SRPS.5.3.2.1. Liczba interwencji udzielonych w zakresie przemocy w rodzinie	POIK, MOPS	POIK, MOPS	
	SRPS.5.4. Podnoszenie kompetencji kadr polityki społecznej, pomocy i integracji społecznej	SRPS.5.4.1. Zapewnienie rozwoju kompetencji zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach pracowników jednostek polityki społecznej, pomocy i integracji społecznej	SRPS.5.4.1.1. Liczba szkoleń	WPS-UM, MOPS, PWD, POW, POIK, DPS, WTZ, ŚDS, spółdzielnie socjalne	WPS-UM, MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, POIK, DPS, ŚDS
			SRPS.5.4.1.2. Liczba uczestników szkoleń	WPS-UM, MOPS, PWD, POW, POIK, DPS, WTZ, ŚDS, spółdzielnie socjalne	WPS-UM, MOPS, ZPdDiM „Parasol”, COPOW, POIK, DPS, ŚDS

Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	Podmioty sprawozdające
SRPS.5.5. Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu	SRPS.5.5.1. Zapewnienie miejsc całodobowego wsparcia	SRPS.5.5.1.1. Liczba miejsc całodobowego wsparcia	POIK	POIK
		SRPS.5.5.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc całodobowego wsparcia	POIK	POIK
	SRPS.5.5.2. Prowadzenie poradnictwa/konsultacji dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu	SRPS.5.5.2.1. Liczba porad / konsultacji udzielonych ogółem	POIK	POIK
		SRPS.5.5.2.2. Liczba osób dorosłych korzystających z porad / konsultacji	POIK	POIK
		SRPS.5.5.2.3. Liczba dzieci korzystających z porad / konsultacji	POIK	POIK

Źródło: opracowanie własne

Wykaz użytych skrótów:

BBOSIR - Bielsko-Bialski Ośrodek Sportu i Rekreacji

COPOW - Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

DPS - Dom Pomocy Społecznej

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MZD - Miejski Zarząd Dróg

MZK - Miejski Zakład Komunikacyjny

NGO - Organizacje Pozarządowe

OWES - Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

POIK - Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej

POW - Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza

PPP - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

PWD - Placówka Wsparcia Dziennego

ŚDS - Środowiskowy Dom Samopomocy

WES-UM - Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miejskiego

WIN-UM - Wydział Inwestycji Urzędu Miejskiego
 WKP-UM - Wydział Kultury i Promocji Urzędu Miejskiego
 WPS-UM - Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego
 WTZ - Warsztaty Terapii Zajęciowej
 ZGM - Zakład Gospodarki Mieszkaniowej
 ZPdDiM „PARASOL” - Zespół Placówek dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL”

5.3. Wartości referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą w kolejnych latach jej obowiązywania służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. W celu zapewnienia efektywności wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich mierników.

Wartości bazowe zostały wyznaczone na podstawie odczytów poszczególnych mierników za okres 2020 roku i stanowią punkt odniesienia przy ocenie skuteczności podejmowanych działań w okresie obowiązywania SRPS.

Natomiast wartości referencyjne określają kierunek zmian lub wskazują granice dla odczytów poszczególnych mierników. Wyrażane są odrębnie dla każdego miernika i mogą przyjmować np. następujące postaci: rosnący, malejący, maximum lub minimum. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Strategii. Szczegółowe zestawienie wartości bazowych i referencyjnych zostało zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 54 - Wartości bazowe i referencyjne mierników

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
Cel operacyjny SRPS.1.1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych				
SRPS.1.1.1. Zwiększenie dostępności oraz poszerzenie oferty placówek aktywizujących seniorów	SRPS.1.1.1.1. Liczba placówek aktywizujących seniorów	10	minimum	2021-2030
	SRPS.1.1.1.2. Liczba osób korzystających z placówek aktywizujących seniorów	310	minimum	każdego roku
SRPS.1.1.2. Realizacja wsparcia na rzecz seniorów w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz innych alternatywnych form opieki w miejscu zamieszkania	SRPS.1.1.2.1. Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	372	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.1.1.3. Realizacja wsparcia w postaci usług wolontarystycznych na rzecz osób starszych	SRPS.1.1.2.2. Liczba osób starszych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	40	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.2.3. Liczba osób starszych objętych alternatywnymi formami opieki w miejscu zamieszkania	82	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.3.1. Liczba osób starszych objętych wsparciem wolontariuszy	8	minimum	każdego roku
SRPS.1.1.4. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	SRPS.1.1.3.2. Liczba wolontariuszy	10	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.4.1. Liczba przedsięwzięć w/z promowania aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	180	minimum	każdego roku
SRPS.1.1.5. Inicjowanie działań ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych	SRPS.1.1.4.2. Liczba uczestników przedsięwzięć w/z promowania aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	7 200	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.5.1. Liczba przedsięwzięć ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową, w tym na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych	30	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.5.2. Liczba uczestników przedsięwzięć ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową, w tym na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych	8 600	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.1.1.6. Organizowanie opieki całodobowej dla osób starszych	SRPS.1.1.6.1. Liczba dostępnych miejsc w placówkach całodobowej opieki - prowadzonych przez Miasto	149	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.6.2. Liczba osób korzystających z miejsc w placówkach całodobowej opieki - prowadzonych przez Miasto	149	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.6.3. Liczba osób oczekujących na miejsce w placówkach całodobowej opieki - prowadzonych przez Miasto	9	maksimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.1.2. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami				
SRPS.1.2.1. Wspieranie opiekunów osób z niepełnosprawnościami - zwiększenie dostępności opieki wytchnieniowej	SRPS.1.2.1.1. Liczba osób z niepełnosprawnościami, których opiekunowie zostali objęci opieką wytchnieniową	25	minimum	każdego roku
	SRPS.1.2.2.1. Liczba użytkowanych środków transportu dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	146	minimum	każdego roku
SRPS.1.2.2. Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych	SRPS.1.2.2.2. Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	80	minimum	każdego roku
	SRPS.1.2.3.1. Liczba przedsięwzięć w/z aktywizacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	126	minimum	każdego roku
	SRPS.1.2.3.2. Liczba uczestników przedsięwzięć w/z aktywizacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	6 400	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	SRPS.1.2.3.3. Liczba osób objętych wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej	70	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.1.3. Zapewnienie wsparcia w celu zmniejszenia wykluczenia społecznego wśród osób dotkniętych bezdomnością				
SRPS.1.3.1. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom dotkniętym bezdomnością	SRPS.1.3.1.1. Liczba miejsc schronienia dla osób i rodzin dotkniętych bezdomnością	120	minimum	każdego roku
	SRPS.1.3.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc schronienia dla osób i rodzin dotkniętych bezdomnością	307	tendencja spadkowa w kolejnych latach	2021-2030
Cel operacyjny SRPS.1.4. Zmniejszenie wykluczenia społecznego wśród osób dotkniętych ubóstwem				
SRPS.1.4.1. Objęcie rodzin i osób dotkniętych ubóstwem pracą socjalną, działaniami edukacyjnymi oraz działaniami na rzecz aktywnej integracji	SRPS.1.4.1.1. Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	900	tendencja spadkowa w kolejnych latach	2021-2030
	SRPS.1.4.1.2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	1 500	tendencja spadkowa w kolejnych latach	2021-2030
	SRPS.1.4.1.3. Liczba działań edukacyjnych adresowanych do rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	810	minimum	każdego roku
	SRPS.1.4.1.4. Liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych adresowanych do rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	1 715	minimum	każdego roku
	SRPS.1.4.1.5. Liczba działań na rzecz aktywnej integracji rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	10	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	SRPS.1.4.1.6. Liczba osób biorących udział w działaniach na rzecz aktywnej integracji rodzin i osób dotkniętych ubóstwem	370	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.2.1. Zwiększenie dostępności do profilaktyki, diagnostyki oraz leczenia				
SRPS.2.1.1. Realizacja programów polityki zdrowotnej	SRPS.2.1.1.1. Liczba miejskich programów polityki zdrowotnej	3	minimum	2021-2030
SRPS.2.1.2. Realizacja działań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia	SRPS.2.1.2.1. Liczba działań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia	12	minimum	każdego roku
SRPS.2.1.3. Prowadzenie działań wspierających na rzecz osób przewlekle chorych i osób terminalnie chorych	SRPS.2.1.3.1. Liczba działań wspierających na rzecz osób przewlekle chorych i osób terminalnie chorych	4	minimum	każdego roku
SRPS.2.1.4. Działania inwestycyjne w Beskidzkim Centrum Onkologii –Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej	SRPS.2.1.4.1. Procent wykorzystania środków finansowych planowanych na inwestycje [%]	95%	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.2.2. Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży				
SRPS.2.2.1. Tworzenie sieci wsparcia dla dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego	SRPS.2.2.1.1. Liczba konsultacji u specjalistów psychologów	1 280	minimum	każdego roku
	SRPS.2.2.1.2. Liczba konsultacji u specjalistów pedagogów	1 930	minimum	każdego roku
	SRPS.2.2.1.3. Liczba osób korzystających ze wsparcia dla dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego	670	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.2.3. Rozwój sieci wsparcia dla dorosłych osób chorujących psychicznie				
SRPS.2.3.1. Zwiększenie dostępności mieszkańcom Miasta Bielska-Białej do wsparcia środowiskowego w zakresie zdrowia psychicznego	SRPS.2.3.1.1. Liczba miejsc w placówkach wsparcia środowiskowego	87	minimum	każdego roku

Działania	Mienniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.2.3.2. Organizacja opieki całodobowej dla osób przewlekle psychicznie chorych	SRPS.2.3.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc w placówkach wsparcia środowiskowego	100	minimum	każdego roku
	SRPS.2.3.1.3. Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9	minimum	każdego roku
	SRPS.2.3.1.4. Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	7	minimum	każdego roku
	SRPS.2.3.1.5. Liczba osób oczekujących na miejsce w mieszkaniu chronionym dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	maksimum	każdego roku
	SRPS.2.3.2.1. Liczba dostępnych miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle psychicznie chorych	20	minimum	2021-2030
	SRPS.2.3.2.2. Liczba osób korzystających z miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle psychicznie chorych	20	minimum	każdego roku
	SRPS.2.3.2.3. Liczba osób oczekujących na miejsce opieki całodobowej, prowadzone przez Miasto, dla osób przewlekle psychicznie chorych	8	maksimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.2.4. Poprawa warunków funkcjonowania osób przewlekle chorych				
SRPS.2.4.1. Organizowanie opieki całodobowej dla osób przewlekle chorych	SRPS.2.4.1.1. Liczba dostępnych miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle chorych	73	minimum	każdego roku

Działania	Mienniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	SRPS.2.4.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc opieki całodobowej, prowadzonych przez Miasto, dla osób przewlekle chorych	73	minimum	każdego roku
	SRPS.2.4.1.3. Liczba osób oczekujących na miejsce opieki całodobowej, prowadzone przez Miasto, dla osób przewlekle chorych	1	maksimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.3.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia				
SRPS.3.1.1. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej	SRPS.3.1.1.1. Liczba osób, które skorzystały z form wsparcia w/z tworzenia nowych miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej	25	minimum	każdego roku
	SRPS.3.1.1.2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w/z tworzenia nowych miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej	4	minimum	każdego roku
SRPS.3.1.2. Świadczenie usług pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego	SRPS.3.1.2.1. Liczba osób objętych usługami w/z pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego	86	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 - 45 lat				
SRPS.3.2.1. Wsparcie w zakresie podjęcia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia	SRPS.3.2.1.1. Liczba osób objętych wsparciem w/z podjęcia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia	73	minimum	każdego roku

Działania	Mienniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.3.2.2. Finansowanie kosztów uzupełniania lub nabywania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach usługi szkoleniowej	SRPS.3.2.1.2. Liczba osób z wyższym wykształceniem, objętych wsparciem w/z podjęcia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy, subsydiowanego zatrudnienia	23	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.2.1. Liczba osób objętych usługą szkoleniową	5	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.3.3. Wspieranie pracodawców w utrzymaniu zatrudnienia pracowników w wieku powyżej 45 lat oraz w zawodach deficytowych w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego				
SRPS.3.3.1. Współfinansowanie szkoleń, egzaminów i studiów podyplomowych pracodawców oraz ich pracowników w wieku 45+	SRPS.3.3.1.1. Liczba osób objętych wsparciem w postaci współfinansowania szkoleń, egzaminów i studiów podyplomowych pracodawców oraz ich pracowników w wieku 45+	90	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.3.4. Ułatwienie powrotu na rynek pracy osobom nieaktywnym zawodowo ze względu na opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 3				
SRPS.3.4.1. Zwiększenie dostępności do instytucji opieki dla dzieci w wieku do lat 3	SRPS.3.4.1.1. Liczba instytucji opieki dla dzieci w wieku do lat 3	27	minimum	każdego roku
	SRPS.3.4.1.2. Liczba miejsc w instytucjach opieki dla dzieci w wieku do lat 3	722	tendencja wzrostowa w kolejnych latach	2021-2030
Cel operacyjny SRPS.3.5. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				
SRPS.3.5.1. Wsparcie w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i spółdzielniach socjalnych	SRPS.3.5.1.1. Liczba spółdzielni socjalnych	7	minimum	każdego roku
	SRPS.3.5.1.2. Liczba przedsiębiorstw społecznych	10	minimum	każdego roku

Działania	Mienniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.3.5.2. Rozwój potencjału społecznego osób korzystających z pomocy społecznej poprzez pracę socjalną	SRPS.3.5.1.3. Liczba miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych	60	minimum	każdego roku
	SRPS.3.5.1.4. Liczba miejsc pracy w spółdzielniach socjalnych	40	minimum	każdego roku
	SRPS.3.5.2.1. Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	325	maksimum	każdego roku
	SRPS.3.5.2.2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	750	maksimum	każdego roku
	SRPS.3.5.2.3. Liczba osób / rodzin korzystających z zasiłku okresowego z powodu bezrobocia	75	maksimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.4.1. Realizacja działań na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym				
SRPS.4.1.1. Objęcie rodzin i osób bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa: pracą socjalną i działaniami edukacyjnymi	SRPS.4.1.1.1. Liczba działań edukacyjnych	1 836	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.1.2. Liczba uczestników działań edukacyjnych	845	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.1.3. Liczba rodzin/osób objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu bezradności w spr. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	450	maksimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.4.1.2. Udzielanie pomocy oraz wsparcia psychologicznego osobom i rodzinom	SRPS.4.1.1.4. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu bezradności w spr. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1 500	maksimum	każdego roku
	SRPS.4.1.1.5. Liczba rodzin/osób objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	90	maksimum	każdego roku
	SRPS.4.1.1.6. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą w postaci pracy socjalnej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	365	maksimum	każdego roku
	SRPS.4.1.1.7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	100	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.2.1. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy i wsparcia psychologicznego	300	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.2.2. Liczba osób / rodzin korzystających z wsparcia w postaci terapii małżeńskiej	16	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.3. Udzielanie wsparcia i poradnictwa rodzinom zastępczym oraz kandydatom na rodziny zastępcze	SRPS.4.1.3.1. Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem	190	minimum
SRPS.4.1.3.2. Liczba rodzin - kandydatów na rodziny zastępcze objętych wsparciem		25	minimum	każdego roku
SRPS.4.1.4. Tworzenie i rozwój rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka	SRPS.4.1.4.1. Liczba rodzin zastępczych	160	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.4.1.5. Promocja rodzicielstwa zastępczego	SRPS.4.1.4.2. Liczba dzieci objętych opieką w rodzinach zastępczych	250	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.4.3. Liczba rodzinnych domów dziecka	5	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.4.4. Liczba dzieci objętych opieką w rodzinnych domach dziecka	38	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.5.1. Liczba działań promujących rodzicielstwo zastępcze	7	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.4.2. Podnoszenie jakości życia rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych				
SRPS.4.2.1. Wspieranie zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych dzieci, młodzieży i ich rodzin	SRPS.4.2.1.1. Liczba aktywnych kart Rodzina +	7 000	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.4.3. Prowadzenie i rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego				
SRPS.4.3.1. Kontynuowanie i rozwijanie działań w istniejących placówkach wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych placówek w zależności od potrzeb	SRPS.4.3.1.1. Liczba placówek wsparcia dziennego	15	minimum	każdego roku
	SRPS.4.3.1.2. Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	524	minimum	każdego roku
	SRPS.4.3.1.3. Ilość podopiecznych korzystających z placówek wsparcia dziennego	524	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.5.1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych				
SRPS.5.1.1. Prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych	SRPS.5.1.1.1. Liczba działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych	100	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.5.1.2. Prowadzenie działań motywujących do podjęcia leczenia odwykowego	SRPS.5.1.2.1. Liczba osób objętych działaniami motywującymi	300	minimum	każdego roku
SRPS.5.1.3. Organizacja pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin	SRPS.5.1.3.1. Liczba osób korzystających z pomocy	200	minimum	każdego roku
SRPS.5.1.4. Udzielanie rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej i prawnej	SRPS.5.1.4.1. Liczba zrealizowanych działań w/z udzielania rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej i prawnej	490	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.5.2. Profilaktyka uzależnień behawioralnych oraz uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol				
SRPS.5.2.1. Prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych	SRPS.5.2.1.1. Liczba zrealizowanych działań profilaktyczno-edukacyjnych	100	minimum	każdego roku
	SRPS.5.2.1.2. Liczba osób objętych działaniami profilaktyczno-edukacyjnymi	800	minimum	każdego roku
SRPS.5.2.2. Motywowanie do podjęcia terapii, organizacja pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin z uzależnieniem behawioralnym oraz uzależnieniem od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	SRPS.5.2.2.1. Liczba osób korzystających z pomocy	65	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
SRPS.5.2.3. Udzielenie pomocy psychospołecznej i prawnej dla osób i rodzin z uzależnieniem behawioralnym oraz uzależnieniem od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	SRPS.5.2.3.1. Liczba osób korzystających z pomocy	250	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.5.3. Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie				
SRPS.5.3.1. Rozwijanie społecznej wrażliwości i świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych	SRPS.5.3.1.1. Liczba kampanii społecznych na temat zjawiska przemocy w rodzinie	1	minimum	każdego roku
	SRPS.5.3.1.2. Liczba zrealizowanych działań w/z zjawiska przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych	100	minimum	każdego roku
	SRPS.5.3.1.3. Liczba uczestników działań w/z zjawiska przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych	300	minimum	każdego roku
SRPS.5.3.2. Zwiększenie dostępności i efektywności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	SRPS.5.3.2.1. Liczba interwencji udzielonych w zakresie przemocy w rodzinie	250	minimum	każdego roku
Cel operacyjny SRPS.5.4. Podnoszenie kompetencji kadr polityki społecznej, pomocy i integracji społecznej				
SRPS.5.4.1. Zapewnienie rozwoju kompetencji zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach pracowników jednostek polityki społecznej, pomocy i integracji społecznej	SRPS.5.4.1.1. Liczba szkoleń	120	minimum	każdego roku
	SRPS.5.4.1.2. Liczba uczestników szkoleń	300	minimum	każdego roku

Działania	Mienniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
Cel operacyjny SRPS.5.5. Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu				
SRPS.5.5.1. Zapewnienie miejsc całodobowego wsparcia	SRPS.5.5.1.1. Liczba miejsc całodobowego wsparcia	22	minimum	każdego roku
	SRPS.5.5.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc całodobowego wsparcia	40	minimum	każdego roku
SRPS.5.5.2. Prowadzenie poradnictwa/konsultacji dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu	SRPS.5.5.2.1. Liczba porad / konsultacji udzielonych ogółem	5 800	minimum	każdego roku
	SRPS.5.5.2.2. Liczba osób dorosłych korzystających z porad / konsultacji	1 600	minimum	każdego roku
	SRPS.5.5.2.3. Liczba dzieci korzystających z porad / konsultacji	150	minimum	każdego roku

Źródło: opracowanie własne

6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 realizowana będzie m.in. na drodze oddziaływań kształtowanych przez następujące programy, uchwalane na kolejne lata w trakcie obowiązywania Strategii:

1. Miejski Program na rzecz Osób Starszych;
2. Program „Miejsce przyjazne dla seniorów”;
3. Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych;
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
5. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;
6. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej;
7. Miejski Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie;
8. Program Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Pieczy Zastępczej;
9. Program Rodzina Plus;
10. Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy dla Miasta Bielska-Białej.

Realizacja Strategii w ujęciu ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowa:

1. środki własne Miasta,
2. dotacje z budżetu państwa,
3. środki krajowych funduszy celowych (np. PFRON, Fundusz Pracy),

4. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej,
5. dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.

Konstruując ramy finansowe dla budowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Bielsku-Białej na lata 2021-2030 przyjęto jako odniesienie wydatki w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 - pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 - rodzina; z okresu od 2017 do końca pierwszego kwartału 2021 roku.

Dział 801 - oświata i wychowanie - obejmuje następujące rozdziały:

80101	Szkoły podstawowe
80102	Szkoły podstawowe specjalne
80103	Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych
80104	Przedszkola
80105	Przedszkola specjalne
80106	Inne formy wychowania przedszkolnego
80110	Gimnazja
80111	Gimnazja specjalne
80113	Dowożenie uczniów do szkół
80114	Zespoły obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół
80115	Technika
80116	Szkoły policealne
80117	Branżowe szkoły I i II stopnia
80120	Licea ogólnokształcące
80130	Szkoły zawodowe ⁶⁶
80134	Szkoły zawodowe specjalne
80140	Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego
80142	Ośrodki szkolenia, doksztalcenia i doskonalenia kadr
80146	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli
80148	Stołówki szkolne i przedszkolne
80149	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
80150	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach

⁶⁶ Do dnia 31 stycznia 2020 r. w rozdziale tym ujmuje się dochody i wydatki dotyczące zadań realizowanych w klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowej szkole I stopnia oraz dochody i wydatki ponoszone do dnia 31 grudnia 2017 r. w klasie pierwszej branżowej szkoły I stopnia oraz pozostałych typach szkół zawodowych.

- ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych oraz szkołach artystycznych
- 80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe
- 80152 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych⁶⁷
- 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych
- 80195 Pozostała działalność

Dział 851 – ochrona zdrowia - obejmuje następujące rozdziały:

- 85111 Szpitale ogólne
- 85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze
- 85141 Ratownictwo medyczne
- 85149 Programy polityki zdrowotnej
- 85153 Zwalczanie narkomanii
- 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
- 85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego⁶⁸
- 85158 Izby wytrzeźwień
- 85195 Pozostała działalność

Dział 852 – pomoc społeczna - obejmuje następujące rozdziały:

- 85202 Domy pomocy społecznej
- 85203 Ośrodki wsparcia
- 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej
- 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe
- 85215 Dodatki mieszkaniowe

⁶⁷ Od 1 stycznia 2018 roku brzmienie nadane Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21.07.2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1421).

⁶⁸ W rozdziale tym nie ujmuje się składek na ubezpieczenie zdrowotne, dla których utworzono odrębne rozdziały w działach „852 - Pomoc społeczna” oraz „855-Rodzina”.

- 85216 Zasiłki stałe
- 85219 Ośrodki pomocy społecznej
- 85220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej
- 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- 85230 Pomoc w zakresie dożywiania
- 85295 Pozostała działalność

Dział 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej - obejmuje następujące rozdziały:

- 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych⁶⁹
- 85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności
- 85333 Powiatowe urzędy pracy
- 85334 Pomoc dla repatriantów
- 85395 Pozostała działalność

Dział 854 - edukacyjna opieka wychowawcza - obejmuje następujące rozdziały:

- 85401 Świetlice szkolne
- 85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze
- 85404 Wspieranie rodziny
- 85406 Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne
- 85407 Placówki wychowania pozaszkolnego
- 85410 Internaty i bursy szkolne
- 85412 Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży
- 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
- 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym
- 85417 Szkolne schroniska młodzieżowe
- 85421 Młodzieżowe ośrodki socjoterapii
- 85495 Pozostała działalność

⁶⁹ W rozdziale tym ujmuje się wydatki ponoszone na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej przez jednostki samorządu terytorialnego z ich dochodów własnych.

Dział 855 – rodzina - obejmuje następujące rozdziały:

85501	Świadczenie wychowawcze
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego
85503	Karta Dużej Rodziny
85504	Wspieranie rodziny
85505	Tworzenie i funkcjonowanie żłobków
85508	Rodziny zastępcze
85510	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych ⁷⁰
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
85516	System opieki nad dziećmi w wieku do lat 3
85578	Usuwanie skutków klęsk żywiołowych
85595	Pozostała działalność

Wyznaczając ramy finansowe na lata 2021-2030, które służyć będą realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej uwzględniono czynniki ryzyka w postaci zmieniających się przepisów prawa oraz bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI⁷¹, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 4,2% w 2021 roku; 3,3% w 2022 roku oraz 3,4% w 2023 roku. Ponadto uwzględniono również dotychczasowy poziom wydatków w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855, jak również konieczność zapewnienia stałego wzrostu jakości świadczonych usług. Średnioroczny wzrost wydatków Miasta Bielska-Białej w powyższych działach w okresie od 2017 do końca pierwszego kwartału 2021 roku wyniósł 14% (r/r). Szczegółowe dane za lata 2017-2021 zawiera poniższa tabela.

⁷⁰ W rozdziale tym poza wydatkami związanymi z działalnością placówek opiekuńczo-wychowawczych ujmuje się wydatki na usamodzielnienie osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki opiekuńczo-terapeutyczne, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze i ośrodki szkolno-wychowawcze oraz na kontynuowanie nauki przez te osoby, a także dochody i wydatki związane z realizacją dodatku do zryczałtowanej kwoty oraz dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego na dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

⁷¹ Bieżąca projekcja inflacji i PKB (opublikowana 12 lipca 2021 r.), źródło: https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/dokumenty/projekcja_inflacji_2021_lipiec.html (dostęp w dniu 27.09.2021 r.).

Tabela nr 55 - Wydatki Miasta Bielska-Białej w latach 2017-2021 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Dział klasyfikacji budżetowej	Rok	Plan po zmianach [w złotych]	Zmiana r/r [%]	Średnia zmian w latach 2017-2021 [%]
801	2017	355 869 767	-	6%
	2018	383 051 396	8%	
	2019	406 513 600	6%	
	2020	459 039 940	13%	
	2021	455 244 857	-1%	
851	2017	24 720 487	-	43%
	2018	24 213 301	-2%	
	2019	38 237 493	58%	
	2020	70 839 791	85%	
	2021	93 324 989	32%	
852	2017	56 136 262	-	2%
	2018	56 174 639	0%	
	2019	62 619 651	11%	
	2020	64 353 349	3%	
	2021	61 385 598	-5%	
853	2017	6 728 112	-	10%
	2018	8 177 425	22%	
	2019	8 805 396	8%	
	2020	10 789 272	23%	
	2021	9 510 359	-12%	
854	2017	27 688 868	-	6%
	2018	29 565 414	7%	
	2019	33 013 717	12%	
	2020	36 029 563	9%	
	2021	34 789 916	-3%	
855	2017	148 214 123	-	14%
	2018	153 416 800	4%	
	2019	199 715 547	30%	
	2020	247 101 084	24%	
	2021	239 901 514	-3%	
średnia zmiana - ogółem				14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S Miasta Bielska-Białej

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione czynniki, jak również niestabilną dynamikę wzrostu planu wydatków w obszarze analizowanych działów, zredukowano prognozowany wskaźnik wzrostu wydatków do poziomu 3% rocznie w latach 2021-2030. Estymowana wielkość środków publicznych w tymże okresie, w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 - pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 - rodzina, została zaprezentowana w poniższej tabeli. Jako bazowy przyjęto plan finansowy po zmianach

na 2021 rok, według stanu na koniec pierwszego kwartału. Realizacja zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej w latach 2021-2030 finansowana będzie z budżetu Miasta Bielska-Białej do wysokości środków finansowych zaplanowany na ten cel w danym roku budżetowym.

Tabela nr 56 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Prognozowane wydatki w działach 801, 851, 852, 853, 854, 855
	kwota w zł
2021	894 157 234
2022	920 981 951
2023	948 611 409
2024	977 069 751
2025	1 006 381 844
2026	1 036 573 299
2027	1 067 670 498
2028	1 099 700 613
2029	1 132 691 632
2030	1 166 672 381

Źródło: opracowanie własne

Określając ramy finansowe dla realizacji SRPS uwzględniono również wydatki na zadania finansowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jako bazę dla prognozy na lata 2021-2030 przyjęto poziom wydatkowanych środków w 2020 roku, w obszarze następujących elementów:

- Algorytm przekazywania środków PFRON;
- Program pilotażowy Aktywny Samorząd;
- Program Wyrównywania Różnic Między Regionami.

Powyżej wskazane zadania charakteryzują się powtarzalnością ich realizacji na przestrzeni badanego okresu. W ramach powyższego katalogu nie uwzględniono Modułu III - Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi, z uwagi na jego incydentalny charakter, związany z pandemią COVID-19. Założono bowiem, że w perspektywie do końca 2030 roku zadanie to może być nierealizowane, bądź wykonywane w ograniczonym zakresie. Szczegółowe zestawienie wydatków w latach 2017-2021 zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 57 - Wydatki z PFRON Miasta Bielska-Białej w latach 2017-2021

Rok	Zadania	Plan	Realizacja
2017	Algorytm	3 126 805,00	3 122 976,16
	Aktywny Samorząd	370 906,35	354 098,31
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	291 240,00	284 249,49
	Suma	3 788 951,35	3 761 323,96
2018	Algorytm	3 245 557,00	3 241 905,31
	Aktywny Samorząd	395 015,26	375 396,39
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	0,00	0,00
	Suma	3 640 572,26	3 617 301,70
2019	Algorytm	3 520 288,00	3 520 182,70
	Aktywny Samorząd	378 945,92	368 833,94
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	80 000,00	80 000,00
	Suma	3 979 233,92	3 969 016,64
2020	Algorytm	3 806 082,00	3 804 429,72
	Aktywny Samorząd	394 247,73	370 012,62
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	128 125,00	128 092,47
	Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi – Moduł III	692 200,00	692 200,00
	Suma	5 020 654,73	4 994 734,81
2021 wg stanu na koniec I kwartału ⁷²	Algorytm	4 627 759,00	1 089 446,84
	Aktywny Samorząd	b.d.	b.d.
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	b.d.	b.d.
	Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi – Moduł III	54 000,00	54 000,00
	Suma	4 681 759,00	1 143 446,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku-Białej

Biorąc pod uwagę, że dynamika przyrostu wydatków z PFRON nie koreluje z innymi czynnikami kształtującymi poziom wydatków w obszarze polityki społecznej, przyjęto jako

⁷² W chwili opracowywania SRPS nie były jeszcze znane wielkości planu finansowego dla programów: Aktywny Samorząd oraz Wyrównywania Różnic Między Regionami.

wskaźnik korygujący odczyty bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI⁷³, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 4,2% w 2021 roku; 3,3% w 2022 roku oraz 3,4% w 2023 roku. Na bazie tychże prognoz przyjęto średni poziom wskaźnika inflacji na lata 2021-2030, którego wartość obliczono na 3,6%. Uwzględniając powyższe parametry określono kształt prognozowanych ram finansowych PFRON na lata 2021-2030, który został zaprezentowany w poniższej tabeli.

Tabela nr 58 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 dla zadań finansowanych z PFRON

Rok	Prognoza wydatków na zadania finansowane z PFRON
	kwoty w [zł]
2021	4 457 426
2022	4 617 893
2023	4 784 138
2024	4 956 367
2025	5 134 796
2026	5 319 648
2027	5 511 156
2028	5 709 557
2029	5 915 101
2030	6 128 045

Źródło: opracowanie własne

7. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze długookresowym, z tego też powodu mogą wystąpić na etapie jej realizacji trudności, których nie przewidziano w momencie jej budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia ulegają zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji Strategii. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych rezultatów. Dlatego na każdym etapie realizacji SRPS należy brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Mechanizmem, który ułatwia osiągnięcie celów strategicznych oraz operacyjnych jest ewaluacja. Wyływające z niej wnioski przyczyniają się do polepszania efektywności i wydajności wdrażanych działań. Odnosząc to zagadnienie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 przyjęto, że w trakcie obowiązywania SRPS zostaną przeprowadzone dwie ewaluacje bieżące, których termin

⁷³ Bieżąca projekcja inflacji i PKB (opublikowana 12 lipca 2021 r.), źródło: https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/dokumenty/projekcja_inflacji_2021_lipiec.html (dostęp w dniu 27.09.2021 r.).

realizacji przypadnie na lata: 2025 oraz 2029. W ramach ewaluacji zostaną wykonane następujące czynności:

- określenie przedmiotu badań,
- wybór metodologii i przeprowadzenie badań,
- analiza wyników badań,
- przyjęcie wniosków i rekomendacji.

Na etapie projektowania ewaluacji określony zostanie sposób doboru danych bazowych, które będą stanowiły punkt odniesienia dla prowadzonych badań ewaluacyjnych. Naturalnym w tej sytuacji jest posłużenie się przyjętymi miernikami określonymi w Strategii. Jednak dla zapewnienia elastyczności i właściwego reagowania na zmieniające się otoczenie dopuszcza się skonstruowanie nowego zestawu mierników lub wskaźników ewaluacyjnych, który będzie lepiej opisywał rezultaty i ich wpływ na otoczenie.

Całość prac związanych z procesem ewaluacji podsumowana zostanie w raporcie ewaluacji, stanowiącym dokument oceniający rezultaty podejmowanych dotychczas działań oraz wskazującym czynniki ryzyka i działania korygujące w sytuacji, gdy osiągnięcie celów strategicznych może być zagrożone.

Ponadto, co roku prowadzony będzie monitoring Strategii, którego celem jest bieżąca ocena czy jej realizacja przebiega we właściwy sposób oraz czy nie występują zakłócenia zmniejszające szanse osiągnięcia zakładanych celów. Zakres badania monitoringowego uwzględnił będzie mierniki opisane w Strategii.

Spis tabel

Tabela nr 1 -	Liczba specjalistycznych przychodni lekarskich w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców, na terenie Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2020.....	30
Tabela nr 2 -	Rodzaje oddziałów i liczba łóżek na terenie Bielska-Białej w latach 2016-2019	34
Tabela nr 3 -	Liczba pacjentów, rodzajów opieki długoterminowej i pobieranych świadczeń na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2016-2019.....	36
Tabela nr 4 -	Liczba pacjentów według rodzaju opieki i pobieranych świadczeń na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2016-2019	37
Tabela nr 5 -	Rozkład ludności województwa śląskiego wg stanu na koniec I półrocza 2020 roku	48
Tabela nr 6 -	Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie mieszkańców Bielska-Białej (stan na koniec I półrocza).....	49
Tabela nr 7 -	Udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta w latach 2013-2020 (stan na koniec roku)	51
Tabela nr 8 -	Mieszkańcy Bielska-Białej w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2013-2019 (stan na koniec roku).....	54
Tabela nr 9 -	Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2013-2019	55
Tabela nr 10 -	Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013-2019	56
Tabela nr 11 -	Migracja wewnętrzna ludności w latach 2013-2020 (stan na koniec I półrocza).....	57
Tabela nr 12 -	Migracja zagraniczna w latach 2013-2020 (stan na koniec I półrocza)	57
Tabela nr 13 -	Liczba pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki w latach 2013-2019	58
Tabela nr 14 -	Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec każdego roku w latach 2011-2020	58
Tabela nr 15 -	Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2013-2020.....	59
Tabela nr 16 -	Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2013-2020 (stan na koniec roku).....	60
Tabela nr 17 -	Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2013-2020 (stan na koniec czwartego kwartału).....	62
Tabela nr 18 -	Bezrobotni zarejestrowani, pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2013-2020	63
Tabela nr 19 -	Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2013-2020.....	63
Tabela nr 20 -	Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2013-2020 roku.....	64
Tabela nr 21 -	Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej (liczba rodzin).....	65
Tabela nr 22 -	Zgony wg przyczyn na terenie Bielska-Białej w porównaniu do obszarów: kraju i województwa, w latach 2013-2019.....	69

Tabela nr 23 - Osoby od 16 roku życia, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej	71
Tabela nr 24 - Osoby, które otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności latach 2013-2020 na terenie Bielska-Białej	71
Tabela nr 25 - Złożone wnioski, zawarte umowy/osoby korzystające z dofinansowania ze środków PFRON w latach 2013-2020	74
Tabela nr 26 - Leczenie odwykowe pacjentów z terenu miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	80
Tabela nr 27 - Liczba osób podejmujących terapię uzależnień behawioralnych i od narkotyków na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	82
Tabela nr 28 - Liczba rodzin i osób w rodzinach na terenie Bielska-Białej, które korzystały z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2013-2020	86
Tabela nr 29 - Wybrane rodzaje działań podejmowanych przez MOPS w Bielsku-Białej w latach 2013-2020 w sytuacji podejrzenia występowania przemocy w rodzinie	86
Tabela nr 30 - Liczba dzieci odebranych w latach 2013-2020 w związku z występowaniem przemocy w rodzinie	87
Tabela nr 31 - Wybrane rodzaje działań podejmowanych przez MOPS w Bielsku-Białej w latach 2013-2020 wobec osób i rodzin z problemem występowania przemocy w rodzinie	87
Tabela nr 32 - Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2013-2020	88
Tabela nr 33 - Liczba powołanych grup roboczych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego dla obszaru miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	90
Tabela nr 34 - Placówki wsparcia dziennego na terenie miasta Bielska-Białej według stanu na koniec 2020 roku	92
Tabela nr 35 - Główne przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w latach 2013-2020	97
Tabela nr 36 - Liczba świadczeń ogółem w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej Miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	98
Tabela nr 37 - Liczba świadczeń na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	98
Tabela nr 38 - Wysokość rocznych wydatków na świadczenia w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej Miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	98
Tabela nr 39 - Wysokość wydatków na opiekę i wychowanie dziecka współfinansowanych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	99
Tabela nr 40 - Wysokość wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	100

Tabela nr 41 - Wysokość średnich miesięcznych wydatków ponoszonych przez gminy na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	100
Tabela nr 42 - Jednostki prowadzone, zlecane lub dofinansowane przez Miasto Bielsko-Biała wg stanu na koniec 2020 roku	101
Tabela nr 43 - Osoby przebywające, skierowane, umieszczone i oczekujące na przyjęcie w latach 2013-2020 do domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych prowadzonych przez inne powiaty	104
Tabela nr 44 - Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 60 lat i więcej dla Bielska-Białej na okres 2020 – 2030 roku	109
Tabela nr 45 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	111
Tabela nr 46 - Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	112
Tabela nr 47 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	113
Tabela nr 48 - Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	115
Tabela nr 49 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	116
Tabela nr 50 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	118
Tabela nr 51 - Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	119
Tabela nr 52 - Analiza SWOT.....	123
Tabela nr 53 - Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wykaz podmiotów realizujących i sprawozdających.....	133
Tabela nr 54 - Wartości bazowe i referencyjne mierników.....	149
Tabela nr 55 - Wydatki Miasta Bielska-Białej w latach 2017-2021 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.	167
Tabela nr 56 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.	168
Tabela nr 57 - Wydatki z PFRON Miasta Bielska-Białej w latach 2017-2021	169
Tabela nr 58 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 dla zadań finansowanych z PFRON	170

Spis schematów

Schemat nr 1 -	Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie	16
Schemat nr 2 –	Usytuowanie miasta Bielska-Białej względem powiatów sąsiadujących	21
Schemat nr 3 -	Porównanie tempa zmian liczby mieszkańców miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020, na tle powiatów sąsiadujących, według stanu na koniec I półrocza	51
Schemat nr 4 -	Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 60 lat i więcej w ujęciu terytorialnym w latach 2013-2020 (stan na koniec roku).....	53
Schemat nr 5 -	Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	128
Schemat nr 6 -	Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.2. Tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców	129
Schemat nr 7 -	Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.3. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia.....	130
Schemat nr 8 -	Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.4. Wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej.....	131
Schemat nr 9 -	Cele operacyjne przyjęte w ramach celu strategicznego SRPS.5. Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków.....	132

Spis wykresów

Wykres nr 1 -	Liczba ludności w przeliczeniu na aptekę ogólnodostępną, na terenie miasta Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2020	31
Wykres nr 2 -	Liczba lekarzy pracujących, według podstawowego miejsca pracy, w przeliczeniu na 10 tys. ludności, na terenie miasta Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2019	32
Wykres nr 3 -	Liczba lekarzy pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tys. ludności, na terenie miasta Bielska-Białej w porównaniu do obszaru kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2019	33
Wykres nr 4 -	Liczba przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	38
Wykres nr 5 -	Liczba miejsc w przedszkolach oraz liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w przedszkolu na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	39
Wykres nr 6 -	Liczba instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	40

Wykres nr 7 - Liczba miejsc w podmiotach oferujących opiekę nad dzieckiem do lat trzech oraz liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w Żłobku Miejskim na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	41
Wykres nr 8 - Liczba mieszkańców miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020 (stan na I półrocze) .	50
Wykres nr 9 - Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013 - 2019	56
Wykres nr 10 - Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2011-2020	59
Wykres nr 11 - Udział kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2011 - 2020	60
Wykres nr 12 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta Bielska-Białej wg grup wiekowych w latach 2013-2020 (stan na koniec roku)	61
Wykres nr 13 - Osoby na terenie Bielska-Białej, którym w latach 2013-2020 decyzją przyznano świadczenia z pomocy społecznej	66
Wykres nr 14 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	67
Wykres nr 15 - Liczba zgonów ogółem w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców, na terenie Bielska-Białej w porównaniu do kraju i województwa śląskiego w latach 2013-2020	68
Wykres nr 16 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu niepełnosprawności	70
Wykres nr 17 - Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydawane w latach 2013-2020 na terenie miasta Bielska-Białej dla osób od 16 roku życia według najczęściej występujących przyczyn	72
Wykres nr 18 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu ubóstwa	75
Wykres nr 19 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu bezrobocia	76
Wykres nr 20 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	77
Wykres nr 21 - Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	78
Wykres nr 22 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu alkoholizmu	79
Wykres nr 23 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu narkomanii	81
Wykres nr 24 - Rodziny i osoby w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	83
Wykres nr 25 - Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	84

Wykres nr 26 - Liczba rodzin i osób w rodzinach na terenie Bielska-Białej, które korzystały z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2013-2020	85
Wykres nr 27 - Średnia liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2013-2020	91
Wykres nr 28 - Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013-2020	94
Wykres nr 29 - Średnia liczba dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bielska-Białej w latach 2013-2020	96
Wykres nr 30 - Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 60 lat i więcej dla Bielska-Białej na okres 2020 – 2030	110
Wykres nr 31 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	111
Wykres nr 32 - Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	113
Wykres nr 33 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	114
Wykres nr 34 - Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku pomiędzy 35-44 rokiem życia na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	115
Wykres nr 35 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	117
Wykres nr 36 - Prognozowana zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	118
Wykres nr 37 - Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie Bielska-Białej w latach 2021-2030	120
Wykres nr 38 - Rozkład natężenia średnich ocen grup czynników analizy SWOT	122

Uzasadnienie

Zgodnie z przepisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej.

Dotychczasowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej przyjęta była uchwałą nr XLI/967/2014 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 29 kwietnia 2014 r. na lata 2014-2020, stąd zaistniała konieczność opracowania nowego dokumentu.

Niniejszy projekt Strategii został opracowany przy aktywnym udziale Zespołu powołanego przez Prezydenta Miasta Zarządzeniem nr ON.0050.1753.2021.PS z dnia 10 marca 2021 r. Przewodniczącą Zespołu została Pani Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, a Członkami byli przedstawiciele miejskich jednostek pomocy i integracji społecznej, rynku pracy, Wydziału Polityki Społecznej oraz Wydziału Strategii i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych.

W trakcie opracowywania Strategii odbyły się spotkania konsultacyjne z realizatorami Strategii oraz partnerami, tj. przedstawicielami: Wydziałów Urzędu Miejskiego, miejskich jednostek organizacyjnych, Rady Miejskiej, Rad Osiedli, organizacji pozarządowych.

Projekt niniejszej uchwały został przekazany do konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz z organizacjami pozarządowymi, a także do zaopiniowania przez: Radę Działalności Pożytku Publicznego, Społeczną Powiatową Radą ds. osób Niepełnosprawnych i Radę Seniorów w Bielsku-Białej.